

הייעוץ המשפטי לממשלה

החלטת הייעוץ המשפטי לממשלה בעניין

תיק החקירה שנפתח נגד אביגדור ליברמן

תוכן עניינים

פרק ראשון: כללי

4	א. התפתחות החקירה, מרכיבותה והדינונים לאחריה.....
8	ב. מבחן דיות הדאות להעודה לדין של ח"כ ושר במשרד וחובת התובע לבחון אם יש "סיכוי סביר להרשעה"
10	ג. מבט כללי על עיקרי החשדות בגין נשקלת העמדתו של מר ליברמן לדין
13	ד. התשתית הנורמטיבית – העבירה של מרמה והפרת אמוניות וכליי 'עדת אשר'

פרק שני: התשתית העובדתית העולה מממצאי החקירה

19	א. פתח דבר
23	ב. חברות נטויב אל המזוח בע"מ, NATIV EL HAMIZRAH (CYPRUS) LIMITED
23	רקע כללי
	nitoh הריאות המקומות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כהונתו כאשר אל מול הריאות הנוגדות
24	מסקנות
33	ג. חברת MOUNTAIN VIEW (MV)
33	רקע כללי
	nitoh הריאות המקומות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כהונתו כאשר אל מול הריאות הנוגדות
34	מסקנות
42	4. חברת MAYFLOWER CAPITAL PREMIER LTD
43	רקע כללי
	nitoh הריאות המקומות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כהונתו כאשר אל מול הריאות הנוגדות
43	מסקנות
47	5. חברת מ.ל. א' חברה ל孰ר בינלאומי בע"מ
48	רקע כללי
	nitoh הריאות המקומות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כהונתו כאשר אל מול הריאות הנוגדות
49	מסקנות
60	הלבנת הון
61	

פרק שלישי: העודה דניאלה מרצוי ומשרד עורכי הדין הקפיטיסאי AN – אנדריאס ניקולאוס

63	א. רקע
63	ב. העבודות שמסרה דניאלה ומשכון
66	ג. טענת דניאלה כי היא לא הייתה מודעת למכירת חברות נטויב קפריסין ולבעליה החדשים
67	ד. משקל העדות ופגישת רענון הזיכרון שנערכה עם דניאלה בקפריסין ביום 8.11.12

פרק רביעי: הסקת מסקנות על יסוד ראיות נסיבותיות

פרק חמישי: על בעיות מתחום קביעות הריאות וסדרי הדין

פרק שישי: תמצית עמדת פרקליט המדינה	74
פרק שבעי: סיכום הפו הראיתי	78
א. היעדר יכולת להוכיח זיקת בעלות או זיקה אסורה אחרת של ליברמן לחברות - סיכום	78
ב. בחינת זיקת ליברמן ל"מארג החברות" כمبرיל	84
פרק שמיני: השימוש והשלכותיו	86
פרק תשיעי: סוף דבר	88
סיכום המסקנות	88
על חלוף הזמן	93
נעילה	94

פרק ראשון: כללי

A. התפתחות החקירה, מרכיבתה והדינונים לאחריה

1. בעקבות ממצאי דוח' מבקר המדינה שעסוק בבדיקות חשבונות הסיעות, ביניהם מפלגת "ישראל ביתנו", בתגובה הבהירות לבנטה החמש-עשרה, החליט היועץ המשפטי לממשלה דואז להורות על פתיחה בחקירה, בין היתר, נגד מפלגת "ישראל ביתנו" ומר אביגדור ליברמן (להלן: "LIBERMAN"), שעד בראשו, בחשד לקבלת שוחד ולקבלת תרומות אסורות על-פי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.
2. החקירה נוהלה על-ידי היחידה הארץ-ית לחקירה הונאה וביום 18.3.01 הchallenge החקירה גלויה נגד ליברמן. החקירה התמקדה בחשדות לביצוע עבירות על פי חוק מימון מפלגות (בין היתר, בהקשר של קבלת כספים מרוברט נוביקובסקי, דוד אפל ומרטין שלו) וכן בחשד לקבלת שוחד (פ"א 01/18 – להלן "התיק הראשון").
3. במסגרת החקירה נערכו פעולות חקירה שונות, שככלו איסוף מסמכים רבים וגבית הודיעות, לרבות באמצעות חיקורי דין במדינות שונות בחו"ל. אף שמרבית פעולות החקירה בארץ מוצו עד לתום שנת 2001, הצורך בהמתנה לنتائج חיקורי דין שהתבצעו בחו"ל הביא לכך שתיק החקירה וסיכום החקירה, הועברו מהמשטרה לפרקיות, רק במאי 2005. לאחר לימוד חומר החקירה העבירה המחלקה הכלכלית בפרקיות לפרקית המדינה דואז את חוות דעתה בגין דרך הטיפול בתיק, וזאת ביוני 2006.
4. סמוך למועד זה, הועבר לרשות האכיפה חומר חקירה חדש בעניינו של ליברמן, אשר העלה חדשות נוספות לביצוע עבירות של קבלת שוחד, מרמה והפרת אמונים, הלבנת הון ורישום כוזב במסמכים תאגיד. בעקבות הגעת חומר החקירה החדש, שהיה לו קשר חלקי לחקירה המקורית בתיק הראשון, הורה היועץ המשפטי לממשלה דואז, באפריל 2006, על **פתיחה חקירה פלילית נגד ליברמן בגין החשדות הנוספים** (פ"א 06/55 – להלן: "התיק החדש").
5. נוכח הזיקה בין חלק מהחשדות העיקריים, הוחלט באותה עת שלא לפצל בין שתי החקירהות.
6. בהתאם להוראת היועץ המשפטי לממשלה, הchallenge המשטרתית (יאח"ה), בחודש Mai 2006 בחקירה החשודות החדשים נגד ליברמן. החקירה לותה מקרוב, נוכחה רגשותה, על-ידי היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה ומנהלת המחלקה הכלכלית בפרקיות המדינה. במסגרת החקירה בוצעו פעולות חקירה רבות בארץ ובחו"ל, נחקרו שירותים פרטיים ועדים, הוצאו שירות צווי חיפוש והמצאת מסמכים, בוצעו חיפושים שונים במהלךם נתפסו אלפי מסמכים ועוד.
7. יזכיר כי ביחס לכ-1200 מסמכים שמקורם ממשדו של עו"ד יואב מנין, בא-כווחו של ליברמן, שנתפסו בחודש אפריל 2007, נטען בשעתו על-ידי ליברמן, עו"ד מנין ואחרים, לקומו של חיסין עו"ד-ליך. טענה זו נדחתה על-ידי בית משפט השלום בתל-אביב, אשר הורה בדצמבר 2007 על מסירת מרבית המסמכים לעיון החוקרים. ערך על החלטה זו, שהוגש לבית המשפט המחוזי על-ידי ליברמן ואחרים, נדחה, ורק באוגוסט 2008, לאחר שבית המשפט העליון דחה בקשה נוספת לעורר על ההחלטה, הועברו המסמכים האמורים לידי המשטרה.

גם במסגרת חקירות התיק החדש, מרכיב משמעותי של החקירה התבכע במסגרת פעולות חקירה רבות בחו"ל, שכלו ארבעה עשר חיקורי דין בתשע מדיניות שונות, כאשר לצורך ביצוע הייתה תליה מערכת אכיפה החוק הישראלית בגורמים חיצוניים. מטיב הדברים, התקדמות של חיקורי הדין, אשר ארכו זמן רב, לא הייתה נתונה לשילוטם של גורמי אכיפה החוק בישראל. עובדה זו תרמה רבות להתמכחות החקירה. עוד יזכיר, שעד עצם היום הזה, לא התקבלו חומרי חקירה שהתבקשו בחיקורי דין מסוימים – מקפריסן, מבילוס ומרוסיה, ועובדת זו פגעה כМОון בחקירה וגרמה להתמכחותה.

באוגוסט 2008 החליט היוזץ המשפטי לממשלה אז, לנוכח את תיק החקירה הראשון נגד ליברמן ככל שהוא מתייחס לחשדות לעבירות על חוק מימון מפלגות, אשר נחקרו במסגרת התיק הנ"ל, וזאת בשל העדר ראיות מספיקות לאישום. כמו כן הוחלט על גינויו הראשון, מחוסר ראיות מספיקות, ככל שהוא מתייחס לחשדות בעבירות של מרמה והפרת אמונים ורישום כובב במסמכי תאגיד בוגע למפלגת "ישראל ביתנו", וכן נגנו החשד לקבלת שוחד מודוד אף.

עם זאת, הודגש בהחלטה מאוגוסט 2008, כי חקירת החשדות נגד ליברמן בנושאים האחרים, בהם נבחן חשד לביצוע עבירות של שוחד, מרמה והפרת אמונים, רישום כובב במסמכי תאגיד והלבנת הון, וכן חשד לביצוע עבירות נוספות, ככל שאלה עלו מוחמר החקירה, תמשיך במסגרת התיק החדש. **כפי שהובהר אז, החקירה התמקדה מאותה עת ואילך רק בחשדות הנוגעים לחומרים החדשניים שהגינו בידי ה抬起头ה בשנת 2006, ובחותם מהתיק הקודם רק ככל שיש לו זיקה לחשדות החדשניים.**

ענייןיה של החלטה זו הוא אפוא בחקירה החדש שנפתחה כאמור בשנת 2006.

באוגוסט 2009 העבירה המשטרת למשרד הכלכלה פרקליטות המדינה את תיק החקירה בפרשה. חוות דעת ראשונית מטעם המחלקה, הועברה ליוזץ המשפטי לממשלה הקודם, מר מנוי מזוז ביום 10.11.2009. במקביל להמשך בוחינת חומר החקירה והמשך הכנת חוות דעת משפטית על-ידי המחלקה הכלכלית בפרקליטות, נערכו מספר השלמות חקירה על-ידי המשטרת.

תיק חקירה זה התייחס לחשדות לעבירות שבוצעו לבוארה בשנים 2001-2008, הינו, גם לעבירות שבוצעו לאחר תחילת החקירה.

כונצ'ר של החקירה המרכזית, נקרה גם פרשה נוספת שעניינה חשד לכך שליברמן הציע לממשלה למנוט את שגריר ישראל לשעבר בבילוס, לשגריר המדינה אחרת, וזאת למרות שידע כי הלה מעלה בתפקידו ומסר לו מידע שהגיע אליו בתוקף תפקידו, כולל פרטים מתוך חיקור דין שנגע ליברמן. כן נחשד ליברמן בכך שעוד קודם לכך הוא העביר את השגריר לשעבר לעבוד בקרבתו, במטה המדינה של משרד החוץ, למרות שידע כי מעלה בתפקידו. חקירה זו עסקה במעשים שבוצעו בשנים 2008-2009.

בפרשה זו החלטתי להגיש כתוב אישום. לפיכך, מטיב הדברים, ההחלטה זו לא עוסקת בפרשה הנ"ל. לשמלות התמונה יזכיר, כי לאחרונה הורשע השגריר עקב מעשהו האמור בעבירות של גילוי בהפרת חובה ושיבוש מהלכי משפט ונדון ארבעה חודשים מאסר בעבודות שירות.

את החקירה בכלל הפרשות ליווה המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, כמשמעות לעת מתקיימים לאורך התקופה כולה דיונים הן בלשכת היוזץ המשפטי לממשלה אז, מר מנוי מזוז, והן בלשכת פרקליט המדינה. בעקבות אלה, הוכנה חוות הדעת הראשונית של המחלקה הכלכלית, שאזוי קויימו

- דינונים נוספים בלשכת פרקליט המדינה, ולאחר שנבחן חומר נוסף שהתקבל בעקבות חיקורי דין נוספים שבוצעו בחו"ל, הועברה אליו ביולי 2010 חוות הדעת המסכמת של המחלקה הכלכלית.
14. בהמשך לכך קיימתי סדרה של דינונים – בהשתתפות פרקליט המדינה, ובכירים נוספים – אשר נמשכו מספר חודשים עקב ריבוי חומר החוקירה ומורכבות השאלה שעלו לדין.
15. ביום 13.4.11 חוות הדעת למר אביגדור ליברמן, באמצעות בא-כוו, כי הנני שוקל להעמידו לדין פלילי, בכפוף לקיומו של שימוש, בגין חשדות לעבירות שנות שבוצעו על ידו במהלך כהונתו כחבר הכנסת וכהן במשלה. העבירות בהן נשקלת העמדתו לדין של ליברמן הן מרמה והפרת אמונים, קבלת דבר במרמה בנסיבות חמימות, הלבנת הון והטרזה עד.
16. במסגרת השימוש, הופיעו בפני ובפני הוצאות עסק בעניין, בא-כוו של ליברמן, והציגו את התיאחותם לממצאי החוקירה ואת עדותם לפיה יש לסגור את התקיק. השימוש התקיים לאחר שחומר החוקירה צולם ונלמד ע"י בא-כוו של ליברמן. במהלך השימוש, אשר התפרש על פני שלוש ישיבות שהתקיימו בחודשים ינואר-פברואר 2012, העלו בא-כוו של ליברמן טענות שונות בתחום החומר הקשור בתביעה (להלן: "השימוש"). לאחר מכן, לביקשתם, העבירו אליו גם טיעונים משלימים בכתב בחודש מאי 2012.
17. לאחר ישיבות השימוש וקבלת הטיעונים המשלימים, ולאחר הכנת חוות דעת עדכניות של המחלקה הכלכלית, לרבות בנושא השאלות פסה"ד שניתן בבית המשפט המחויז בעניינו של מר אהוד אולמרט על הפרשה דן, קיימתי במהלך החודשים האחרונים סיירה של דינונים – בהשתתפות פרקליט המדינה, הפרקליטים המלווים את החוקירה, ופרקליטים בכירים נוספים. בדיונים ממושכים אלה, נבחנו באופן מדויק חומר הראיות הרב בפרשה זו, משמעויותיו המשפטיות וחווות הדעת השונות שנכתבו בندון, תוך התיאחות לטענות הגנה שהעלו בא-כוו של ליברמן בשימוש. לאחר תום דינונים אלה, התברר כי בסופו של יומם, נחלקו הדעות באשר לשאלת האם יש מקום להגשת כתוב אישום. מר משה לדור, פרקליט המדינה, גבי אביה אלף, מנהלת המחלקה הכלכלית, מר רז נורי, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (פלילי) ומר יהודה שפר, המשנה לפרקליט המדינה (אכיפה כלכלית) – סברו, כי יש מקום להגשת כתוב אישום.
18. לעומת זאת, מר שוקי לברגר, המשנה לפרקליט המדינה (פלילי), סבר כי אין מקום להגשת כתוב אישום. לעומת זאת, מר שוקי לברגר, המשנה לפרקליט המדינה (פלילי), סבר כי אין מקום להגשת כתוב אישום. וכך סברו גם כל חמישת חברי צוות הפרקליטים שטיפלו בתיק, אנשי המחלקה הכלכלית. רובם סברו כך בשל בעיות ראייתיות שבתיק. לעומת זאת, גבי מיכל סיבל-זראל, סגנית מנהלת המחלקה הכלכלית, סקרה שיש לסוגרו בשל בעיות משפטיות שהתקייק מעורר, וכך סבר גם מר יוסי קורצברג, ממונה עניינים פליליים מפרקלייט מחויז ת"א (פלילי), שהבקשתי הЦентр לדינונים בתיק הנדון.
19. ביקש לציין, כי חרב העובדה שפרקלייט המדינה היה בדעה שיש ذי ראיות להוכיח את כתוב האישום, וכי יש אפשרות סבירה להרשעה, הוא ציין בפני, כפי שסבירה בהמשך, כי לאור קשיים ומורכבות מתחום דיני הראיות וסדרי הדין, ובהתחשב בקושי הצפוי בהבאת עדדים וראיות אשר מצויים מעבר לים, הרי שלטעמו, גם העמדה של משנהו לעניינים פליליים ושל חברות בצוות, לפיה יש לסגור את התקיק בשל העדר ראיות מספקות להעמדה לדין, היא **עמدة סבירה**.
- בקשר למחלוקת זו שנפלה בין אנשי משרדנו, ביקש להביא כבר עתה דברים שאמר בית המשפט בבג"ץ 5699/07 **פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה**, פ"ד סב(3) 550 (2008), (להלן: "פרשת פלונית"),

על מהותה של מלאכת הערכת הראיות ועל מחלקות מעין אלה שנופלות לעיתים בין אנשי התביעה.
וכך נאמר:

"העמדה לדין מחייבת, בראש וראשונה, קיומה של תשתיית ראיות מספקת להגשת כתב אישום, המעמידה אפשרות סבירה להרשעה... מלאכת הערכת הראיות היא מורכבת ורבת פנים. אין די בהערכתה כמותית של הראיות; יש צורך בהערכתה איקונית שלhon, ובשקילתו על-פי מידע הערכת-הסתברותי מבחינת רמת הציפייה להרשעה שיפוטית על-פה. הערכת הראיות על-פי כמותן ואיקנות לצורך קביעת רמת ההסתברות להרשעה על-פהו היא פונקציה אנושית קשה מאוד למדיידה. היא בנויה על התרשומות והערכתה של חומר הראיות, הן פרט לפני, והן בכלל. היא מבוססת במידה רבה על קשר הערכת וניבוי לגבי רמת ההסתברות כי בית משפט, בפניו יobao הראיות, יראה להרשיע על-פהו על-פי מבחן של ביטחון באשמה הנאשס מעבר לספק סביר. הערכת זו של הראיות נעשית באמצעות כל היגיון והחוושים גם יחד; היא בנויה על בדיקה טכנית של הראיות, לצד הערכת משקלן הסגולית ומהימנותן, בהשתלבותן זו עם זו למערך כולל... מלאכת הערכת הראיות בנסיבות זו נתונה לאיש המקצוע, האמון על מלאכה זו, על רקע ניסיו מקצוע מ.ctבר ורב-שנתיים. בהיות ניתוח הראיות לצורך העמדה לדין פרי הערכת של היגיון וחושים גם יחד, יתכן שינוי בערכות אנשי המקצוע, מעולמים ומiomנים מכל שיינו, לגבי אותה תשתיית ראיינית עצמה. לא בהכרח ניתן לומר כי האחד שוגה והאחר צודק" (שם, בפס' 15 לפסק דיןה של השופטת פרוקצ'יה).

לאחר ששמעתי את מכלול הדעות, ובטרם קיבלת החלטה סופית בעניין, סברתי כי יש מקום לקיום "ראיון עד", עם העדה שהייתה אמורה להיות עדת התביעה המרכזית, לו היה מוחלט להגיש כתב אישום. מדובר בגבי דניאלה מורייצי, רואת חשבון משרד עורכי הדין אנדריאס ניקולאוס בקרפישין (להלן: דניאלה), שERICA את הטיפול בשלוש מבין חמישה חברות המרכזיות שבנווגע אליהן נחדר ליברמן בbijcnu עבירות. זאת, על מנת שנייה יהיה להתרשם מן העדה ישירות ולהעיר את יכולת להתבסס על עדותה ככל שיווחלת על הגשת כתב אישום.

מכיוון שעודה זו מתגוררת בקרפישין והיא סיימה לבוא לישראל, נערכו מגעים עם היועץ המשפטי של קרפישין ונורמיס נספים שם, והתבקש סיועם בקיים וראיון כאמור. לאחר מגעים, התאפשר הדבר, למרות שבשלב הראשון דניאלה סיירה לשטא פולה עם שלטונות ישראל. משהסכמה דניאלה לעשות כן, יצאו נציגי התביעה לקרפישין ביום 12.11.7. ושם נפגשו עמה, בתיווכו של חוקר קרפישאי.

במהלך פגישה זו, מסרה דניאלה כי בכלל, היא אינה זוכרת את פרטי האירועים הנוגעים לחברות הקשורות ליברמן. בפועל, לא ניתן לפרש את התנהלותה אלא כסירוב לשטא פעולה עם התביעה בישראל, שכן מדובר בחברות שדניאלה טיפולה בהן משך שנים ועל כן קשה לקבל את טענתה ל"חומר זכרון גורף", מה גם שבעדות שגבתה ממנה לפני שלוש שנים, מסרה בندון פרטים רבים.

ראיון זה הבהיר כי קיימת סבירות גבוהה שדניאלה לא תשטא פעולה עם התביעה במהלך עדותה. בנסיבות אלה, על העדויות שמסירה במסגרת חיקור הדין יקשה להסתמך וליתן להן משקל, שכן תוכנן

היה מפותח ולא חד משמעות. בהיותה אליבא דכלי עלמא, עדה מרכזית, היה לראיון זה משקל של ממש בגיבוש עמדתי הסופית. בנושא זה אפרט בפרק השלישי.

24. לאחר ששלמתי את העמדות השונות, ולאחר בחינה מקיפה של חומר הראיות, הסוגיות המשפטיות וההיבטים השונים לעניין, ולאחר שנתי דעתנו גם לטענות ב"כ של ליברמן שהועל בשימוש, ולאחר ששלמתי את הפתוחיות שאירעו לאחרונה בעניין העדה המרכזית דניאל, הגעתי לכל מסקנה, כי התשתית הראיתית בתיק אינה מקימה סיכוי סביר להרשעה, ולפיכך יש לסגור את התקיק נגד אביגדור ליברמן בשל העדר ראיות מספקות להעמדתו לדין.
- להלן אעמוד על עיקרי העובדות, הראיות והnymוקים להחלטתי זו.

ב. מבחן דיוות הראיות להעמדה לדין של ח"כ ושר בממשלה וחובת התובע לבחון אם

יש "סיכוי סביר להרשעה"

25. בפתח הדברים ולמען הסר ספק אבקש להציג את העקרון הבסיסי שהנחה אותה בהחלטתי, לפיו המבחן הראיתי לשם החלטה אם להעמיד לדין, אחד הוא לכל – מבחן הסיכוי הסביר להרשעה. בשוקלנו האם מתקיים תנאי זה, הנדרש לשם העמדה לדין, דין אחד הוא לאיש ציבור, בכיר ככל שיהיה, ול"אחד האדים".
26. אכן, אין להקל, כפי שאין גם להחמיר, עם שר בממשלה (או כל נבחר או עובד ציבור אחר), לעניין מבחן דיוות הראיות. דין כדין כל אדם אחר, ויש לבחון את חומר הראיות נגדו לפי דיני וכלי הראיות הרגילים, לשם החלטה אם יש בריאות די כדי העמדה לדין.
27. כאמור, בהתאם לטעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, "ראאה טובע שהועבר אליו חומר החקירה שהראיות מספקות לאישום אדם פלוני, יעמידו לדין, זולת אם היה סבור שאין במשפט עניין לציבור."
28. השאלה מהן "ראיות מספקות לאישום", נבחנה על-ידי בית המשפט העליון בפרשת יhab (בג"ץ 2534/97 יhab נ' פרקליטת המדינה, פ"ד נא(3) 1 (1998)), בה הותקפה החלטת היועץ המשפטי לממשלה שלא להעמיד לדין את ראש הממשלה אז ואת שר המשפטים אז.
29. בית המשפט קבע, כי דין אחד "לשועי ארץ" ו"לפשוטי עס" - ועלعنيינו, דין אחד לשר בממשלה ואזרוח מן השורה - לעניין מבחן דיוות הראיות להעמדה לדין. בית המשפט הדגיש כאמור: "כל שאמרנו יפה הן לשועי ארץ והן לפשוטי עס. נקודת המוצא העקרונית היא של האזרחים שוים בפניו החוק. שוויון הכלל בפניו החוק הוא כלל בל עבור בשיטתנו המשפטית. עקרון השוויון הוא מנשמת אףו של המשפט החוקתי שלנו כולם". (שם, עמ' 13).
30. בה בעת, נקבע כבר בעבר על-ידי בית המשפט העליון בבג"ץ 5675/04 התנווה למען איבות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד נת(1) 199 (2004)), כי נוכחות היחסיות הרחבות שתתכנה להחלטה בעניינים של שרים, ובשל רגשותם ומשמעותם הרבה של החלטות מעין אלו, יש לנוקוט במהלך

בדיקה מיוחדים, זהירות והקפדה בגיבוש החלטתנו. וכך קבע בית המשפט, בהתייחס למלאת גיבוש ההחלטה בדבר העמדה לדין במקרה דומה:

"**ודוק:** אין מדובר ביישום סטנדרט ראייתי שונה מאשר במקרה 'רגיל'.

אכן, אין צורך לומר, כי ראש ממשלה המבצע עבירה צריך ליתן את הדין על עבירתו, וזאת לעניין זה איינו יכול להיות שונה מדיינו של 'אחד האזרחים'.

בשלה אט יש ראיות מספיקות להעמדתו לדין יש להחיליט, כמו ביחס לכל זאת, על-פי מבחן האפשרות הסבירה להרשעה. ואולם העמדתו לדין של ראש ממשלה תיביא, קרוב להניה באורח מיידי, לשינויים בסדרי השלטון במדינה, וכך עלולה להיות השפעה דрамטית על המדיניות הנוהגת לפחות חלק מתחומי העשייה הפוליטית והציבורית, וממילא גם על מצבם של אנשים רבים מקרוב הציבור. מטעם זה נדרש הייעץ המשפטי לנכונות מהלכי בדיקה מיוחדים ולמידות של זהירות והקפדה מוגברות בגיבוש החלטתו".

(שם, בעמ' 227).

31. בהתאם כאמור אכן נקבעו בעניינו זהירות והקפדה מוגברות בהליכי הבדיקה וגיבוש ההחלטה בנושא. וdock: **זהירות והקפדה יתרה ביחס לתהליכי הבדיקה ולדרוג המכريع,** כן, אך יישום סטנדרט ראייתי שונה – לא ולא.

32. בית המשפט העליון גם עמד על המבחן (האחד) אותו יש להפעיל לעניין העמדתו של אדם לדין, הוא מבחן "הסıcıוי הסביר להרשעה". בשל חשיבות הדברים לעניינו, אביה מדברי בית המשפט בפרשנה שעסכה בשאלת העמדה לדין של ראש ממשלה – כלוונם:

"... **גישת האפשרות הסבירה להרשעה** מעניקת לתובע שיקול דעת ראוי גם בחיזוי תוצאות המשפט, אם יוגש כתוב אישום, שהוא אחד מן השיקולים הנוגעים לעניין."

...

"**עצם** בחינת הסתירות החרשעה פירושה התחקות גם אחר אופן ההחלטה של בית המשפט במשפט. הינו, הסתירות סבירה להרשעה אין פירושה רק הסתירות סבירה כי על פי חומר הראות אכן ביצע הנאשם את העבירה המיוחסת לו, אלא הסתירות סבירה שבית המשפט יפסוק שאין כל ספק סביר שה הנאשם אשם בביצוע העבירה..."

הגשת כתוב אישום, על אף שהتובע עצמו מעריך כי רב הסיכוי שה הנאשם יזכה על הסיכוי שיורשע לדין, אינה מצב תקין ורצוי. תוצאותיו של ההליך הפלילי, גם אם אינם מסתימים בהרשעה, גורילות מכדי שייעשה "ニיסוי" בהגשת כתוב אישום." (בג"ץ 2534/97 **יהב נ' פרקליטת המדינה**, פ"ד נא (3), 10, 12 (1998)).

33. אשר על כן, מקום שתובע סבור שרב הסיכוי שה הנאשם יזכה על הסיכוי שיורשע לדין, עליו להימנע מהגשת כתוב אישום, ועל לו להוtier את המלאכה לבית המשפט. על התובע מוטל להעירך בעצמו את הריאות, ובמסגרת זו גם להתחקות אחר החלטתו הצפואה של בית המשפט בהערכת הריאות ובמשקל שיתן להן, ועל יסוד הערכה כוללת זו עליו להגיע למסקנה, האם אמנים קיים "סיכוי סביר להרשעה".

34. בקשה לדין נוסף על פסק הדין, נדחתה על-ידי בית המשפט: דג"ץ 3865/97 **יהב נ' פרקליטת המדינה** (פורסם בנבו, 8.5.1998).

ג. מבט כללי על עיקרי החשדות בגנים נשקלת העמדתו של מר ליברמן לדין

35. במרבית התקופה הרלוונטיות לעניינו, מילא ליברמן תפקידים ציבוריים בכירים בשירות הציבורי, בכנסת ובסירה. בין תפקידיו האמורים כיהן מנכ"ל משרד ראש הממשלה, חבר הכנסת, שר התשתיות, שר התחבורה, שר לעניינים אסטרטגיים, ומאי 31.3.2009 - סגן ראש הממשלה ושר החוץ, לצד חברותו בכנסת. התקופה הרלוונטית לחשדות המפורטים להלן היא החל מיום מינויו לראשונה כשר, בתאריך 7.3.2001, עת מונה לשדר התשתיות.

36. התקופות בהן מילא ליברמן תפקידים ציבוריים, הינו כדלקמן:

א. בין התאריכים יוני 1996 – מאי 1997 כיהן מנכ"ל משרד ראש הממשלה.

ב. בין התאריכים 7.6.1999 - 7.6.2001 כיהן כחבר הכנסת בכנסת ה-15.

ג. בין התאריכים 14.3.2002 - 7.3.2001 כיהן כשר התשתיות וכחבר הכנסת בכנסת ה-15.

ד. בין התאריכים 15.3.2002 - 27.2.2003 כיהן כחבר הכנסת בכנסת ה-15 וה-16.

ה. בין התאריכים 28.2.2003 - 6.6.2004 כיהן כשר התחבורה וכחבר הכנסת בכנסת ה-16 עד ליום ¹26.3.03.

ו. בין התאריכים 17.4.2006 - 29.10.2006 כיהן כחבר הכנסת בכנסת ה-17.

ז. בין התאריכים 30.10.06 - 18.1.2008 כсан רושן כשר ראש הממשלה ושר לעניינים אסטרטגיים² וכחבר הכנסת בכנסת ה-17.

ח. בין התאריכים 19.1.2008 - 30.3.2009 כיהן כחבר הכנסת בכנסת ה-17 וה-18.

ט. מtarיך 31.3.2009 ועד היום, ליברמן מכהן כсан רושן כשר חוץ וכחבר הכנסת בכנסת ה-18.

37. לאחר פרישתו מתפקיד מנכ"ל משרד ראש הממשלה בשנת 1997, החל ליברמן בפעולות עסקית ופיננסית בארץ ובעולם, ועשה כן באמצעות שתי חברות שהקים בישראל ובמספריסון (להלן: "נתיב ישראל" ו"נתיב קפריסון"), שהיו קשורות עסקית זו זו (חן יכונו לעתים ביחד: "נתיב אל המזרח").

38. על-פי החשד, לצד פעילותן של החברות נתיב ישראל ונתיב קפריסון, קיימ ליברמן, מאז פרישתו ובמהלך כל התקופה הרלוונטית, מערכות קשרים עסקיות עם אנשי עסקים בארץ ו בחו"ל. במסגרת קשרים אלה התקבלו בחברות הללו, ומאות יותר גם בתאגידי Off shore נוספים שהקים בחו"ל, ובתאגיד ישראלי הרשות על שם בתו, כמפורט להלן, תקבולים כספיים בסכומי עתק, בין היתר, כאשר שמהותם וסיבות העברותם, לא היו קשורות לתחומי פעילותם של אותם תאגידים, ולא שיקפו על פי החשד תמורה עבור פעילותות.

¹ ביום 26.3.03 התפטר מכהנותו כחבר הכנסת ונשאר רק בתפקידו כשר התחבורה.

² בתאריך 30.10.06 מונה כсан רושן הממונה על עניינים אסטרטגיים. בתאריך 3.12.06 אישרה הממשלה הקמת משרד "יעוד לעניינים אסטרטגיים של ליברמן יעמוד כשר בראשו".

39. בתחילת שנת 1998, כשנתיים לאחר פרישתו מתפקיד מנכ"ל משרד ראש הממשלה ופניתו לעסקים פרטיים, פתח ליברמן גם בעדיים לקרأت חזותו לחים הציבוריים. במסגרת זו, הקים את מפלגת "ישראל ביתנו"; בראשות התמודד בבחירות לכנסת, ובuckבות לכך נבחר מטעמה ביום 7.6.99 כחבר הכנסת.

40. על פי החשד שנבחן, לקראת מינו של ליברמן לראשו לשדר ובמהלך תקופות כהונתו הציבוריות הנוספות בשנים שלאחר מכן, וביניהן, קשר קשר עם עורך דין, יואב מנוי (להלן: "מנוי") לגיבוש תוכנית, לצורך המשך הפעולות הפיננסית האמורה, שלא דין. לפי החשד, פעל ליברמן ועו"ד מנוי באופן שיטתי ומכוון להסתדרות אותה פעילות, תוך ביצוע מעשי מרמה שיטתיים ומתמשכים כלפי הציבור ומוסדות המדינה, בניגוד לדין ולנורמות המחייבות את ליברמן מתוקף כהונתו הציבוריות.

41. החשד היה כי על פי תוכנית המרמה האמורה, המשיך ליברמן, במקביל לכהונתו הציבוריות, לקיים את עסקיו הפרטיים, ובתוך כך המשיך גם ליהנות מהזרמתם של אותם תקציבים לחברות בשליטתו. כך עשה תוך הפרת הכללים **למניעת ניגוד ענייניות** של שרים וסגני-שרים (להלן: "כללי ועדת אשד"), האוסרים על כך; תוך הפרת חובות הדיווח על פעילותו האמורה ותוך הגשת דוחות כזובים על פעילותו ונכסיו השותפים, דיווחים בהם היה מחייב בתוקף כהונתו הציבורית ו בשל חובות הנאמנות שלו כלפי הציבור, כמפורט להלן. ליברמן המשיך לקיים את עסקיו, על פי החשד, באמצעות תאגידים חדשים שלו, שאוטם מכיר או העביר לאיש קשי', סמוך למינו לשדר, ובאמצעות יסוד תאגידים חדשים שנרשמו אף הם על שם איש קשי' - בישראל, בקפריסין ובאי הבתולה הבריטיים. הדבר בחרות נתיב קפריסין, נתיב ישראל וחברה בשם **Mountain View - MV** (שאותן מכיר או העביר לאחר, או "חברות"), שנרשמו מלהתחילה על שם אחרים, אך לפי החשד היו בבעלותו או בשליטתו.

42. על פי החשד, במסגרת הקשר ולשם קידומו, הוסכם כי עו"ד מנוי יפעל להקמת תאגידים בחו"ל ולהמשך פעילותם של תאגידים קיימים בחו"ל, ימודד בקשר עם צדדים שלישים ועורכי דין אחרים, וכן יפעל לביצוע הפעולות הפיננסיות בין החברות לבין עצמן, ובין ובין צדדים שלישיים. כן הוסכם על פי החשד, כי במידה הצורך יפעל עו"ד מנוי להסואת הפעולות הניל', הכל על פי צרכיו של ליברמן, באופן שלא ייחספו מעורבותו וחלקו בפעולות הללו.

43. על פי החשד, במסגרת זו, נותר ליברמן שלא דין, במקביל לכהונתו הציבורית, נהנה וモטב לפעילות בתאגידים הללו, קיבל באמצעות כספים, והשתתף לעיתים בניהולם, לרבות על דרך של קבלת דיווחים והכוונת החלטות ענייניות שהתקבלו בעניינים מעט לעת.

44. על פי החשד, במקביל לפעולות הפיננסית של התאגידים הללו – שעלה-פי הקשר فعل ליברמן כאמור להרחקתה ממנו בעוד שהלהקה למעשה הוסיף לקיים שלא דין – המשיך אפוא ליברמן להיות מוטב ונחנה בתאגידים אליהם זרמו התקציבים דלעיל. תקציבים אלה, **בהתיקף כולל של מיליון דולר**, הוזרמו אל התאגידים – חלקם בתשלומים סדירים וחלקם באופן חד פעמי – ורובם התקבלו מארגוני עסקים בארץ ובחו"ל שהיו מקרובים אליו.

45. **להלן תיאור קונקרטי של תמצית המעשים המיוחסים ליברמן על פי החשד:**

א. על פי החשד, הציג ליברמן מציג כוזב כלפי הציבור ומבקר המדינה, לפחות במלואן את כל זכויותיו בחברות נתיב ישראל וקפריסין ולא הייתה לו כל גישה אליהן, החל מסמוך לאחר מכןו לשר. זאת, על אף שהמשיך לקיים את עסוקו על-ידי אותם תאגידים וכן על ידי התאגידים AM ומילפלאוור, וננה מהזרמתם של תקופלים אליהם, והכל תוך הפרת חובות הדיווח על פעילותם האמורה ותוך הגשת דוחות כוזבים על פעילותם וכיסוי השוטפים, דיווחים בהם היה מחייב בתוקף כהונתו הציבוריות ושל חבות הנאמנות שלו כלפי הציבור. זאת עשה ליברמן גם באמצעות התאגידים החדשניים שיסד כאמור לעיל, ובאמצעות "אנשים קש" ממופרט להלן. בגין מעשיו אלה נחשד ליברמן בכך שקיבל מרמה את "הנתת דעת" מבקר המדינה כי מלא את חובותיו כשר ופועל באורח תקין.

ב. ליברמן נחשד כי יחד עם בא כוחו, עוז יואב מנוי, העתיק את פעילותו העסקית לתאגידים בחוויל אשר הוקמו או נרכשו במטרה שלא ניתן יהיה קישור ביניהם לבניו. על-פי החשד, ניהול האדמיניסטרטיבי של החברות הופקד בידי משרד ערבי דין קפריסאי, על פי הנסיבותיו של עוזייד מנוי, תוך הנחיה שלא להזכיר את שמו של ליברמן במסמכים ובתקנות הקשורים לחברות ותוך הנחיה להימנע מהעברת מסמכים לישראל.

ג. על פי החשד, חברות אלו עמדו בקשרים פיננסיים עם מגל מצומצם של אנשי עסקים מהוויל שחילקו בעלי אינטרסים בישראל, ביניהם מרטיון שלאף, מיכאל צ'רנווי, דן גרטלר ודניאל גיטנסטהיין. אנשי עסקים אלה העבירו לתאגידים סכומי עתק בתשלומים חד-פעמיים או עיתתיים במשך תקופה ארוכה. מרכיבות פעילות פיננסית זו סייעה להשתתת קשיי ליברמן לחברות ולכספים אלה.

ד. כמו כן, נחשד ליברמן כי לאחר פרישתו מתפקיד ציבורי בשנת 2004, פעל להקמתה של חברה נוספת בעוד שבפועל הוא היה בעל השליטה בחברה והנהנה העיקרי מה캐פיטים שהגיעו לחשבונה, הרי שכבעלheiten המניות בחברה נרשמה בtau, גב' מיכל ליברמן-גלוון. לצורך הסואת שליטתו בחברה והיותו הנהנה בה, גרם ליברמן להעברת דיווח כוזב לבנק, בניגוד להוראות חוק איסור הלבנתה הוו. הקמתה של החברה מבניה זה, אפשרה, לפי החשד, ליברמן או למי מטעמו, להמשיך ולקבל כספים בהיקף נכבד, וזאת גם לאחר שוחרר לפעילויות ציבורית בשנת 2006. בתקופה שבה לא שימוש בכוהנה ציבורית, השתמש ליברמן במישרין בתשלומים הכספיים החברה לצרכי הפרטאים השווים. באמצעות חברות זו התקבלו תשלומים בסכום כולל של כ-\$3,000,000, כאשר מתוך סכום זה, יותר מ-\$1,500,000 התקבלו בחברה בתקופה בה כיהן ליברמן בתפקידים ציבוריים.

46. על פי החשד, בהתנהלות זו, העמיד עצמו ליברמן במצב של תלות אפשרית באותם אנשי עסקים, או למצער במצב של חשש לניגוד עניינים בין פעילותו הציבורית לבין מחויבותו לאותם גורמים.

47. במהלך כל התקופה הרלוונטית, בעיתות בהן שורת כנבחר ציבור, המשיך אפוא ליברמן – על פי החשד – ליהנות כבעל זכויות, באופן מלא או חלק, במישרין או בעקיפין, מפעולות התאגידים ומתקופלים כאמור. זאת, הרחק מן העין הציבורית, תוך הפרת חובות הדיווח הקבועות בדיון, ובדרך הסורה מכוונות מהציבור של פעילות זו, והכל – בדרכי מרמה ובאופן שמנע כל אפשרות של פיקוח על ניגודי עניינים פוטנציאליים בהתנהלותו.

48. בנוסף לכל המתוואר לעיל, נחשד ליברמן כי במהלך חקירת משטרת ישראל את האירועים הללו, הוא התריד את אחד העדים. לאחר בחינתם הדברים ולאחר השימוש הוחלט לסגור גם תיק זה.

תיק זה נגנו שכן החטיפה – שהיתה מינורית יחסית – התבטה אך ורק בקיים מפגש יוזם של ליברמן עם העד, אליו הוזמן העד באמצעות כלשהו, מבלתי שידע ליברמן והוא זה שיחכה לו במקום המפגש. עם נסיבות אלה, ומאחר שעבר לעצם קיום המפגש לא נמצא ראיות להטipseה נוספת אונסיון לשבש הליני משפט במהלך הפגישה, ובהתחשב בכך שהתיק המרכז – שתיק החטיפה היה "ספיק'" שלו – נגנו, החלטתי, כאמור, לנגנו גם תיק זה.

49. כן נחשד ליברמן, בעורבות במינויו בلتוי תיקן של שגריר ישראל בבלגיה בעבר, לתפקידים שונים בשירות החוץ. בעין זה החלטתי, כאמור, על הגשת כתב אישום.

50. העבירות שייחסו ליברמן בגין התחנהלות המתווארת בתמצית לעיל, הן:

- א. **מרמה והפרת אמוניים** – עבירות לפי סעיף 284 לחוק העונשין.
- ב. **קבלת דבר מרמה בנסיבות מחמיroot** – עבירות לפי סעיף 415 (סיפה) לחוק העונשין.
- ג. **הלבנת הון** – עבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000, בצרוף סעיף 7 לחוק ובצרוף צו איסור הלבנת הון (חוות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידים בנקאים למניעת הלבנת הון ומיימון טרור), התשס"א-2001.
- ד. **הטרזה עד** – עבירה לפי ס' 249 לחוק העונשין.

ד. התשתיות הנורמטיבית – העבירה של מרמה והפרת אמוניים וכלי 'יעדת אשר'

51. סוגיה מרכזית שנבחנה על ידי לאור התשתיות העובdotית האמורה, נוגעת לפלייליות של ניגוד העניינים הפוטנציאלי, בו, על פי החשד, היה נתון ליברמן בתקופה הרגלוונטי.

ההחלטה אם ליברמן הפר אמוניים תלואה, בין כלל השיקולים, בשאלת האם הוא היה באותה עת בניגוד עניינים פוטנציאלי, בשל זיקה שהייתה לו לתאגידים, וכן בשאלת האם בתקופות כהוונתיו כשר, זיקה זו עלתה כדי סטיה מן השורה, כפי שבאה לידי ביטוי בהגדרת זכויות אסורות על פי כללי 'יעדת אשר'.

בנוסף, נבחנה השאלה, האם בהקשר של קבלת הכספיים מגורמים ספציפיים (שלאף וצ'רנוו), לתאגידים, שעל פי החשד ליברמן הייתה זיקה אסורה אליהן, מתקיימת עבירה של מרמה והפרת אמוניים. זאת, בגין החשד לפיו ליברמן פעל תוך המזאות במצב של ניגוד אינטרסים, הנובע מקלטת הכספיים, לכשעצמם, במנוטק מהמטרה שננקטה בהיעדר הדיווח על הכספיים.

52. מעבר לכך, מובן גם, כי שליטה כאמור בתאגידים, עומדת בסתרה לחובה המוטלת על ליברמן בסעיף 13 לכלי 'יעדת אשר', אליהם נתיחס בהמשך, ואם אכן כך הדבר, עולה השאלה אם בהפרת כללים אלה, ובאופן שבו עשה זאת, ביצע ליברמן עבירה.

53. עוד נדונה השאלה, האם דיווחי שקר לרשותות הריבונטיות (בעיקר מבקר המדינה) והעלמת קשוiro של ליברמן לחברות, תוקן נקייה במסכת של מעשי מרמה (בנהנה שיש לכך ראיות מספיקות), עלילם אף הם, כשלעצמם, לכל עבירה של מרמה והפרת אמונים וקבלת דבר במרמה.

54. הקביעה, האם בנסיבות פרשה זו, עשה ליברמן מעשים של מרמה או הפרת אמונים, נבחנה בראש ובראשונה על יסוד צבר הראיות הקיימות לגבי קשוiro של ליברמן לתאגידים נתיב אל המזורה, M.V., מיפלאור ומ.ל. I. ראיות אלה נבחנו לגוף, ובהתייחס למטרת האיסור הפלילי על הפרת אמונים, שהינו מכשיר מרכזי לשמירה על טוהר השירותים והשירותים, למניעת סטיות מהשירות ולהבטחת אמון הציבור במשרדי הציבור, כאמור בדנ"פ 1397/03 מדינת ישראל נ' שמעון שבס, פ"ד נט(4) 385 (2004), שם קבע בית המשפט העליון בהתייחס לעבירה זו, כדלקמן:

...האיסור הפלילי על הפרת אמונים הוא מכשיר מרכזי למאבקה של החברה, לשמירה על טוהר השירותים והשירותים, למניעת סטיות מהשירות ולהבטחת אמון הציבור במשרדי הציבור ... רוצחים אנו לקיים בישראל חברה מתקדמת, הבנויה על מנהל ציבורי תקין על שלטון החוק, על יחס אנווש המוצבים על בסיס של יושר, הגינות וטוהר מידות. האיסור הפלילי על הפרת אמונים נועד להבטיח מטרות אלה" (שם, עמ' 406 לפסק דין של הנשיא ברק).

55. להלן נבחן את יסודות העבירה האמורה.

56. סעיף 284 לחוק העונשין קובע:

"עובד הציבור העוסה במילוי תפקידו מעשה מרמה או הפרת אמונים הפוגע הציבור, אף אם לא היה במעשה משום עבירה אילו נעשה נגד יחיד, דין – מאסר שלוש שנים".

57. היסוד העובדתי שבסעיף 284 לחוק העונשין נחלק לארבעה:

א. מי שמייחס לו המעשה היה בעת ביצועו "עובד הציבור".

ב. עשיית המעשה הייתה ב"מילוי תפקידו".

ג. ביצוע מעשה המהווה מרמה או "הפרת אמונים".

ד. המעשה "פוגע הציבור" (ראה גם: ע"פ 6916/06 ארמוני אטיאס נ' מדינת ישראל, פס' 43 לפסק דין של השופט גיבראן (פורסם בנוב, 29.10.2007) (להלן: "פרש אטיאס").

58. "עובד הציבור" – בשנת 1997 סיימ ליברמן את תפקידו כמנכ"ל משרד ראש הממשלה ופנה לעסקים פרטיים. החל מיוני 1999 שימש, לסייעו, כנבחר ציבור (ח"כ או שר) או כאיש עסקים כمفופרט לעיל. פסק זמן משמעותי בקריירה הציבורית שלו החל בין התאריכים (ב) 6.6.2004 ועד ל-17.4.2006. זאת, הייתה סיום את כהונתו כשר התעשייה (ב-2004) ורק לאחר כשנתיים (ב) 4.2006 שב לכהן כח"כ ולאחר מכן כсан ראנר ראש הממשלה וכשר. נמצא, כי לאורך רוב התקופה הריבונית, כיהן ליברמן כ"עובד הציבור".

59. "במילוי תפקידו" – הביטוי "במילוי תפקידו" הינו רחוב ואין צורך להציבו על מעשה הכרוך באופן ישיר "במילוי התפקיד", אלא די בכך שהعبارة התאפשרה בשל כך שעובד הציבור המוסים מוחזק במשרה, ומנצל את הסמכות או את הקשרים או את ההשפעה שבידי, היונקים כוחם מהמשרה ומיידת השררה שהופקדו بيדו (ע"פ 355/88 *רפי לוי נ' מדינת ישראל*, פ"ד מג (3) 221, 237 (1989)). עוד ייאמר לעניין פירוש המונח "במילוי תפקידו", כי השאלה אינה אם ההתנהגות היא פרטית אם לאו, הואיל וברבים ממקרי הפרת האמוןים פועל עובד הציבור להגשת מטרותיו הפרטיות. השאלה היא, אם אותה התנהגות (פרטית או אחרת) מהווה הפרת אמון שהיא במילוי תפקיד (ע"פ 884/80 *מדינת ישראל נ' יצחק גרוסמן*, פ"ד ל(1), 405, 421–420 (1981)) להלן: "*פרשת גרוסמן*". הלכת גרוסמן צוטטה בפסיכה מאוחרת יותר כקבועה כי פירוש המונח "במילוי תפקידו" הינו: "בזיהה לתפקידו" (ע"פ 4148/96 *מדינת ישראל נ' יעקב גנות*, פ"ד נ(5), 367 (1996)). דברים דומים בדבר העדר דרישת קשור עם התפקיד הפורמלי נקבעו גם בפרשת בניזרי (ע"פ 5083/08 *שלמה בניזרי נ' מדינת ישראל*, תק-על 2009(2), 4397, עמי 4430 (2009)) (להלן: "*פרשת בניזרי*").

60. **ביצוע מעשה המהווה "הפרת אמוןים"** - ההגנה על הציבור מפני מעשה הפרת אמוןים בידי עובד הציבור נועדה לשמר על האינטרסים המוגנים הבאים: אמון הציבור בעובדי הציבור, טוהר המידות של פקידי הציבור ופעילותתו התקינה של המנהל הציבורי. "עובד הציבור" יפעל על פי הכללים ואמות המידה המקובלות ולא יעדיף עצמו במצבים שיש בהם פגיעה ביכולתו להוציא את תפקידו מהគות אל הפועל באופן ראוי (ראו *פרשת שבס*, בעמ' 410 לפסק הדין).

61. "**פגיעה הציבור**": מקובל כioms לראות בסיס זה רכיב נסיבתי של העבירה. פגעה זו אינה בהכרח פגעה כספית או חומרית. מדובר בפגיעה שפוגעת פגעה מהותית באחד האינטרסים המוגנים על ידי העבירה, הינו פגעה שפוגעת באמון הציבור במערכות השלטונית (פרשת אטיאס בעמ' 44, 47 לפסק הדין; *פרשת בניזרי*, פס' 54 לפסק הדין).

62. **בדנ"פ שבס**, נבחנה עבירת הפרת אמוןים בהקשר של ניגוד עניינים. ביהם"ש הציג את השאלה מתי הפרת כליל ההתנהגות החלים על עובד ציבור חרוגת מגדיר הפרה משמעית בלבד ועלה כדי עבירה פלילית של הפרת אמוןים, וביקע כי דרוש "פן מחמיר נספ'" הנלווה להפרה. נקבע, כי הפן המתביר, משמעו דרישת כי הפגיעה באינטרס המוגן על ידי האיסור הפלילי תהיה "פגיעה מהותית". פגעה מהותית זו, יכולה לבוא לידי ביטוי במספר היבטים, שאינם מהווים רשימה סגורה: עוצמת ניגוד העניינים; מידת הסטייה מן השורה; מעמדו של עובד הציבור והשפעת פעולתו על עובדי מדינה ועל הציבור; וכו'.

63. לאחר **דנ"פ שבס נקבע גם בפרשת בניזרי** כי: "...עצם ההימצאות במצב של ניגוד עניינים מקיימת את הריכיב ההתנהgotי שבעבירות המרמה והפרת אמוןים (פס' 54 לפסק הדין). ובפרשת אטיאס, נאמר כי אל לו לעובד הציבור להעמיד עצמו בפני חש סביר לניגוד עניינים עשוי להביאו לשיקולים זרים; ולענין העבירה דן – די בכך שבית המשפט ישקיף על התנהגותו הכללת של הנאים.

64. **המחשبة הפלילית הנדרשת בעבירה של הפרת אמוןים** – ככל שהדבר נוגע לפרט העובדתי של מעשה "הפרת אמוןים הפוגע הציבור" – הינה זו של מודעות. מודעות לטיב הפיזי של ההתנהגות ולא לכך שהמעשה מהויה הפרת אמוןים או שהמעשה פוגע בערכיים שהאיסור הפלילי נועד להגן עליהם. וכך נקבע **בדנ"פ שבס** –

"תהא זו תוצאה שאין להסכים עמה, כי עובד ציבור מושחת לא יהיה אחראי בפליים על הפרת אמוניהם דוקא משום ששחיתותו הביאה אותו לכך שאין הוא ר蓋ש לפסול שבחתנוגותו."

עוד נקבע בפס' 7 זה, כי אין מקום לדרישת מחשבה פלילית מיוחדת - מניע פסול. לעניין ניגוד עניינים, המודעות הנדרשת היא לעובדות הפייזיות היוצרות את ניגוד העניינים ולנסיבות הפייזיות שבגין ניגוד העניינים פוגע הציבור. (ראו פס' 55 לפסק דין של הנשיא ברק).

65. לאור האמור, נראה כי אם ניתן היה להוכיח זיקת בעליים או שליטה של ליברמן בחברות, ובעה מכך, את זיקתו לכיספים (בהיקף של מיליון ש"ח) שהתקבלו בהן בעת כהונתו כשר, תוך הפרת כללי ועדת אשר, הרי שבהתחשב בנסיבות המכמירות שליוו את הנושא, ובכללו יצירת מגנון הסתרה ופוטנציאל ניגוד עניינים, ניתן היה לקבוע שהתנוגות זו מהוות עבירה של מרמה והפרת אמונים. בנוסף, אם ניתן היה להוכיח קיומן של זיקות אלה, אותן הסתיר – לפי החשד – בדוחיו הכספיים למבקר, ניתן היה לקבוע כי הוא ביצע גם מעשה מרמה כלפי מבקר המדינה וכן כי ביצע לבוראה גם עבירה של קבלת דבר במרמה, היינו, קבלת הנחת דעת מבקר המדינה כי מילא חובהו כשר על פי הדין.

66. אך עתה, כפי שiosoobar בהרחבנה בהמשך, לאחר סקירת מכלול הראיות הגעתו למסקנה, כי לא ניתן להוכיח ברמת הودאות הנדרשת במשפט פלילי זיקה פסולה שכזו בין ליברמן לחברות ולכיספים שהתקבלו בהן, וממילא גם לא ניתן להוכיח ברמה כזו כי ליברמן דיווח צוותים כזובים וכי העמיד עצמו במצב של ניגוד עניינים פוטנציאלי. על כן החלטתי שלא להאשים בעבירות של מרמה והפרת אמונים או לקבלת דבר במרמה או עבירה אחרת בהקשר זה.

כללי יעדת אשר'

67. הוראות נוספות החולות על ליברמן, בשל העובדה שר, מצויות בכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, כללי ועדת אשר, שהוזכרו לעיל.
68. כללי יעדת אשר', התקבלו בהחלטת הממשלה ביום 2.11.77 (פורסמו בילקוט הפרסומים ביום 7.11.77) בעקבות המלצת הוועדה הציבורית בראשות השופט בדיםוס שלמה אשר. דוחה הוועדה, כמו גם הכללים, מכוונים להשגת המטרה של מניעת ניגוד עניינים העולם להטעור בין כהונתם ותפקידם של שרים וסגני שרים לבין ענייניהם האישיים, ובכלל זה, זיקתם - במישרין או בעקיפין - לעסק, רכוש, מקצוע, תפקיד אחר וכו'. השגת מטרה זו אמורה להיות להיעשות על דרך של קביעת איסור על הימצאות בניגוד עניינים ובמקביל, פיקוח על סיטואציות מעין אלה. ברי שקייפות בהתנהלות שרים, דיווח (במועד לרבעת לכהונתם) על ענייניהם האישיים, יכולות בקרה על כך מצד גורמים שלישיים (כגון מבקר המדינה) הינם תנאים הכרחיים למילוי תכליתם של הכללים.
69. הוועדה הציבורית עמדה על כך שני העקרונות המנחים שעמדו נגד עיניה בעת שבחינה את הסוגיה היו:

א. הצורך לשמור על טוהר המידות של אישי ציבור, דבר המחייב קביעה כי על שר לוותר על כל פעילות שאינה מתחייבת ממילוי תפקידו כשר ועל כל עסקיו אשר עלולים - ولو רק

למראות עין - לגרום לו למשוא פנים בהחלהותיו ובפועלותיו.

ב. הרצון לעודד כהונתם של שרים בעלי הכהונה מתאימה וניסיון בתחום ספציפי ולנצל את כישורייהם אלו במשרד הממשלה. עקרון זה מוביל למסקנה כי יש להימנע מהגבלת השר בצהורה קיצונית בכל הנוגע לעיסוקיו בעבר, שכן הגבלה בלתי סבירה ותרתיע מועמדים רצויים למשמש כשרים עקב הבחירה הקשה בין יותר מוחלט על כל מפעל חיים בין הכהונה הציבורית (עלולה היא להיות קצרה).

.70. סעיף 13 לכללי "ועדת אשר" מטיל חובה על שר שהוא "בעל זכויות בעסק או בעל מנויות המKENOT LO SHLITA BACHBER BINI ADM" להפסיק את זיקתו זו באחת הדרכים המנווית בסעיף, ובינהן, באמצעות מכירת זכויותיו או מנויותיו. מכאן אף נובע האיסור על החזקת "זכויות בעסק" ו"מנויות המKENOT LO SHLITA BACHBER BINI ADM" במהלך כל תקופת כהונת השר.

.71. יתרה מכך, סעיף 13 לכללים, אשר עומד במרכזו דינונו, מדגיש במיוחד שמטרתו היא למנוע מצב של ניגוד עניינים. משכך, בחינה תכליתית של לשון סעיף 13, תוך שימוש לב לרציונליים וולעדנות העומדים מחורי תיקונים של הכללים מלכתחילה, מובילה למסקנה שהאישור גועד לנתק את השר מכל זיקה לעניינו העסקיים טרם מינויו. בתוך כך, הטעיף כיון להतיר המשך בעלות במנויות שאין מקנות שליטה ובכך לאפשר לדוגמא השקעה בבורסה. ולראיה, החיתר שבסעיף 16 לכללי "ועדת אשר" מאפשר בעלות בניירות ערך כל עוד ניהולו יעשה בדרך של "נאמנות עיוורת" אשר תוצאה את השליטה מיידי השר. затוך הנהה שהעדר השליטה והזיקה מנטרל את פוטנציאל ניגוד העניינים. לעומת זאת, על מנת החשקה העיוורת במנויות, לגבי כל יתר הזכויות (בין אם מנויות שליטה ובין אם זכויות אחרות), הכללים מניחים, שהותרתן בידי השר, חוותת אותו לסיכון ניגוד העניינים ולפיכך, קיומן של זכויות אחרות שכאה אסור באופן מוחלט, בלי שנדרש לבחון האם אכן מדובר בסיכון בר מימוש.

חוות הדיווח על עסקים ונכסים שבבעלות שרים מוסדרת בסעיף 17 לכללי ועדת אשר שקובע כי שר חייב להגיש למבקש המדינה תוך 60 יום מיום מינויו, הצהרה שבזה מפורטים בין היתר: ההון, הנכסים, הזכויות וההתcheinויות שיש לו ולבני משפטו ביום הכניסה לתפקיד; פרטיים מלאים על נכסים, שהועברו או הוחכרו בהתאם לסעיף 13 לכללים; רישמה מפורטת של כל התפקידים, המשרות והכהנות שהבחן החזיק השר לפני מינויו ואשר מהן התפטר ע"פ הכללים, ורישמה של התפקידים, והכהנות שהבחן החזיק לשאר ממשקין בהן לאחר מינויו. בנוסף, מוטלת על השר חוות הczarha המשרות והכהנות שהוחזק במשך כל שנה בתפקידו כשר, ומתוך 60 ימים מיום כהונתו כשר, על ההון, הנכסים, הזכויות וההתcheinויות שיש לו או לבני משפטו בתום אותה שנה וכן על מקורות הכנסה נוספים של בני המשפחה וסוכםם. עוד יובהר, כי ככל שר, בין אם הוא ח"כ ובין אם לאו, כפוף גם לחובות ולאיסורים שחלים על ח"כ על פי חוק חסינות חברי הכנסת.

.72. האיסור על ניגוד עניינים, הוא אחד הרצionarioלים המרכזויים העומדים בסוד העבירה של מרמה והפרת אמונים ולהיזוקו – לגבי שרים וסגניםם - הותקנו אף בכלל "ועדת אשר". כללים אלו מורים מבhairim את האיסורים על שרי ממשלה, ומteilim עליהם אף חוות דיווח לציבור להבטחת שקייפות ובקרה. זאת, באמצעות מבקש המדינה, אשר אחראי על אכיפתם. הימנעות מניטוק הכרחי זה, בין פעילותו העסקית של שר לבין תפקידו הציבורי, על פי החוק והכללים, עלולה להפחית את אמון הציבור בשירות הציבור ובראשו.

לכארה, נוכח החלטת גרויסמן שהובאה לעיל, המעשים המוחשיים ליברמן, בתקופת כהונתו כשר, אף שהיו אלה פעולות פרטיות, מהווים: "הפרת אמון שהוא במילוי תפקידו". המעשים המוחשיים ליברמן, לא זו בלבד שהם עומדים בניגוד לכללי "יעדת אשר" החלים על שרים, וחלקם עומד אף בניגוד לכללי האתיקה של חברי הכנסת, אלא שהם גם היו מהווים, אם ניתן היה להזכיר, כשלעצמם, התנהוגות העולה לכדי עבירה של מרמה והפרת אמונים.

74. מטרת הכללים, בדומה לאחד הרציונליים העומד בסיס עבירת הפרת אמונים, הנה להבטיח כי התקשרותו של שר במסגרת תפקידו הציבורי, עם אנשי עסקים בארץ ובעולם, לא תוביל לו פעולות עסקית או רוחות, שקשה להתחקות על טיבם ושבאפן אינהרטנטי עלולים להיות נגעים בניגוד עניינים. השגת מטרה זו, נעשתה על דרך קביעתו של איסור כללי להימצאות בניגוד עניינים ובמקביל, על ידי הטלת פיקוח על סיטואציות פוטנציאליות מעין אלה.

75. עם זאת, לצד המטרה של ניתוק השר מכל זיקה לעניינו האישיים טרם המינוי, במטרה למנוע ניגוד עניינים פוטנציאלי, הכירה הוועדה הציבורית בכך כי הוותוק המוחלט של השר על עסקיו ואפיו על מפעל חייו לטובות השירות הציבורי, אינו פשוט כלל ועicker, ועל כן, הקנחה לשר הזכות לרכוש חזרה של עסקיו, לאחר סיום הכהונה הציבורית. זכות זו מעוגנת **בסעיף 15 לכללים**, אשר קובע כי שר רשאי לשמור לעצמו זכות לרכישה חוזרת של הזכויות או המניות עם תום תקופת כהונתו, וב└בד שהרכישה החזרתית תהיה תמורה תשלום המחר המלא של כל הזכויות או המניות בעת הרכישה החזרתית.

76. בכל מקרה, יש להציג, כי גם בנסיבות הכללים, ניתן לטעון כי די בנסיבות האופפות את מעשיו של ליברמן, על פי החשד, שתוארו בהרחבה בפרק הקודם העוסק בעיקר החזרות, אם ניתן היה להוכיחו, כדי לגבות את עבירות מרמה והפרת אמונים. זאת, לפחות, לגבי לפחות חלק מהחזרות. אך הדבר לאור הרציונל העומד בסיס הדין הכללי וחוקק, שהוא מניעת ניגוד עניינים העולם להתעורר בין כהונתם ותפקידם של שרים וסגני שרים לבין ענייניהם האישיים, כאשר לשם כך נדרש מניעת זיקותם - במישרין או בעקיפין - לעסק, רכוש, מקצוע, תפקיד אחר וכיוצא בו.

77. בחינה תכליתית של לשון סעיפים, 3, 4 ו-13, לכללי "יעדת אשר", תוך שימוש בראיציונליים ולעקרונות העומדים, כאמור, בסיס תיקונים של הכללים מלכתחילה, מובילה למסקנה שהאיסור הכללים נועד לנתק את השר מכל זיקת בעליים לעניינו העסקיים טרם מינויו במטרה למנוע הימצאותו עקב לכך, במצב בו קיימת אפשרות ממשית של ניגוד עניינים, בין עניינו העסקיים לבין תפקידו כשר. רציונל זה של איסור הימצאות בניגוד עניינים מצוי, כאמור, אף ביסוד העבירה של מרמה והפרת אמונים, ולכן, גם לו לא היו מותקנים הכללים, ניתן היה לקבוע כי שר המקיים זיקות חזקות לחברות פרטיות, כגון זיקות בעלות, תוך העלמת עובדה זו מעיני הציבור, באמצעות מעשי מרמה מכונים, במיוחד במקרים שבו קיימים פוטנציאלי לניגוד עניינים, עבור עבירה של הפרת אמונים. התקנת הכללים אך מחזקת מסקנה זו לגבי מי שffff אוטם, אולם היא אינה "תנאי בלטו אין" להוכחת עבירה זו.

78. אשר על כן, הקביעה האם בנסיבות פרשה זו עשו ליברמן מעשה של מרמה או הפרת אמונים, תלوية בהוכחה של קשרים וזיקות של ליברמן לחברות נתיב קפריסין ונתיב ישראל, M.V., מייפלאור ומ.ל. I, כגון זיקות של בעלות או שליטה, ובהוכחת הדיווח הcovet לציבור אודזות קשרים אלה. כאמור לעיל, הגעתו למסקנה כי אין די ראיות להוכחת זיקות ברמה כזו, המקומות עבירה של מרמה והפרת אמוניים.

פרק שני: התשתיות העובdotית העולה מממצאי החקירה

א. פתח דבר

79. ניתוח מכלול הראיות בתיק החקירה והערכתן, נסוב בעיקר סביב פעילותן של חמיש חברות אשר נבחנו בקפידה: נתיב אל המזרח (קפריסין) (נתיב קפריסין) (אשר שמה שונה מאוחר יותר ל-Trasimeno); נתיב אל המזרח (נתיב ישראל); Mountain View, Mayflower, ו – מ.ל.י. חברות אלה עמדו בקשרים פיננסיים, שטibus לא עליה בבירור מוחמר החקירה שנאסר, עם מעגל מצומצם של אנשי עסקים הקרובים ליברמן. בין היתר, היו חברות אלה בקשר פיננסי עם אנשי העסקים מיכאל צירני, מרטין שלאף, רוברט נוביקובסקי, דניאל גיטנשטיין וכן גרטלר.
80. דמות מרכזית נוספת בפעולות המתוארת לעיל, הינה עו"ד יואב מנוי (להלן: "מנוי"). מני שימש, החל משנת 1998, כעורך דינו וכיך ימינו של מר אביגדור ליברמן ולווה מקרוב את פעילותו. על פי הראיות המצוויות בתיק, פעל מני להקמת תאגידים בחו"ל ולהמשך פעילותם של תאגידים קיימים בארץ וב בחו"ל, לרבות החברות הנ"ל. הוא זה שעמד בקשר עם צדדים שלישים וורכי דין אחרים. הוא זה שפעל לביצוע הפעולות הפיננסיות בין החברות לבין עצמו, ובין ובין צדדים שלישיים. בנוסף, בתומר הריאות נמצאו הנקודות בכתב של מני לגורמים המטפלים בענייני החברות, במשרד עורכי הדין הקפריסאי, AN (משרד אנדריאס ניקולאוס), שלא להעיר פקסים לישראל וכן נמצאו ראיות לכך שמנוי נתן הirection בועל פה שלא להזכיר את שמו של ליברמן במסמכים ובתכניות הקשורות לחברות.
81. בחומר הראיות קיימות ראיות הקשורות את פעילותו של מני לחברות שפורטו, ליברמן. מאידך, קיימות גם ראיות אחרות לפיהן מני ייצג אף מעורבים אחרים בפרש (כגון: שולדיין, שנידר, גיטנשטיין ועוד) ופועל אף בשם כתSHIP בחברות נשוא הדיון. מצאתי לנכון להזכיר עובדה זו כבר בפתחו של פרק זה, לאור המשמעות והמשקל שיש לעובדה זו בבחינת הראיות הקשורות את ליברמן לחברות, כפי שיפורט להלן בפרק זה.
82. כולה מכלול הראיות שיוצג בפרק זה, פעילותו של ליברמן, בתקופה בה לא כיהן כעובד או נבחר ציבור, אך גם על פי עדותנו, חבקה זרותות עולם וכלה, בין היתר, לטענותו, מתן שירות של "פתחית דלותות" – לובייניג עסקית ופוליטית. במקביל לפעילות זו, התקבלו כספים בסכומי עתק אצל חלק מהחברות הנ"ל, בתשלומים סדריים, וכן נמצאה התקשורת רציפה ושיטתיות של החברות עם גורמים שונים, שחילקו בעלי אינטרסים בישראל.
83. משכך ועל רקע האמור, אחת הסוגיות שנבדקה בפרש זו הייתה הסוגיה, אם התקשרות זו של החברות עם גורמים שונים הייתה תלולה בפעולותו של ליברמן דווקא.
84. מכל מקום, הסוגייה המרכזית שנבנה נעה לטיב היזיקות והקשרים של ליברמן לחברות הנ"ל. נבדקה השאלה אם הוא שולט בהן ושמר על זכות לקבלת תקבולות מהן, גם בתקופת כהונתו הציבורית, בניגוד לכללי ועדת אשר.
85. לסיכום, החשד המרכזי שנבדק עסוק בשאלת אם ליברמן הוא שעמך, לבדוק או עם אחרים, מאחורי החברות או חלון וכיוון את פעילותן, ואם הוא עו"ד מני פועל להסואת הפעולות הנ"ל, כדי שלא

ייחשו מעורבותו וחלקו של ליברמן בפעולות הללו. לפי החשד, השניים פעלו באופן שיטתי כדי להסתיר כל קשר בין ליברמן לבין החברות והכיספים שזרמו אליו, ובכך ביצעו מעשי מרמה והפרת אמונים כלפי הציבור ורשות המדינה.

ח' מרכז זה נבע מהנסיבות הריאיות הנוגעות לשינויים שהלו במבנה החברות הללו, ולטיפולות אכבעותיו של ליברמן בהן, במקביל לשנות פעילותו של ליברמן בזירה הציבורית ומחוצה לה. על פי החשד, שינויים אלה בוצעו, באופן הבא:

השלב הראשון – פעילות גלויה המחייבת מכירה עם מינויו של ליברמן לתפקיד ציבורי

א. בתקופה הראשונה שבין שנת 1997 ועד תחילת כהונתו הראשונה כשר ביום 7.3.01, בוצעה פעילותו העסיקית של ליברמן באמצעות חברות הבאות בהן נרשם ליברמן בגלוי בבעל המניות או כנהנה ובעל השכלה:

1) **נתיב אל המזרח בע"מ ("נתיב ישראל")** – הוקמה בשנת 1997 בישראל על ידי ליברמן. החברה עסקה בסחר בעץ. כמו כן, לחברה הועברו כספים שקיבל ליברמן מאיש העסקים רוברט נוביקובסקי בגין "فتוחת דלתות".

2) **Nativ el Hamizrah (Cyprus) Limited ("נתיב קפריסין")** – הוקמה בשנת 1998 על ידי ליברמן ושימשה בעיקר כמסגרת הפיננסית התומכת בפעילויות הסתר בעץ של נתיב ישראל. החברה הוחזקה בנאמנות וטופלה בהיבטים מנהליים ואחרים באמצעות משרד עו"ד אנדראס ניאוקלאוס בקפריסין. בתקופת כהונתו הציבורית של ליברמן, הועברו לחשבון החברה כספים רבים, ובין היתר הועברו תקציבים שמוקרים בנוביקובסקי, שנחמדו כהמשך תלומים בגין שירותי "فتוחת הדלתות" שנtan לו ליברמן.

סוך למועד תחילת כהונתו הראשונה כשר, ושל האיסורים המוטלים על פעילות עסקית של שרים, פעל ליברמן לעירication הסכמי מכירה של חברות נתיב ישראל ונטיב קפריסין לאיש העסקים יוסף שולדינר³.

ב. מסקנה אחת אליה ניתן להגיע מנימות התמונה הריאיתית אשר תפורט להלן, הנה כי מחד גיסא, לא ניתן לשולות גרסת חברות נתיב ישראל ונטיב קפריסין לשולדינר, אך מאידך גיסא, נמצא טביעה אכבע של שתי חברות גם בחלוフ שנים ממועד המכירה, דבר היכול להעיד לכואורה על זיקה כלשהי של ליברמן לחברות.

ג. הזיקה העולה לכאורה מחומר החקירה חלה יותר ביחס לנטיב ישראל מאשר לגבי נתיב קפריסין, ומחייבת ספק סביר בדבר הזיקה של ליברמן אליה לאחר מועד תחילת כהונתו כשר. בשל כך, הוחלט על ידי מלכתחילה שאין מקום להאשים את ליברמן בפרשה זו.

ד. לגבי זיקת ליברמן לנטיב קפריסין, נמצאו ראיות מסוימות הקשורות את ליברמן אליה, לאחר מועד תחילת כהונתו כשר וכן הוחלט על ידי, לאחר התלבטוויות לא מעות, כולל בגדר הנושאים שלגביהם הודיע ליברמן כי אשכול להגיש נגדו כתב אישום בכפוף לשימוש.

³ יוסף שולדינר נפטר בשנת 2006.

לטיים, עם מינוו לשר, מכר ליברמן רשותה את זכויותיו בשתי החברות לאחר, אלא שהחדר היה כי למורת מכירה זו, המשיך ליברמן לקיים זיקה אסורה לחברת נתיב קפריסין, בניגוד לנדרש ממנו, ובניגוד לכללי עדת אשר, תוך שהוא מצב עצמו בכך במצב של ניגוד עניינים פוטנציאלי. כפי שיווהר בהמשך, בסופו של דבר הגעתי למסקנה, כי לא ניתן להוכית, ברמת הودאות הנדרשת בהחלט פלילי, קיומה של זיקה אסורה, ברורה ומובהקת כאמור, באופן המגבש עבירה פלילית.

השלב השני – פעילות בחברות Off Shore הרשות ע"ש איש קש'

על פי החדר, בנוסף לכך שליברמן המשיך לקיים זיקה לחברת נתיב קפריסין, הוא אף קיים שתי מסגרות עסקיות נוספות, שבהן הייתה לו שליטה במהלך כהונתו הצבורית. מדובר בשתי חברות, אשר הזכויות בהן נרשמו על שם איגור שניידר, נהגו לשער ואיש אמוו של ליברמן:

(1) **Mountain View Assets Inc** (להלן: "MV") – החברה הוקמה ביום 12.1.00 בחברה בת של נתיב קפריסין ונרשמה באאי הבתולה הבריטיים (BVI). באותה עת הייתה נתיב קפריסין רשומה עדין על שמו של ליברמן. ביום 8.3.01, לאחרת מינוו של ליברמן לשר, נרשם איגור שניידר כנהנה וכבעל השליטה בחברת MV. על פי החדר, רישום זה היה פיקטיבי. הסכום המרכזי שהתקבל בחשבון חברת זו היה סכום של \$500,000 מחברה בשליטתו של איש העסקים **מייכאל צ'רנוו**, וזאת בתקופת כהונתו של ליברמן בשרת התשתיות.

(2) **Mayflower Capital Premier Ltd.** (להלן: "מייפלאוור" או "MF") והחברה האם

שליה **General Timber Incorporation Ltd** (להלן: "ג'נרטל טימבר") – שתי חברות הוקמו ביום 20.4.01 בחברות Off Shore ונרשמו באאי הבתולה הבריטיים. איגור שניידר נרשם סמוך לאחר הקמתה, כנהנה וכבעל השליטה בחברת ג'נרטל טימבר, וכפועל יוצא גם בחברת מייפלאוור. על פי החדר, גם רישום זה היה פיקטיבי.

החל ממועד הקמתה ועד ראשית שנת 2008, עמדת חברת מייפלאוור בקשרים עסקיים עם גורמים הולמים גם את אנשי העסקים המזוכרים לעיל, המקורבים ליברמן, אשר ביןם לבין ליברמן התקיימו יחסים אמוני. היקף הפעולות של החברה עמד על סך של כ-\$12,490,000.

גם בעין זה הגעתי בסוף היום למסקנה, שתושבר בהמשך בהרחבה, כי לא ניתן להוכית זיקה אסורה של ליברמן לחברות אלה, ברמת הודאות הנדרשת לגיבושה של עבירה פלילית.

השלב השלישי: פעילות בחברה הישראלית הרשות על שם בתו של ליברמן

לאחר פרישתו מתפקיד ציבורי בשנת 2004, פעל ליברמן להקמתה של חברת בשם מ.ל.א סחר בינלאומי בע"מ (להלן: "מ.ל.א"). החברה הוקמה בישראל ביום 6.7.04, ומיכל ליברמן, בתו של ליברמן, נרשמה כבעל המניות בחברה. שרון שלום, מי שליווה אותו כייעץ אישי בתפקידו כשר,

מונה כמנכ"ל החברה. ליברמן עצמו נרשם בה שכיר.

במשך כל תקופת פעילותה של מ.ל.ז. היה עסקה היחיד, לפי הנטען, מותן יעוץ לחברת **MVF**. הרוסית אשר הוחזקה בשליטתם של דני גיטנשטיין, חבר ילדות של ליברמן, ואדם נוסף בשם איגור וינברג שהלך לעולמו. זאת, על פי חווים (לשנתיים, ולאחר מכן לשוש שנים נוספות, כמפורט להלן). תמורת "שירותי הייעוץ" האמורים, הזרימה חברת מגאטיס למ.ל.ז. כמעט מידיו חודש, בין החודשים אוגוסט 2004 – ינואר 2008, סך של \$65,000; ובסה"כ כ-\$2,540,000 החל מחודש אוגוסט 2008 ועד לחודש Mai 2009, העבירה חברת **Livingstone Investments Corporation**, שאף היא הייתה בשליטתו של דני גיטנשטיין, סכום של כ-\$45,000 למ.ל.ז. מידיו חודש, ובסה"כ סך של \$405,000. סה"כ הועבר לחברת מ.ל.ז. מ חברות שבשליטת גיטנשטיין, סך של כשלושה מיליון דולר.

עם מינויו ככהונת ח"כ, פרש ליברמן מתפקידו כ燒ן בחברה. בהמשך מונה למשרת שר. לטענותו, באותה עת הסתיים הקשר שלו עם חברת מ.ל.ז. חרף טענותיו זו של ליברמן, מחומר הראות בתיק עלומים חדשנות לכך שליברמן היה ונותר נהנה/ בעל זכויות במ.ל.ז. במשך כל תקופת פעילותה, כולל בשנים שלאחר מינויו ככהונת ציבורית. אלא שגם לגבי חברה זו הגעתו בסופו של דבר למסקנה כי לא ניתן יהיה להוכיח זיקה של ממש, ברורה ומובחנת של ליברמן לחברת, בשנות כהונתו הציבורית, בrama המגבשת עבירה פלילית.

87. אלו הם שלושת השלבים שלפיהם התפתחה פעילות ליברמן בנוגע לחברות, לפי החשדות שפורטו. אלא כאמור, חרף חדשנות אלו, התשתיות הראיאיתית שנאספה בפרשה זו, בארץ וברחבי העולם, אינה מביאה לגילוי מלא וברור של כל נדבכי הפעולות של חברותיו הללו במהלך השנים, לרבות באשר למהותם המלאה של הקשיים שהיו קיימים ביניהן, אופי הכספיים שהועברו אליהם, ומהות הזיקה של ליברמן אליהם.

88. גrstתו העקבית של ליברמן בחקירהו במשפטה הייתה, כי החל מתחילה כהונתו הראשונה כשר בשנת 2001, חדל מהחזיק בזכויות כלשהן בחברות נתיב ישראל ונתיב קפריסין, ולגבי חברות VM מייפלאור, טען כי כלל לא שמע עליהם.

89. ההשחה גורפת זו ביחס לפעילותו העסקית, יש בה לבארה, כדי להעלות את משקלן היחסי של טביעות האצבע של ליברמן, שנמצאו בכל אחת מהחברות, כפי שיפורט בהמשך. יתרה מכך, בחינת מכלול הריאות הנسبתיות, אל מול החשבורים החלופיים שטופקו על ידי ליברמן ובאי כוחו, מלמדת, כי גם לאחר קבלת ההסביר החלופי לחلكן הנadol של הריאות, נותרו ריאות שאין מתיאשנות עם הסבר זה. מאידך גיסא, לריאות ריבותן אין הסבר סביר ע"י ליברמן ובאי כוחו, או שניתן הסבר שלא ניתן להפריכו, כפי שיפורט בפרק זה.

90. לאור האמור, אבקש לציין, כבר בפתח הדברים, כי לאחר שבחן את הריאות שהוצעו בפני בעניין זה, הגיעתי למסקנה, כי הגם שיש בהן כדי להצביע על טביעות אצבע של ליברמן בחברות, אין די בהן כדי לבסס באופן חדש להליך פלילי את הטענה שליברמן שמר על זיקה אסורה אליהם וכיים בידיים את הזכות לכוון את פעילותן באופן המKENה לו אף זכות לקבל תקבולים מהן.

91. אילו נמצאה תשתיית ראייתית לשלית ליברמן בחברות ולכך שהוא החזק וכיים בידו אף את האפשרות לכובן את פעילותן, בתקופת כהונתו, כח'כ' ושר, ואילו היה ניתן להוכחת כי הדיווח בוגע לקשריו אליהן היה כוזב, כי אז ניתן היה לקבוע כי הוא עבר על האיסור הפלילי של מרמה והפרת אמוןיהם. זאת, בשל קיומם של "פָּנוֹ מַחְמִירִי" ו"פָּגַעַת מִחוֹתִיתִי" באינטראסים המונגינים, בין היתר, בשל משך המרמה הנטענת, שהשתרעה על פני מספר קדנציות ובמספר תפקדים; בשל התכנון מראש של תשתיית מתוחכמת להסתדרת הזיקה; בשל היקפי הפעולות הכספיות בתאגידיים הנ"ל שהוסתרו לפיה החשד מן הציבור ומרשוויותיו; בשל מעמדו הבכיר והיקפי סמכויותיו והשפעתו של ליברמן; בשל היוטו של המרומה הנטען (מבקר המדינה) גוף ציבורי; בשל הפגיעהVIC ביכולתו של המבקר להפעיל שיקול דעת במסגרת מלאי תפקידו כגורם המפקח מטעם הציבור על נסיבותם ונסיבות של שריהם וח"כים; ושל פעילותם שלא בתום לב ובמכoon – שבאה לידי ביטוי בהשמטה שאינה פאסיבית של מידע מן המבקר, ובהנהגות אקטיבית, תוך תכנון מוקדם, ליצור תשתיית שתקיים את המרמה.

אלא שלטוני, כאמור, אין ראיות המאפשרות להוכיח טענה זו ברמת הودאות הנדרשת למשפט פלילי.

92. להלן אפרט את עיקרי הממצאים העובדיים העולים מן החקירה, אනתח בקצרה את משקלם הראייתי ואבחן אותם אל מול הסברי ב"כ של ליברמן בשימושו. הדיוון יערץ בנפרד לגבי כל אחת מן החברות השונות אשר על פי החשד ליברמן הייתה זיקת בעליות אליהן במהלך כהונתו הציבוריות:

נתיב קפריסין ונטיב ישראל, Mountain View, Mayflower 1 – מ.ל. I.

93. אבקש להציג, כי מדובר בתיק חקירה רחוב היקף עד מאד שנאספו בו ראיות רבות. לפיכך, מטבע הדברים, תפורט להלן רק תמציאות הראיות שנאספו בתיק, אולם זאת באופן המאפשר לקבל תמונה רחבה אודות הבסיס לחשדות ואודות השיקולים שבಗינם החלטתי שאין מקום להגיש כתוב אישום.

ב. חברות נתיב אל המזרח בע"מ, (Nativ el Hamizrah (Cyprus) Limited

רקע כללי

94. במהלך מאי 1997, פרש ליברמן מtopicיו כמנכ"ל משרד ראש הממשלה. בסמוך למועד זה, פעל ליברמן להקמת חברות נתיב ישראל ונטיב קפריסין אשר שימושו אותן לפעילויות פיננסית אשר טיבה והיקפה אינם ידוע ברובו.

95. ביום 29.12.97, ייסד ליברמן את חברת "נתיב אל המזרח" בע"מ (להלן: "נתיב ישראל") (ביום 21.9.03 שונה שמה ל"שיק מסחר בע"י"), הפעילה עד היום. ביוני 1998 רכש ליברמן חברת מדף קפריסאית ושינה את שמה ל-Nativ el Hamizrah (Cyprus)Limited, מאוחר יותר שינה שם החברה ל-Trasimeno Trading Limited (להלן: "נתיב קפריסין"). פעילות נתיב קפריסין דעכה בשלבי שנת 2001 והיא פורקה בעקבות החלטה שהתקבלה **בישיבה בישיבה ביום 13.9.04** בה נכת, על פי החשד, אף ליברמן. חברת זו פורקה רשמית ביום 7.2.06.

96. שתי החברות, עסקו במשותף ברכישה, ייבוא וספקת עצ מזורת אירופה לישראל. ניהולה של נתיב קפריסין נעשה באמצעות משרד עורכי דין קפריסאי בשם Andreas Neocloud (להלן: "AN") ועל הקשר הרציף בין משרד זה ובין ליברמן היה אמון עורך דינו של ליברמן, יואב מנוי.

97. לצד הפעולות בתחום העץ, שתי החברות היו מסגרת פורמלית באמצעותה קיבל ליברמן כספים (שלא בתקופות כהונתו הציבוריות) בגין פעילות "פתחת דלתות" – לובינג עסקי ופוליטי. על פי החשד שנחקר בתיק זה, לכל אורך הדרכ, לרבות בתקופות בהן כיהן כיהן ממשות ציבוריות, היה ליברמן הבעלים והשלט בשתי החברות – נתיב ישראל ונתייב קפריסין, וקיבל באמצעותם כספים.

98. ביום 7.6.99 נבחר ליברמן לכיהן בכנסת ישראל וחביב להפסיק את פעילותו העסקית. ביום 7.3.01 מונה ליברמן לשדר התשתיות ובהתקנים לדין, היה עליו למכוון את אחיזותיו בחברות. לטענת ליברמן, בתקופה זו פעל בהתאם לחובות המוטלות עליו כשר, מכיר את החברות נתיב ישראל ונתייב קפריסין ליידיו, היהודי בלגי בשם יוסף שולדינר המנוח (להלן: "שולדינר"), ומשכק ניתק כל קשר בין ובין החברות.

על פי החשד, הקשר בין ליברמן לחברות לא נתקע עם מכירת החברות לשולדינר ונותרו בהןTeVיעות אכבע של ליברמן היכולות להיעיד על זיקת בעלים בין ליברמן לבין כל אחת מהן. עובדה זו עוררת חשד שהוא דובר במכירה פיקטיבית בלבד.

99. כאן המקום לציין, כי במסגרת תיק זה נבחנו חסודות לביצוע עבירות על ידי ליברמן בנוגע לנתייב אל המזורה, גם במהלך תקופה כהונתו הראשונה של ליברמן כח'כ (7.6.99-6.3.01). אלא שהוחלט שאין מקום לאיוש בגין תקופה זו, בין היתר מחתמת התישנות, ועל כן הוחלט שלא לכלול חסודות אלה בנושאים שלגביהם הודיע ליברמן כי אני שוקל להגיש נגדו כתוב אישום. כמו כן הוחלט שאין די ראיות לחשד כי ליברמן עבר עבירות בכל הנוגע לנתייב ישראל לאחר תחילת כהונתו כשר. לפיכך, החלטתי לשකול להגיש כתוב אישום בנושא זה התייחסה ורק לחשד כי ליברמן המשיך לקיים זיקה שיש בה כדי להוות עבירה פלילית עם חברות **נתיב קפריסין**, בתקופת כהונתו כשר, ועל כן נתיחס להלן רק לחשד זה.

100. לשמלות התמונה נזכיר, כי בנוגע לחברת נתיב ישראל, הראיות העלו כי לא ניתן לשולב שזו נמכרה לכאורה על ידי ליברמן לשולדינר. כך למשל, היו ראיות על כך שולדינר שילם סכום נכבד עבור המכירה; נמצאו מסמכים שהיעדו על המכירה; היו עדויות של עובדי החברה שהיעדו על חוסר מעורבותו של ליברמן בניהול החברה לאחר מכירתה; וכיו"ב.

נition הריאות המקומות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כהונתו כשר אל מול הריאות הנוגדות

101. ביום 7.3.01 התמנה ליברמן לשדר התשתיות. עוד קודם לכן, לאחר שנבחר לח'כ, העביר ליברמן את מנויותיו בחברה זו לנאמנות של משרד עו"ד הקפריסאי, AN. לאחר שנבחר לשדר, חלו עליו גם כללי ועדת אשר, בהתאם להם על שר לחודל מהחזקק בזכויות עסק בתוך 60 ימים מהתחלת כהונתו. לטענת ליברמן, בהתאם לכך, כחודש וחצי לאחר כניסה לתפקידו כשר, ביום 22.4.2001, מכיר נתיב קפריסין חברות נתיב ישראל ונתייב קפריסין ליידיו, יוסף שולדינר המנוח. על פי החשד, מכירת נתיב קפריסין לשולדינר הייתה ל"מראית עין" בלבד, בעוד שהלכה למעשה החברה לא נמכרה לשולדינר המנוח. על

פי החשד, ליברמן שמר על זיקת בעליים אסורה לחברת נתיב קפריסין ועל כן, דיווחיו למזכיר המדינה, Caino מכר את החברה, היו כוזבים.

102. בחומר הריאות ניתן למצוא אינדיקטיות לחשד שלפני ליברמן לא התнатק לחולטי מנתיב אל המזרחה, על שתי שלוחותיה, אלא שמר על זיקה מסוימת לחברות גם בחולף שנים ממועד המכירה (כאשר הזיקה המובהקת יותר היא כלפי נתיב קפריסין). דא עקא, שליברמן היה הבעלים של חברות אלו כדי עד למינויו כשר לראשונה בשנת 2001, ולפיכך, יתכן שטיבעות אכבע מסוימות אשר מצביעות לכואורה על זיקה (אסורה), עשויות להיות מוסברות בקשר קודם זה.

103. הוכחת זיקה כלשהי של ליברמן לשתי החברות נתקלה בקשישים רבים, בין היתר, בשל פטירתה העד המרכזוי, יוסף שולדינר, בשנת 2006. עד זה נפטרטרם נחקר.

104. ליברמן בחקירהו טען, כי הוא החל להערך למכירת שתי החברות כבר בחודש פברואר 2001, לקרהת מינויו לתפקיד שר. כו נטען כי נתיב ישראל ונתיב קפריסין מהוות יחידה עסקית אחת, עם פעילות אחת, כאשר נתיב ישראל היא החברה העיקרית, שתוחום עיסוקה הוא שיווק עצמאי עם ספקים, לקוחות ווכו) ואילו לנטיב קפריסין אין פעילות עצמאית משלה וקיים גoud אך ורק לשרת את צרכיה של נתיב ישראל, בעיקר בתחום מעבר פיננסית תומכת. עוד נטען, כי שתי החברות נמכרו יחד לאיש העסקים יוסף שולדינר המנוח וכי בין ליברמן לשולדינר שרדה מערכתיחסים קרובה וחברית. על פי טענותם של באי כוחו של ליברמן, יחש האמון בין ליברמן לשולדינר המנוח אפשרו להם לבצע את המכירה בזמן קצר ולא פורמליזציה יתרה.

להלן אפרט, מחד גיסא, אינדיקטיות מרכזיות התומכות בගרסת ליברמן, ומאיתן גיסא נפרט אינדיקטיות המקשות לקבל גירסה זו. כו נביא את תשובות ליברמן ובאי כוחו לאינדיקטיות האמורות.

22.4.01. מכירת חברת נתיב אל המזרחה בוצעה בזכרונו דברים שנחתרם בין שולדינר לlibermand בום ובזכרונו דברים משלים שנחתרם בחודש עד שלושה חודשים לאחר מכן. קיומם של זכרונות הדברים הכתובים הללו היה אחת האינדיקטיות המרכזיות של ליברמן לאmittot העסקה. בזכרונו הדברים הראשונים נקבע כי ליברמן ימכור את מנויותו בחברת נתיב אל המזרחה בע"מ (שמה של נתיב ישראל) לשולדינר וכי תמורה המכירה תיקבע על פי הערכת שווי שיקבע משרד רו"ח שטרاؤס-לזר ושות'. עוד הוסכם, כי לאחר קבלת הערכת השווי מידיו משרד רו"ח החשבונו, ישלים ע"ד יואב מני את הפרטים החסרים בשטררי העברת המניות שיועברו אליו בנמננות וכי יקבל מהצדדים ייפוי כוח בלתי חוזר לטפל בכל ענייני רישום העברת הבעלות במניות החברה. בנוסף הוסכם כי ליברמן יקבל משולדינר אופציה בלתי הדירה לשוב ורכוש מידיו את כל המניות או כל חלק מהן, כאשר מחיר הרכישה החזרת ייקבע על פי הערכת שווי נספחת שטייעך ע"י משרד רו"ח החשבונו בסיכון למועד הרכישה החזרת. לבסוף, נקבעה אפשרות לעירית הסכם מורתב בעתיד, אולם בהיעדרו, נקבע כי זיכרונו הדברים יהיה בעל תוקף משפט מלא, גם כלפי הצדדים שלישיים.

105. יומיים לאחר החתימה על זכרון הדברים, הושלמה ערכיתה של בדיקת השווי של החברה ע"י משרד רו"ח החשבונו לזר, אשר נקבע כי התמורה עבור המכירה תעמוד: "בשווי המבוסס על ערך השקעות הבעלים במניות ובהלוואות". למזכיר המדינה דוחה בהמשך כי שווי זה היה בסך של \$610,000.

107. בהמשך לחתימת זכרון הדברים הראשון, נחתם "זכרון דברים משלים" בו נקבע כי הרכוש קיבל לבועלתו את מנויות נתיב ישראל ונכתב כי המוכר יגרום לרישום בעלותו של הרכוש גם בחברת נתיב קפריסין. עוד צוין כי תמורה מכירת כל הזכיות, ישלם הרכוש תמורה בשווי הלואות הבעלים שניתנו עד אז על ידי המוכר לכל אחת מהחברות. נקבע כי החזר הלוואות יעשה בתשלומים שנתיים שישולם משך שפונה שנים, בסופה של כל שנה, וכי תשלום ראשון ישולם תוך 90 ימים מחתימת ההסכם המשלים והוא יהיה בסך \$40,000. ההסכם המשלים לא נשא תאריך אך מהראיות עולה כי הוא נחתם כנראה בין ה- 22.5.01 ל- 19.7.01.

108. מהראיות עולה כי הסכומים עליהם סוכם לא שולמו בזמן. סכומים מסוימים כנראה שולמו בשנים 2002-2003, אך הם לא תאמו את לוח התשלומים שעלו סוכם. ביום 4.12.04 נחתם הסכם "לסילוק חוב", בו נקבע כי למורת האמור בהסכם המכירה תעמוד יתרת החוב שבח שולדיינר לליברמן על סך של \$300,000 שישולם עד ליום 1.6.05. סכום זה אכן שולם לליברמן מחברת שהיתה בשליטה אשתו של שולדיינר.

109. גרסתו של ליברמן ביחס לאמיותה העסקה, נתמכה בראיות שלහן: ראשית, מחומר החקירה עולה, כאמור, כי שולדיינר, העביר לליברמן סך של \$300,000 מהחברה שהיתה בשליטה אשתו. בנוסף, מהחומר עולה כי סכומים נוספים העולים לסך של \$75,000 הועברו לליברמן עד קודם لكن מתיב קפריסין, לאחר מועד מכירתה לשולדיינר. לגבי סכומים אלה נטען כי שולמו כחלק מהתמורה למניות שנרכשו ואין ראייה המפריכה טענה זו. סכום נוסף של \$50,000 הועבר אף הוא לליברמן ויש אינדיקציה אפשרית כי גם הוא התקבל משולדיינר.

110. בנוסף, העביר שולדיינר (ביום 5.6.01) \$450,000 נוספים לנחיב קפריסין. סכום זה נרשם בדוחות הכספיים של נתיב קפריסין כ haloות בעלים ושימש בפועל לפעלותה העסקית וביצוע התchievioiyotia. העברת סכום זה מחייבת על מנתג בעלים מובהק בחברה.

111. תשלום סכומים של מאות אלפי דולר על ידי שולדיינר לליברמן, והשקעת מאות אלפי דולר נוספים בחברה, מהווים ראיות בעלות משקל שיש בהן כדי לתמוך בטענה ששולדיינר אכן רכש את נתיב קפריסין, ולמצער, יש בהן כדי לעורר ספק ממשמעותי בטענה לפניה לליברמן נותר הבעלים בחברה זו.

112. קיימות ראיות רבות המלמדות כי נתיב קפריסין ונתיב ישראל פועלו כמקשה אחת. כך מצטרפת העובדה, כי בנתיב ישראל, נמצאו "טביעות אצבע" מובהקות של שולדיינר המנות. ממילא, עובדה זו מחזקת את הטענה כי שולדיינר אכן רכש גם את נתיב קפריסין. "טביעות האצבע" המרכזיות של שולדיינר שנמצאו בנתיב ישראל הן כדלקמן:

א. חתימת שולדיינר המנוח על הפרוטוקולים של אסיפות בעלי המניות של נתיב ישראל. ראייה זו מהויה אינדיקציה למעורבותו הישירה בחברה וקבלת החלטות בה. חיזוק לכך נמצא בדוחות מביקורת הגבולות, המעידים על נוכחותו בישראל בכל המועדים הרלוונטיים.

ב. עדויות רוב העובדים בחברה המתארים שידעו על דבר המכירה – מדובר בעדוויות של מורים ניסן (המנכ"ל והדמות הדומיננטית בחברה), אורלי לזר (דיקטור יוצא), חגי מודן (דיקטור יוצא), דודי סער (רו"ח), אנדי בויאנגיו (מנכ"ל יוצא), מיכאל מירקין, וקלמן בסר.

- ג. שינוי רישום הבעלות בראש החברות הישראלית לשמו של שולדינר.
- ד. חילופי הדירקטוריים עם שינוי הבעלות בחברה – אליעזר שולדינר (בנו של שולדינר המנוח) ובמהמשך גם מוריס ניסן, מונו לדירקטוריים.
- ה. התנהלותו הדומיננטית של מוריס ניסן בחברה עולה בקנה אחד עם מה שהוחלט, כך נראה, ע"י שולדינר, כי "מושכות" החברה יופקדו בידי מוריס ניסן.

113. הקושי לשולח את מכירת נתיב ישראל לשולדינר, משליך על האפשרות להוכיח כי ליברמן יותר בזכקת הבעלות אסורה לנתיב קפריסין. זאת, לאור גרסת המכירה המתיחסת לשתייהן, חוסר האפשרות לשולח את פעילותן כיחידה עסקית אחת (עד הפסקת הפעולות הפיננסית בנתיב קפריסין) ותפקידה האינסטראומנטלי של נתיב קפריסין. **כפי שאפרט להלן, למסקנה זו ישנה השלהה ממשוערת גם באשר לטיב זיקותיו של ליברמן ליתר החברות.**

114. עם זאת, כאמור, עלו חשדות לגבי אמינות העסקה. כך למשל, זיכרונו הדברים כתוב בצורה שטחית, אין מאפיין הסכמים של מכירת חברות ואין כולל התיאחות לפניות החברה, עובדה אשר יש בה כשלעצמה כדי לעורר תמייהה באשר לאמינות העסקה. יחד עם זאת, משנמצא כי ישנה תשתיית ראייתית לכך שהקונה השקיע בקשר לחברה זו סכום של לפחות 800,000 \$, משקלה של תמייהה זו פוחת.

בנוספ', בתשובה לטענה זו נטען, כי לו היה מדובר בעסקת מכירה פיקטיבית, הרי שהצדדים היו עורכים הסכמים פיקטיביים "משכניים ומורכבים" יותר. לטענת ב"כ ליברמן, דוקא שטחיות ההסכם מלמדת על אמינותו.

115. קושי מרכזי נוסף בהסכם מצוי בכך שזכרונו הדברים הראשון כולל התיאחות לחברת נתיב ישראל בלבד, ללא התיאחות לחברת נתיב קפריסין. מכאן ניתן ללמידה כאילו נתיב קפריסין כלל לא נמכרה.

טענה זו השיבו ב"כ של ליברמן, כי מדובר לכל היותר בfgets טכני שנובע מהעובדת שנתיב קפריסין הייתה לא יותר מאשר טכני לניהול עסקיה של נתיב ישראל ולא חברה עצמאית בעלת פעילות נפרדת מנתיב ישראל. לדידם, מה שנזכר לשולדינר המנוח, היה בראש ובראשונה הפלטפורמה לסחר בעץ שמוגולמת בחברת נתיב ישראל. לפיכך נטען, כי היעדר אזכור של חברת נתיב קפריסין בזיכרונו הדברים הראשונים, נבע רק מכך שמדובר בחברה נלוית לנתיב ישראל. מכל מקום, זכרונו הדברים השני מתיחס מפורשות גם למכירתה של נתיב קפריסין.

116. ראייה נוספת שחשידה את המכירה כמכירה למראית עין, מצויה בעובדה שהתאגידים נמכרו ללא ביצוע בדיקת נאותות מתאימה ועל פי הערכת שווי שנעשתה ע"י רואה החשבון של המוכר (ливרמן) – רוי"ח לזר, בניגוד למקובל. בתגובה לטענה זו נטען, כי רוי"ח לזר שימש כנאמן של החברה והכיר את החברה לפני ולפנים, ואךطبع היה, כי הוא היה זה שיעורץ את הערכת השווי.

117. אף מועד הערכת השווי – יומיים בלבד לאחר החתימה על זיכרונו הדברים הראשונים – מעלה חשד בדבר אותנטיות המסמך. גם בمعנה לכך נטען כי כיוון שהרו"ח הכיר היטב את החברה, נדרש לו זמן קצר להעריך את שווייה.

118. על פי גרסאות המעורבים וטענות באי כוחו של ליברמן בשימוש, הצדדים החלו במלחמות למטרת החברות, הגיעו להסכמות, והחלו במימושן, עוד טרם החתימה על ההסכם הפורמליים. זאת, על רקע מערכת היחסים החברית בין ליברמן לשולדינר. בנסיבות אלה, יהיה קושי לגזור משתחיותם לאורזה של ההסכם את המסקנה שההסכם היו פיקטיביים וכשה היה להוכיח כי מדובר במערכת הסכמיות חריגה.

119. טענה נוספת שנשמה באוטו הקשר נגעה לעובדה שלא מדובר בסיטואציה קלאסית של מוכר מרצון וקונה מרצון, שכן ליברמן נאלץ למוכר את החברות תוך סד זמני קצר מאד. בנוסף, שהחלטת ליברמן למוכר את החברות דווקא לחברו שולדינר, היא ברורה והגונית, שכן החברה נמכרה תוך שמירה על זכות לרכשה חוזרת בדיון וטבעו הוא שאדם ירצה למוכרה לידיים הנאמנות עליו שניהלו את החברה כיאות ולא אדם זר. נסיבות אלו, כך נטען, יש לבדוק כדי להוכיח את הסתייה מהפורמליות המקובלת בחוזים ועסקים; בעולם העסקי, טענו הטנגורים, אין זה נדיר שנכתבים הסכמים קצריים ואף נכרתים הסכמיים בלבד. כאמור לעיל, לו רצוי הצדדים לזרות חול בעניין המתבונן ולשכנע באמיותה של עסקה פיקטיבית, היו טורחיהם לייצר מסמכים "אמינים" יותר.

120. ה"תמורה" עלייה סוכם בין ליברמן לבין שולדינר מלכתחילה בגין מכירת החברות הייתה בשווי הלואות הבעלים שליברמן העמיד לחברות – זמן קצר לאחר ערכית ההסכם הראשון דוחה למבקר המדינה, עם תחילת כהונתו ליברמן כשר, כי מדובר בסך של \$610,000. עם זאת, כעולה מחומר החקירה, הכספיים ששולמו בפועל על ידי שולדינר לливרמן, ואשר נטען לביבותם כי הם מהווים "תמורה", אמנם רק על שני שליש מ"התמורה" עלייה סוכם (\$425,000 – 350,000). העובה כי ליברמן הסכים לוטר על כשליש מהתמורה מעלה אף היא קושי לגבי גירסתו.

121. ביחס לווייתו על כשליש התמורה, טעו ליברמן בחקירותו, כי כיון ששולדינר לא שילם את הסכומים העיתניים שעלהם סוכם, במועדם, וכיון שבשל מעמדו כשר הוא לא היה בעמדת "מייקוח" טוביה מול שולדינר, הוא העדיף להגיע להסכם פשרה ולוותר על חלק מה חובות תמורה פרעון מיידי של היתה. בשימוש נזנה הטיעון הנוגע לחולשתו מול שולדינר בשל מעמדו כשר (כנראה בהתחשב בכך שהסכם "מחילת החוב" נחתם כחצי שנה לאחר שליברמן הפסיק לכיהן כשר), ונטען כי מאחר שולדינר לא עמד בתשלומים לפי ההסכם, ליברמן העדיף שלא להיות תלוי בחסדי תשלוםם עיתנים ובחר חלוף כד בפירעון מיידי של יתרת החוב. הסבר זה הינו אמן הסבר בעייתי, נוכח הגרסה הראשונית שנינתה, אך יש בו כדי להקים ספק סביר ביחס לחשד.

122. אינדיקציה מחדידה נוספת מצויה בכך שבתקופה שלאחר המכירה, ביום 02.11.2011, בוצעה העברה כספית בגובה של \$2,500 מנתיב Kapoorין לливרמן (שבאותה עת היה ביתרת חובה בסכום קרוב), באופן עקיף ומשורשר דרך שני חשבון (owan העברה שלא ניתן לו הסבר). העברה זו לא דוחה מבקר המדינה כחלק מהתמורה למכירה ואני מופיעה בהצהרת ההון של ליברמן לשלטונות המשק.

ביחס להעברה זו נטען, כי מדובר בסוג של החזר הוצאות נקודתי שאין בו כדי ללמד שליברמן המשיך לקיים קשר עסקי עם החברה.

עוד אינדיקציה מחדידה, מצויה בכך שליברמן גם קיבל סכום נוסף של \$25,000 מנתיב Kapoorין לאחר מכירתה. בתגובה לכך נטען, כי מדובר בחלוקת מסכום התמורה שליברמן קיבל עבור מכירת החברה לשולדינר. על אף שסכום זה לא דוחה מבקר באופן מפורש, נטען כי סכום זה נמסר מכללה בדיווח

שאכן הועבר למברקר, לפיו התקבל "100,000 דולר הנאמן". מהראיות עולה ספק לגבי אמינות הטענה, אך בודאי יקשה לשולחן אותה. מכל מקום, לא ניתן להתעלם מטענה נוספת שהועלתה בחקר זה, לפיה ליברמן עצמו לא מילא את הדוחות (שכנן אלו הוכנו ע"י רוח'ץ לזר ועו"ד מנוי), ולפיכך, אףיו אם נפלו טעויות בסכומים שדווחו למברקר, נעשו אלו בתום לב (בדומה לטעויות שנעשו גם בדוחות על חשבונותו הפרטיטים של ליברמן, לטענת באי כוחו).

123. בחומר החקירה קיימות אינדיקציות נוספות שנבחנו, המלמדות לכואורה של ליברמן נותרה זיקה לחברות נתיב ישראל ונתיב קפריסין אף בתקופה המאוחרת לשולדיינר. כך למשל נמצאה אצל ליברמן בתקופה שלאחר המכירה לשולדיינר "אסופת מסמכים" הכוללת דפים המכילים פירוט פעולות בחשבונות שונים של נתיב קפריסין (וחברת MV עליה אפרט בפרק הבא) גם בתקופה שלאחר המכירה. בעמוד האחרון של כל תדף מופיע כתוב ידו של ליברמן, כאשר על אחד העמודים מופיע בכתב ידו: "איגור דיווח" (איגור שניידר, נהגו לשעבר של ליברמן, שימוש, כך נטען, נציגו של שולדיינר בכתב ידו: "אסופת המסמכים"). אסופת המסמכים המלאה נמסרה למשטרת ישראל בנתיב קפריסין (להלן: "אסופת המסמכים"). אסופת המסמכים הושם על שולחנו, בשנת 2006 מחר"כ נודלמן, חבר סייעתו לשעבר של ליברמן, שלטענו, מצא את המסמכים על שולחנו, בעת ששידר את הלשכה (לדבריו, ליברמן נהג לעשות שימוש בשטחו מעת לעת כشنעדר ממנו). על המועד שבו עיין ליברמן באסופת המסמכים, שהינו לכל המוקדם 26.10.01, ניתן לומר מຕאריך התדפיסים הנכללים באסופה. העובדה שמסמכים העוסקים גם בנתיב קפריסין נשלחו ליברמן לאחר מועד מכירתה הנטענת על ידו, מלמדת לכואורה כי הוא נותר בעל זיקה לחברה זו.

124. ליברמן העלה הסברים שונים לחמצאות אסופת המסמכים ברשותו: בין היתר טען כי מנסים להפלו, שאינו זוכר את המסמכים כאמור, שהכיתוב בכתב ידו הוא העורף שכתב במהלך ישיבה או שיחת טלפון לא קשורה, שייתכן ונשאל על-ידי שולדיינר או עובדי חברת אחרים שאלות בנוגע לחברת וחשבונותיה ולכון עיין במסמכים, ושיתכן שהמסמכים נמצאו אצל בקשר להליך העברת החברה לשולדיינר, והרישום לגבי הדיווח של איגור שניידר נוגע לעניינים אישיים, שאינם קשורים לדפי החשבון.

125. במקتبם המשלים לשימוש בע"פ, טוענו באי כוחו של ליברמן, כי התעניןותו של ליברמן בחברה, אינה מלמדת בהכרח על מעורבותו בחברה, אלא יכול ויהיה להסביר גם באפשרויות אחרות: כך נטען, כי יכול להיות שליברמן רצה לבחון בעצמו את הערכת השווי שביצע רוח'ץ לזר; כי היה לו צורך למתענה למבקר המדינה לאור פניותיו בעניין; וכי יתרן שעסקן בהטעניות טבעית על רקע האפשרות שניתנה לו לרכושתה של החברה מחדש בעtid, דבר שהחזזה התייר.

126. עוד נטען, כי ככל מקרה, עיון במסמכים חשבונאים אינם מהווים אינדיקציה לשיליטה בחברה, ולא ניתן לפרש עיון במסמכים כזיקה אסורה.

127. לאחר בחינת הנושא הגעני למסקנה, כי אף שמדובר בראשיה מסבכת, ודאי שאין בה כדי ללמד, בשלעצמה, כי ליברמן נותר בעל זיקת בעלות לחברת, או זיקה בעלת משמעות פלילית אחרת, וכך הדבר אף בהשתלבות ראייה זו עם שאר הראיות.

128. אינדיקציה אפשרית נוספת למעורבותו בעסקי החברה זו מזכה בכך שקיימות ראיות היכולות ללמד כי ליברמן נכח בישיבה מיום 13.9.04 שנערכה ממשרדי AN, בה הוחלט לסגור את חברת נתיב קפריסין. לפי פרוטוקול היישיבה, נכח בה שניידר, מנוי, ואדם נוסף המכונה "Client". בישיבה זו,

נדונו גם ענייניהן של חברות MV ומייפלאואר, והוחלט לסגור, מלבד את נתיב קפריסין, גם את MV ולהמשיך את הפעולות העסקית והפיננסית רק באמצעות החברות General Timber-1 Mayflower. יzion, כי ליברמן לא נשא במועד זה בכל משרה ציבורית.

129. החשד כי ליברמן נכח בישיבה, מבוסס על כך שנרשם בפרוטוקול הישיבה כי נכח בה, מלבד מני ושניידר, גם הוא – "client". על פי עדותה של דניאלה מורצקי ממשרד עו"ד AN, (רוואת החשבון שמכחה בישיבה, ערכה את הפרוטוקול וטיפולה באופן שוטף בחברות הניל' במסגרת תפקידה ממשרד AN), היא קיבלה החלטה ממנה שלא לציין את שמו של ליברמן בכתביהם וכך עליה חשד כי הכוונה במונח "קלילנט" בהקשר זה הייתה לliberman. בנוסף, הרתייחסות בישיבה, כולה מהפרוטוקול, לכל החברות בשותפות, כשהוראות הנהול המתකלות בישיבה הן סיגרת הפעולות בשתיים מהן ומשך פעילות במאזענות השלישי (שהיא למעשה שתי חברות – חברת אס וחברת בת), מעידה על כך שכולן בשלותו לכ准确性 על-ידי אדם אחד. נכון היעדרתו של שלידן המנוח מהישיבה (אף שבא כוחו, עו"ד מני, נכח בישיבה), החשד היה, כי אותו אדם, השולט בחברות, היה ליברמן.

130. החשד כי ליברמן הוא שנקח בישיבה, נתקן גם בכך שליברמן טס בסמוך למועד זה מישראל למספרסין, על פי רישומי ביקורת הגבולות, וכן – ובעיקר – בכך שאין שום מועמד סביר אחר למלא את תפקיד ה"ליקוח" של החברות הללו. זאת מאחר שמני ושניידר נכחו בישיבה ושמותיהם הוזכרו במפורש, טרטטמן (מקורב לliberman שאודוטיו ארchip במשך) שגם חשבונו, שנוהל אף הוא ממשרד זה, נדון בישיבה, שהיא בארץ זה, ואילו ביחס לשולידן, טענה דניאלה כי היא מעולם לא פגשה אותו, וכן ברי כי הוא לא נכח בישיבה זו.

ливרמן בחקירהו טען שאינו זכר את הישיבה הניל', שכן מדובר בישיבה שהתקיימה כחמש שנים קודם למועד חקירתו, ובכל מקרה, העלה אפשרות שהוא התלווה לחבריו לישיבה שהתקיימה ממשרד זה.

דניאלה מצידה העידה כי אינה זכרת מי היה במקרה ספציפי זה – "client", הרשות בפרוטוקול.

131.טענת ב"כ ליברמן, אין די הוכחות כי ליברמן הוא שנקח בישיבה זו, ואף אם נכון, אין בכך כלום, שכן בפרוטוקול הישיבה, צוין כי הישיבה עסקה לא רק בעסקי החברות אלא גם בחשבונות אישיים (PA), וכן יתכן שגם ליברמן נכח בישיבה, הוא נכח בה רק בקשר לחשבונותו האישיים שנוהלו גם בתקופה זו ממשרד AN ולא הייתה לו כל נגיעה לדיוון אוודות החברות שנוהל בה. טענה ברות זו הعلاה ליברמן כבר בחקירהו. עוד טענו באי כוחו, כי רישום הנוכחים נערכ בתחילת הישיבה, ולאחר מכן נידון עניינו האישי של ליברמן, יתכן שהלה עזב את החדר. אין כל ראייה בחומר החקירה הסותרת הסבר זה, לפיו יתכן שליברמן עזב את הישיבה בטרם נדונו ענייני החברות.

132. פרוטוקול הישיבה, לא ניתן לדעת במידה שאינה מותירה ספק, מי היה הגורם בישיבה אשר נתן את ההוראות ל선거ת החברות, לרבות נתיב קפריסין. כל שניתן לדעת מהפרוטוקול הוא, ככל היוטר, כי ליברמן, נכח בחדר הישיבות, ולא ניתן לדעת אם היה שותף למטען ההוראות שניתנו במהלך הישיבה בנוגע לחברות. למעשה, לא ניתן לדעת אפילו אם נכח לאורך כל הישיבה או שנקח רק באותו חלק עסק בחשבונותו הפרטיטים.

133. בנוסף, לנוכחותו יכולם להיות הסברים נוספים כגון, היותו בעליים קודמים של החברות נתיב קפריסין ובמאזענותה גם של MV (כשביחס לנטיב קפריסין קיימת לו אף הזכות רכשה ברכישה חוזרת),

מה שעשו להוביל לכך, שהבעליים החדשניים או נציגיהם, מני ושניידר, שambilא היו מצויים עמו במערכות יחסים חברותית וקרובה, לא ראו בעיה בnochחותו ולמצער, היו אדישים לנוכחותו בחדר בעת הדיון בחברות שהיו בעבר בבעלותו. על כן, nochחותו של ליברמן בחדר הישיבות, בעת שלא כיהן בתפקיד ציבורי, כשלעצמה, אינה מלמדת באופן חד משמעי על כך שנาง בחברות מנהג בעליים או שהוא הכוין את פעילות התאגידיים.

134. בחומר החקירה מצוים פרוטוקולים נוספים של ישיבות שנטפסו במשרד עזה"ד AN, ושורכה דניאלה, מהן עולה החשד כי ליברמן נכח בישיבות נוספות בהן נזונו בין היתר ענייני נתיב קפריסין. ذा עתה, שחשד זה עולה רק לגבי ישיבות בוודאות הנוגעות לנתייב קפריסין, וגם לגביון, קשה להוכיח (מעבר לישיבת 13.9.04) ברמת הסתירות גבוהה, שליברמן נכח בהן. יתרה מכך, גם לגביון, ניתן למצוא כאמור, הסברים אלטרנטיביים לנוכחותו של ליברמן בישיבות.

135. עובדה נוספת אשר העלה חשד כי כל המכירה הייתה פיקטיבית, מצויה במעורבותו של איגור שניידר, נагו לשעבר של ליברמן, איש אמוו ומקורבו, בחברת נתיב קפריסין, בתקופה שלאחר המכירה לשולדיינר המנוח.

על פי הראיות, שניידר קיבל ידיופי כוח בחברה מחדש וחזי לפניו מועד חתימת זכרון הדברים, והמשיך לפעול כמיופה כוח בחברה גם לאחר חתימתו. פעילותו התבטה ביצוע העברות כספיות, שבוצעו, לטענתו, על-פי הוראותיו של שולדיינר.

פעילותו של שניידר בחברה, בשם שולדיינר (לטענתו), מעוררת תמייה, נוכח העובדה לשולדיינר, בעליים החדש, בחר להמשיך ולפעול בה, דווקא באמצעות מקורבו ואיש אמוו של ליברמן - בעליים הקודם.

136. אלא שתמייה זו יש מענה אפשרי: ניתן לטעון כי דווקא היכרותו של שניידר עם ליברמן, שימשה לו מעין "תעודת יושר" בעניין שולדיינר. יתר על כן, היכרותו של שניידר עם החברה והאנשים הפועלים בה, אף הקנו לו יתרון נוסף מבחן שולדיינר, וממילא אופיו הטכני של תפקידן שביצעו שניידר, לא הצריך כישורים מיוחדים. לפיכך, ניתן לטעון כי אין בכך כדי לפסול את שניידר מלמלא את תפקידו בהצלחה.

137. ראייה רלוונטית נוספת הינה מסמך המציג תרשימים זרימה בכתב יד, של החברות נשוא פרשה זו. בתרשימים מוצגות חברותות כמורג - דמוני "ע'", מעין אשכול חברות, אשר יש בינוין קשר עסקית כלשהו, וכן להסיק ממנו כי לחברות בעליים מסווג. התרשימים נתפס במשרד AN (להלן: "תרשימים ע' החברות"). על פי ממצאי החקירה, תרשימים "ע' החברות" נערכו בכתב ידו של יואב מני. התרשימים אינו נשוא תאריך, ואולם קיימות ראיות נסיבותיות מהן ניתן ללמוד כי הוא נערך לכל המוקדים בתאריך 8.3.01.

138. על פי החשד, ערכות תרשימים "ע' החברות" בסמיכות למינויו הציבורי של ליברמן, נעשתה לצרכי ארגון מחדש של פעילותו העסקית של ליברמן, באופן שיאפשר את הסואת המשך פעילותו העסקית במקביל לתפקידו הציבורי. מנגד, ניתן להסיק מהתרשימים דווקא על ארגון מחדש של המערך עסקי או על שיתופי פעולה עסקיים חדשים, העולים בקנה אחד עם כניסה של בעל מנויות חדש לחברות.

139. אף אם יוכח כי על פי התרשים כלל החברות הקשורות זו לזו, אין בכך כדי לקשור את ליברמן דווקא לתריסים, ואפשר גם שניתן לראותות בתריסים צעד אופרטיבי, שנעשה כתוצאה מכירת נתיב קפריסין לשולדיינר. וכן, בחומר החקירה אין ראות לכך שליברמן היה מודע לתריסים או לתכנון המזוכר בו.

140. עוד נוספים, כי גם עדותו של שניידר מעוררת קושי מבחינת ליברמן והיא אינה עולה בהכרח בקנה אחד עם טענות באיו כוחו ביחס להיערכות לקראת ארגון מחדש של מארג החברות עקב כניסה של בעליים חדש לחברה. לטענת שניידר, שיתוף הפעולה העסקי שלו עם שולדיינר ערך רק בזמן שהה בקפריסין ולאחר מכן, עזב שניידר את קפריסין ו עבר למולדובה. אלא שעיל פי חומר הראיות, אף לאחר עזיבתו וניתוק הקשר כביבול עם שולדיינר, המשיך שניידר לחותם על מסמכי החברה. עובדה זו, עשויה להוות ראייה נסיבתית לכך כי שניידר לא שימוש כנציג בעליים מטעם שולדיינר, אלא מטעמו של ליברמן.

דא עתה, שניידר לא עותם עם טענה זו, עקב קושי לגבות ממנו עדות נוספת (על הקשיים באיסוף ראיות עקב סדרי הדין במדינות זרות, ובגביית עדות נוספת משניידר, אפרט בהמשך).

בנוספ', הסבר אפשרי לכך שניידר המשיך לחותם על מסמכי החברה בעודו הקשר עם שולדיינר נתק, ניתן למצוא בעובדה, שתיב קפריסין הפסיקה את פעילותה הלאה למעשה בשנת 2001, בתקופה בה שניידר התגורר עדין בקפריסין. משכך, קשה לשלוול טענה אפשרית כי לא היה טעם ממש בהעברת זכויות החתימה של שניידר עם עזיבתו את קפריסין בשנת 2002, ביחוד נוכח יחסית האמון הנטען ששררו ביןו לבין שולדיינר.

141. ראייה מרכזית המסבירת את ליברמן, מצויה בעדותה של דניאלה, רואת חשבון במשרד AN ואשת הקשר מטעם המשרד לחברת נתיב קפריסין, שסקרה כי כלל לא הכירה את בעליים החדשים – שולדיינר המנות, והבונתה והתרשומותה היו כי גם לאחר המכירה, ליברמן הוא שהיה השולט והנהנה בחברה. כאמור, יש בדבריה אלו כדי לבסס קשר אסור של ליברמן לחברה.

142. ברם, לשיטת ב"כ של ליברמן, דניאלה טעתה בהבנתה מצב הדברים. לדידם, התרשומותה של דניאלה, כפי שסקרה בהזדמנותה, הינו הטקת מסקנות מתוך הרישומים הפורמלאים היבשים בהם עיינה. אין מדובר לטענותם, במידע שזכרה או במסקנות שהסיקה מתוך התנהלות בזמןאמת, ולפיכך מדובר לשיטות בעדות סבירה.

143. וכן, דניאלה ציינה ואת מפורשות במכtab שהפנתה לחקירה לאחר חקירתה, בו הציהירה כי עדותה בקשר לliberman נסמכה על "התרשומות" בלבד.

סבירוני כי למורת שדניאלה הייתה אשית הקשר לביצוע שוטף של הנחיות הפעולה בתחום המנהלי במהלך השנים, קשה להסתמך, כראיה בעלת משקל ומשמעות מכרעת, על אמרותיה של דניאלה בדבר התרשומותה או הבנתה בנוגע לבעליים של חברת נתיב קפריסין. כך גם לעניין פועלותיה אשר נבעו כנראה ממסקנה זו, כגון: חיוב נתיב קפריסין ארבע פעמים בשכ"ט בגין שירותים שניתנו לliberman, בסך כולל של כ- 400 ל"ח ושיזוך ברישומי המשרד בין ליברמן לנטיב קפריסין.

динון מורחב בעדותה של דניאלה, יבוא בהמשך, בפרק השלישי, ושם אסביר בהרחבה מדוע קשה לסמוך על דבריה בעניין זה.

144. חיזוק לגרסת ליברמן בהקשר זה, נמצא בכך שהגורם הרשמי עמו עבדה דניאלה, לכל אורך הדרכ, הינו עו"ד יואב מנוי. בראשית הדרכ הckerה דניאלה את מני כוורך הדין של ליברמן בהקשר לטיפול בענייני

נתיב אל המזורה. אלא שעוי"ד מני ייצג בפועל גם מספר גורמים רלוונטיים נוספים מול המשרד הקפריסאי מלבד ליברמן וביניהם: איגור שנידר, שולדינר, אנדי ביואנגו, גרטלר וחברת Viadan הקשורה לגיטנשטיין. לפיכך, אפשרות שלא ניתן לשלול את סבירותה היא כי דניאל שגתה לחשוב שנתיב קפריסין עודנה שייכת לליברמן שכן ראה שמוני ממשך לטפל בחברה זו, בעוד שבפועל, מני המשיך לייצג את החברה משום ששולдинר, שרכש את החברה, אף הוא יוצג על ידו.

ראיה נוספת שחזקת לכאורה את החשד בדבר העובדה פיקטיבית, מצויה בכך שחל יעקוב בהערת המניות לשולדינר. העברת המניות בוצה רק כשתיים וחצי לאחר המכירה. על פי החשד, העברת המניות זמן מה רב לאחר המכירה, תמורה, ויש בה כדי לחשק את הטענה כי המכירה נחווית להיות אמיתית אך למעשה אינה כזו.

ליברמן הסביר את העיקוב בזמנים טכני וטען, שלא לטפל בעברה, ושמילא חובתו כשזהה להבעה. באי כוח ליברמן הוסיף על טענותו של ליברמן, וטען כי אכן שהעיקוב נבע מן היחסים החבריים בין ליברמן לשולדינר. לעומתם, העובדה כי העברת המניות היא בסך הכל רישום פנימי של המשרד, וכי הדיווח לבנק המרכזי לא יוצר את הזכיות, אף הם מלמדים כי משקלה של ראייה זו שלו. גם בהקשר זה צוין, כי לו רצוי הצדדים ליצור אך הסכם לمراجعة עין, לא היה היגיון בכך שדווקא את הרישום הפורמלי לא היו מסדריים.

מסקנות

לסיכום, אכן קיימות אינדיకציות מסוימות המעלות חשד כי מכירת נתיב קפריסין לא הייתה אמיתית, וכי ליברמן שמר על זיקה לחברה זו. אלא שלראיות מסוימות אלה קיימים גם הסברים חלופיים, וכיימה, כמוותם, גם ראיות הפוכות הסותרות אינדיקציות אלה ומעידות כי המכירה הייתה מכירת אמת. הראייה המרכזית בתחום זה נעוצה בעובדה ששולдинר השקיע סכום המתקרב למיליאן דולר (כ- \$350,000 עד \$425,000 לצורך רכישתה, ועוד 000 \$450,000 כהשקעה בעליים) בחברה זו, דבר העומד לרועץ בבסיס החשד כי ליברמן נותר הבעלים שלו וכי המذובר במכירה פיקטיבית. בכלל הדברים, לא ניתן היה להוכיח ברמה הנדרשת במשפט פלילי, כי ליברמן שמר על זיקה אסורה לחברת, היינו זיקת בעלות או זיקה המאפשרת לו להוכיח את פעילותה, וממילא לא ניתן היה גם להוכיח כי דיווח דיווח שקרי עת טען כי מכר את החברה.

ג. חברת Mountain View (MV)

רקע כללי

חברת **Mountain View Assets Inc** (להלן: "MV"), התאגודה באי החטולה הבריטיים (BVI) 148 חברת בת של נתיב קפריסין. זאת, בעקבות הוראה של עוי"ד מני למשרד עורכי הדין AN MIOM 12.1.00 C- Beneficial Owner של חברת MV נרשמה חברת נתיב קפריסין, כאשר במועד זה היה רשום ליברמן כ- Beneficial Owner בנתיב קפריסין.

149. ביום 3.01.8. יום לאחר מינויו של ליברמן לשור התשתיות, הוסף שם ה-Beneficial owner בחברת MV מחברת "נתיב קפריסין" לאיגור שניידר, על פי הוראה שהתקבלה בכתב מעו"ד מני לדניאללה.

150. על פי החשד, רישומו של שניידר כ-Beneficial Owner של MV היה רישום פיקטיבי, ושנויידר فعل מעשה כייש קשי של ליברמן, במטרה להסווות את היותו של ליברמן השולט והנהנה בחברת MV.

151. העברת הזכויות ב-MV לטובת שניידר למחמת מינויו של ליברמן לשור, נועדה, כך על פי החשד, להכין את התשתיות להסואת המשך פעילותו העסקית של ליברמן, תוך הפרת האיסורים שחלו עליו כאשר החל מאותה עת. הסואת זו נעשתה, לפי החשד, באמצעות העברת הפעולות העסקית של ליברמן מן לחברות נתיב אל המזרח, שהיו מזוהות עמו, לחברות MV ו-Mayflower שהיו שתיהן חברות Off Shore שנרשמו על שם אחרים.

152. במסגרת פרשה זו בחנותי האם יש די ראיות על מנת לבסס את החשד לפיו ליברמן שלט בחברת MV, באופן שהקנה לו הנאה מרוחבי החברה או יכולת לבוון את פעילותה. לאחר בחינה מדויקת של מכלול הראיות בפרשה זו, הגיעו לכל מסקנה, כי אין די ראיות כדי להוכיח ברמה הנדרשת למשפט פלילי, קיומן של זיקות אסירות אלו.

ניתוח הראיות המקיימות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברת בתקופת בהונטו בשיר אל מול הראיות הנוגדות

153. ליברמן בחקירתו הבהיר הכל קשר לחברת זו. ואכן, ברישומי החברה ליברמן לא רשום כבעל מנויות או כבעל זכויות אחרות. אלא שבוחמר הראיות ניתן למצוא אינדיקציות מסוימות הקשורות את ליברמן לחברת MV. דא עקא, שמשקלן הריאיטי של אינדיקציות אלה אינו גבוה, וגם בראיה מצטברת, ניתן לבסס את החשודות ברמה הנדרשת בהליך הפלילי, מוגבלת. להלן נפרט אינדיקציות אלה ונבחן את משקלן הריאיטי.

154. אחת האינדיקציות המשמעותיות למעורבותו של ליברמן בחברת MV, מצויה בפרוטוקול היישיבה מיום 13.9.04, עליה פורט בהרחבה בפרק הקודם. כאמור, היישיבה נערכה במשרד עו"ד AN, והוחלט בה על פירוקן של חברות MV ונתיב קפריסין, ועל העברת פעילותן העסקית לחברות מייפלאורו וגינרל טימבר. בפרוטוקול היישיבה נרשם כי המשתתפים הינם שניידר, עו"ד מני ואדם נוסף המכונה Client. כמפורט בפרק הקודם, ניתן להגיע למסקנה סבירה לפיה המוניה Client כוון לliberman. עבדה זו, יש בה לכוארה כדי לקשור את ליברמן גם לחברת MV, הוαιיל ובשותת "נושא היישיבה" המופיעה בפרוטוקול, מזכורת בין היתר גם MV. עם זאת, כפי שכבר פורט, לא ברור אם ליברמן, שבאותה עת לא נשא בתפקיד ציבורי, נכח בכל מהלך היישיבה, ואף אם כן, מה הייתה מידת מעורבותו בה, ובודאי שלא ניתן לקבוע כי עצם נוכחותו של ליברמן בישיבה מעיד, בהכרח, על היותו בעל שליטה בחברות שנדונו בישיבה, ובכללן MV.

155. אינדיקציה נוספת למעורבותו לכוארה של ליברמן בחברת MV מצויה בתרשימים "עץ החברות", שם נראה כי קיים היה קשר בין החברות, וכיוון שליברמן היה מעורב בנתיב קפריסין, ניתן לטעון כי התרשימים מוכיחים כי היה מעורב גם בחברת MV. אלא שכמפורט בפרק הקודם, גם מתרשימים זה, שלא

ברור לשם מה ועבור מי נערך, קשה להסיק מסקנה ממשית כלשהי, ובודאי שלא ניתן להסיק ממנו מי היה בעל השיטה בחברות הכלולות בתרשים.

156. מבחינות מכלול חומר הראיות עליה חדש ממש כי שניידר אכן פעל ב- MV כ'איש קשי' מטעם הבעלים האמתי (יהא אשר יהיה). לפיכך, נבחנה השאלה מי היה הבעלים, שמטעמו עשוי היה לפעול שניידר כ'איש קשי'.

157. אפשרות אחת שנבחנה הייתה, כאמור, שהבעלים האמתי היה ליברמן. אולם על יסוד התשתיית הראיתית שעמדה בבסיס החשודות – נבחנה גם אפשרות אחרת, שלפיה הבעלים האמתי של MV היה שולדינר, ושוניידר פעל כ'איש קשי' עבורו. כאמור, בישיבה מיום 13.9.04 התקבלה החלטה (שהא' יושמה בפועל), בדבר פירוקן של החברות MV ונתיב קפריסון, ועל העברת פעילותן העסקית לחברות מייפלאוור וגינרל טימבר – וכל זאת, ללא כל תמורה. בפועל זה יתכן וכיום היגיון עסקית, רק אם הבעלים של כל החברות הוא אדם אחד.

כידוע, הבעלים הרושים של נתיב קפריסון היה שולדינר ומילאוור הייתה רשומה על שם שניידר. סגירתה פעילותה של נתיב קפריסון והעברתה למילאוור, ה证实עה סמוך לאחר שולדינר השكيיע ברכישתה ובה לפחות $\$800,000$ (\$800,000 שמותוכם) נרשמו בספריה החברה כಹלוות בעלים). אין זה נראה סביר כי סמוך לאחר שישייע הבעלים קרוב למיילון דולר בחברה, הוא יעביר את פעילותה לחברת שבבעלות אחר, ללא תמורה. פיתרון אפשרי לתמייה זו עשוי להיות נוץ בכך ששולדינר היה למעשה הבעלים אף של חברת מייפלאוור. על רקע זה, קיימת אפשרות כי אף החברה השלישית שנדונה באותה ישיבה, שפעילותה הועברה אף היא ללא כל תמורה לחברת מייפלאוור – חברת V – אף היא הייתה בעלותו של שולדינר.

יצוין, כי הישיבה האמורה התקיימה בנסיבות עו"ד מני, שייצג גם את שולדינר, ובנסיבות שניידר. כמו כן, שניידר היה רשום אותה עת כבעליים של שתיים מהחברות שעניןן נדון (MV ומילאוור), וכמיופה כוח בשלישית (נתיב קפריסון).

חולשה מסוימת באפשרות זו מצויה בעובדה שאיש מבין הנחקרים לא טען טענה ברוח זו ובכך שתיזה זו אינה עולה בקנה אחד עם עדויות שניידר, צירנוו ואחר. אולם, עדין ניתן שניידר שימוש כ'איש קשי' של שולדינר, מטעמים השמורים עמו, ואם כך הדבר, ברור מדוע איש לא העלה אפשרות זו בחקירה.

יתירה מזו, חולשה זו קיימת באותה מידה גם לגבי התזיה שענידר שמש כ'איש קשי' של ליברמן, אשר עמדה ביסוד החשדות שעלו נגד ליברמן בתיק זה. גם טענה זו לא נטעה על ידי איש מן הנחקרים וגם טענה זו סותרת את עדויותיהם של שניידר, צירנוו ואחר.

נראה אם כן, כי מסקנה אפשרית מכל אלה היא, שלא ניתן לשולב את האפשרות של שולדינר הוא שעד מأחורי שלוש החברות (בעוד שניידר שמש עבורו כ'איש קשי').

צווין, שולדינר אינו בין החיים עוד, ולכן לא נחקק, וגם היעדר עדותנוקשה להוכיח ברמת הودאות הנדרשת במשפט פלילי כי מأחורי כל מארג החברות – עמד ליברמן ולא שולדינר המנוח.

158. אינדיקציה נוספת אפשרית לקשר בין ליברמן ל- MV נמצאת בכך הנהלת חשבונות של משרד AN המתייחס לחשבון הבנק של MV. דף זה היה בידי ליברמן, חלק מ"אוסף המסמכים" שלו אליה התייחסנו בפרק הקודם. כאמור, עובדת המזאות של דף חשבון של חברה זו בידיו, מלבדה כי היה

לו קשור לחברת MV. מדובר בדף הכלול חיובים וזיכויים בחשבון הבנק של MV לתקופה שבין 1.5.01 – 26.10.01, וצוינה עליו יתרת החשבון של MV נכון ליום 26.10.01. קרי, הנתונים מתധירים לתקופה של מעלה מחצי שנה לאחר מינויו של ליברמן לשר.

159. אלא שכפי שהסביר בפרק הקודם, להמצאות "אסופת המסמכים" בידי ליברמן, יש ערך מוגבל, מהטעמים שפורטו. באשר לדף של חברת MV שהוא באסופה, נטען על ידי ב"כ ליברמן כי דף זה השתורב בטיעות לקבוצת דפים שנשלחה לливרמן.

160. בכלל מקרה, גם אם דף זה נשלח במקורו לlivrman, דבר שיקשה להוכיחו, מדובר בראשיה משקלת מוגבל, וקשה מאד להסיק מכאן – אף בשילוב שאר הראיות – כי ליברמן הוא שהוא בעל השיליטה בחברה זו.

161. עדות שיחסה לlivrman שליטה לאורה בחברת MV, היא עדותה של דניאלה, ששימשה כאשת הקשר של livrman, מני ושניידר משרד AN. דניאלה העידה כי היא הבינה שלlivrman היה הבעלים של MV, ושניידר היה 'אישCSI' שלו. אלא שדניאלה ציינה, כאמור, כי מדובר רק ב'הבנה ואמונה' שלא הייתה נקבעה כ'חיזית' ("frontier") של livrman, שהוא שהיה, לדעתה, ה-understanding/belief) ultimate beneficial owner הוא בשל כמה וכמה טעמים שיפורטו בהרחבה בפרק השלישי.

162. אינדיקציה נוספת להיווטו של livrman הקשור בקשר הדוק לחברת MV, היא מינויו של שניידר לモרשה חתימה ב-MV, כשהזו עדין הייתה פורמלית בשליטת livrman. ביום 1.3.01, עבר מינויו של livrman לשר, התקיימה ישיבה בקפריסן בנסיבות דניאלה, עוזיד מני, שניידר ושרון שלום, עוזרו של livrman. בישיבה נקבע כי שניידר יהיה המנהל ומורשה החתימה בחשבונות הבנק של נתיב קפריסן ושל MV. כן נקבע כי כל העסקאות ינוהלו על ידו.

בקשר זה יזכיר, כי באותה תקופה MV עדיין הופיעה ברישומי משרד AN כחברת בת של נתיב קפריסין, אשר ליברמן היה רשום בה אותה העת כ-Beneficial Owner.

הוראה נוספת ניתנה על ידי מני לדניאלה ב-8.3.01, יום לאחר מינויו של livrman לשר, ובה כבר הורה להפוך את שניידר ל-Beneficial Owner של MV ובכך לנתק פורמלית את הקשר בין ובין נתיב קפריסין.

163. העברת זכות החתימה בנתיב קפריסין לשניידר, עוד לפני מכירתה לשולדינר, מחזקת לאורה את החשד כי שניידר היה נציגו של livrman ב-MV ולא של שולדינר. עם זאת, כזכור, טענת ב"כ ליברמן הייתה, כי על רקע מערכת היחסים החברית בין הצדדים סוכם על מכירת נתיב קפריסין לשולדינר בעל-פה, עוד בטרם נחתם החוזה הפורמלי, דבר שאיפשר להיערך לבואו של שולדינר עוד בטרם נחתמו ההסכם הפורמליים ולנקוט צעדים למימוש בעלותו בחברות. אם אמנס כך היה הדבר, כי אז ניתן ליחס לשולדינר את ההוראה בדבר מתן זכות החתימה ב-MV לשניידר. למצער, לא ניתן לשולב אפשרות זו.

164. באי כוחו של ליברמן טענו בשימוע, כי MV היא כנראה חברה פרטית של שניידר, שאינה קשורה לливרמן. למעשה, שניידר ביקש מעוזד מני להקים עבورو חברה שתשתמש בעסקיו הפרטיטים. כבר בפברואר 2001 הייתה כוונה לסגור את MV, וכך כל שמי עשה הוא להעביר את חברת המדף הלא פעילה לשניידר. בכך עלתה האפשרות, שהעברת זכויות החתימה לשניידר ב-1.3.01 הייתה חלק מתהליך אוטנטטי ודינמי של התלבטוויות כיצד למכור את החברות בסד זמינים קצר ולווחץ. בנוסף, כי קיימת אפשרות לפיה נטיב קפריסין ו-MV היו אמורים להימכר לשניידר במהלך ביןיהם, בעוד המטרת הסופית הייתה ששניידר ימכור אותו אח"כ לצד שלישיו, הוא שולדינר.

כך או כך, המשקנה כי שניידר היו 'אייש קשי' וכי לא ייתכן כי החברה הווערבה אליו לצורך שימושו הפרטוי הינה אפשרית, אלא שספק אם ניתן יהיה להוכיחה באופן חד משמעי. יתרה מזו, כאמור, יש גם אפשרות ששניידר שימש 'אייש קשי' של שולדינר, ולא של ליברמן. במקרה, יקשה לשולול אפשרות זו.

165. אינדיקציה נוספת למעורבותו של ליברמן בחברת MV מצויה בהוראת תשלום בחתימת ליברמן, המורה תשלום מחשבונו הפרטוי סך של \$670 לטובת משרד AN. הוראת תשלום זו הינה מיום 4.5.01, ומהחשוביות שנמצאו בתיקי משרד AN (המופנות לעוזד מני), עולה כי מדובר בתשלום עבור הקמת MV ושירותים שניתנו עבורה. יודגש, כי מועד זה הינו כשבועיים לאחר המכירה הנטענת של חברות MV ונטיב אל המזורה (מועד 22.4.01), וכחוודשים לאחר רישומו של שניידר כ股东 Beneficial Owner של MV (ביום 8.3.01).

ливרמן בחקירהו טען כי חתימה זאת נעשתה בעת שהוחתם על מסמכים הנוגעים לאגרות שנתיות, ובשל הלחיצים בהם היה נתון כשר, חתום בלי שנותן דעתו לשאלת מה בדיקת הוא חותם. כן הוסיף, כי הוא סמך על מני לחוטין בעניינים אלה. במסגרת הליך השימוע העלו ב"כ של ליברמן אפשרות נוספת לפיה מדובר היה בהתחשבנות כלשהי בין ליברמן לבין שניידר.

166. תשלום זה מחזק במידה מה את החשד לקשר בין ליברמן לבין חברת MV, אולם המשקל של חתימת ליברמן על התשלום כראיה הוא נמוך יחסית, לאור העובדה שעוזד מני, שהיה בקיא בעסקיו החברות וייצג לכארה גם את שניידר, הוא שבחר כנראה לחיבב דוקא את חשבונו הפרטוי של ליברמן באגרות של MV, במקומות פנויים לשניידר בעניין זה. יש להוסיף כי מדובר בסכום נמוך יחסית, וכן טענת ליברמן כי לא התעמק בנושא, היא סבירה. מני בחר בזכות השתיקה ולבן לא ניתן היה לקבל את גורסתו לעניין זה.

167. עד נציגו, כי הריאות בתיק מצביעות על כך שבמשרד הקפריסאי המשיכו להתיחס ל-MV ולנתיב קפריסין בERICHE אחת, גם לאחר העברת הזכויות לשניידר. קיימות ראיות לכך שבמשרד AN שייכו את MV לנטיב קפריסין גם לאחר 13.11.03, היום בו שונתה שם המוטב של נתיב קפריסין משרד AN.

168. כך למשל, במקרים אחדים נמצא תזכיר חשבון מיום 17.11.05 אשר ממנו עלות מספר אינדיקציותקשר בין החברות, ובזה, העברת כספים מנתיב קפריסין לטובת MV; יישום החלטה שהתקבלה בישיבה מיום 13.9.04 באמצעות העברת הכספי שנותרו בחשבון MV לטובת חשבון הלוקחות של משרד AN על שם נתיב קפריסין; וכן הזמת הכספי לחשבון אחד ע"ש נתיב קפריסין, אשר מצביע

על קשר בין כוון. לטענת באי כוחו של ליברמן, מדובר בעניין רישומי פנימי של משרד AN, עשוי להיות קשור לכך ש-MV הוקמה מלבתילה החברה בת של נתיב קפריסין, ומשכך, תיק חומר MV תחת נתיב קפריסין איננו נטול היגיון, ובודאי שאינו מלמד שליברמן היה הבעלים של חברות אלה.

169. מחותמר הראיות גם עולה כי חשבון MV שילם תשומתי אגרות עבור חברות אחרות במאגר החברות – מייפלאור וחברת האם של מייפלאור General Timber. זאת עתה, שלא ניתן ללמוד מכך על מעורבותו של ליברמן בחברה זו, אלא אך על העובדה הקשורות זו זו. קיומו של קשר בין החברות,-shell עצמו, איננו מבסס את הקשר של ליברמן אליהן. כך למשל, כפי שהוסבר, ניתן ויתרנו כי הקשר בין החברות נובע מחיותו של שולדינר הבעלים של החברות, כאשר שניידר משתמש בIAS קשי' מטעמו, ועל כן, אין בראיות אלה כדי לשבך את ליברמן דווקא.

הכספיים שנכנסו לחברת MV ממייכאל צ'רנוי וחלוקתם

170. הפעולות הכספיות העיקריות שבוצעה בחברת MV התבטאה בקבלת סכום של חצי מיליון דולר לחשבון החברה, באמצעות חברת בשליטתו של מייכאל צ'רנוי, וההעברה כספים אלה, לאחר זמן קצר, לגורם שונים. לטענת צ'רנוי ועורק דינו טודור בטקוב, מדובר היה בתשלום לשוניידר עבור ייעוץ בעסקת יין.

171. על פי החשד, כל הגורמים אליהם הועברו הכספיים קשורים בדרך זו או אחרת ליברמן. עם זאת, רק חלק מן הרעבירות ניתן למצוא אינדיקטות (גם אם חלקיות) לכך שליברמן היה הנהנה מה孰כים, ואילו רוב הרעבירות יכולות להתייחס גם עם טענות ב"כ ליברמן, לפיהן שניידר שלט בכיספים ומהנה מהם, ולהלופין עם הטענה כי שולדינר שלט בכיספים ומהנה מהם, כאשר שניידר פעל בIAS קשי' מטעמו.

"עסקת היין" – קבלת \$500,000 ממייכאל צ'רנוי

172. ביום 17.5.01, בתקופה בה כיהן ליברמן כשר התשתיות, הועבר סכום של \$500,000 מחברת MCG HOLDINGS אשר בשליטת מייכאל צ'רנוי, מקורבו של ליברמן, לחשבון על שם חברת MV. העברת כספים זו משוויכת לעסקה בתחום היין (להלן: "עסקת היין") וזו הפעולות הכספיות העיקריות שבוצעה בחברת MV.

173. על פי גרסאות המעורבים – שניידר, גיטנסטיין וצ'רנוי, העברת הסכום האמור נעשתה או בגין דמי תיווך שקיבל שניידר, עבור תיווכו בין צ'רנוי ושותפו/עורק דינו, תאודור בטקוב, ובין חברת מנאטיס בעלותו של דני גיטנסטיין, כמשמעותו עליה האפשרות כי תיווכו של שניידר הוביל לשיתוף פעולה של הצדדים בתחום היין, או בגין ייעוץ שננתן שניידר לחברת של צ'רנוי.

174. כראיה לאמור לעיל מסר צ'רנוי הסכם למתן שירותים ייעוץ בין MV ל-MCG HOLDING מיום 16.4.01 מטעם הצדדים תחומיים על ההסכם בטקוב ושוניידר. במסגרת ההסכם, הוסכם כי הייעוץ (MV) יספק שירותים ייעוץ בנוגע לייצור ומתחר בין בשוקים ברוסיה ובמדינות אחרות. כמו כן, התחייב הייעוץ לסייע בהקמה ופיתוח של כرمים חדשים בבולגריה. תקופת הייעוץ שנקבעה בהסכם

היתה 5 שנים, החל מיום 16.4.01. התשלום עבור השירותים נפרש על פני כל תקופת הייעוץ, ועמד על \$100,000 לכל שנה. עם זאת, ליוווך ניתנה האפשרות לקבל את מלאה הتمורה מראש כהלוואה.

על-פני הדברים, נראה כי סיפור החתימה על עסקת היין מעלה תמיות. שניידר, המעד על עצמו כי אינו יודע אנגלית, מסר בהודעתו כי חתום על הסכם באנגלית שערך ע"ד בטקוב, בין MV לבין חברה של צירנו, ללא שהיא מעורב בכך ע"ד מטעמו. כל זאת בעסקה בה הتمורה מתקבלת כהלוואה בסכום גבוה, ובעוד קיימת כביכול אפשרות לפיה שניידר ייאלץ להחזירה.

יתר על כן, הטענה לפיה שני חברים קרובים של ליברמן, גיטנסטיין וצירנו, זוקקים דזוקא לתיאוכו של שניידר כדי להציג עסקה ביניהם, מעוררת אף היא חשד. מכאן עליה החשד, המבוסס על הגיונות של דברים, כי ככל שהייתה בכלל עסקת היין, הרי שהיא בוצעה בתיאוכו של ליברמן ולא בתיאוכו של שניידר, והتمורה הועברה בהתאם לחשבון השיקול ליברמן. ליברמן טען בחיקירתו כי אינו יודע דבר על העסקה או על הסכום של \$500,000 שהופקד לחשבון MV שאינו קשור אליה. לעניין התשלומים מצירנו, נטען על ידי באי כוחו של ליברמן בשימוש, כי אין כל היגיון שצירנו, זמן קצר לאחר שהייתה נתונה תחת חקירה בפרשת " מנויות בזק ", יעביר ליברמן כסף " מתחת לשולחן " באמצעות חברה שבבעלותו, אשר קרוייה על שם ראש השירות של שלו – MCG (מייכאל צירנו).

בחינת האמרות של העדים מגלה, כי סתירה עיקרית קיימת בין גרסאות שניתנו בנוגע לעילת התשלומים. הסתירה מצויה בין גרסאות צירנו ובטקוב מחד, שמסרו כי התשלומים הינו בגין שירותי יעוץ שניתנו ע"י שניידר, ובין גרסת גיטנסטיין ושניידר מאידך, לפיה מדובר בתשלום בגין תיווך.

באי כוחו של ליברמן טענו במהלך השימוש, כי לצורך הוכחת החשודות לפיהם התיווך בוצע על ידי ליברמן, יש להוכיח כי כל המעורבותם, וביניהם גיטנסטיין, בטקוב, צירנו ושניידר, שיקרו לגבי עסקת היין. באי כוחו של ליברמן טענו כי סתיירות מסוימות בין חקירותיהם של ארבעה עדים שנחקרו בשפות זרות, אין בהן כדי להוכיח זיקה פוזיטיבית ליברמן. טענה זו היא טענה שיקחה לשולול.

למרות הקשיים שפורטו בנוגע לגרסאות המעורבים, אין בידיינו ראיות מספיקות לשולול את הגרסה לפיה עסקת היין נערכה על ידי שניידר, ולא על-ידי ליברמן, ואף אם לא נערכה על ידי שניידר, אין כלל ראיות ברורות למעורבותו של ליברמן בעסקה. למעשה, אף לא אחד מהמעורבים קשור את ליברמן לעסקה. קושי משמעותי נוספת, מצוי בעובדה שהתמורה בגין העסקה שביצעו כביכול שניידר הגיעו לחשבונות MV ולא לחשבונות ליברמן.

כפי שפורט לעיל, אין ראיות למעורבות של ליברמן בעסקת היין. לעומת זאת, עדות לקשרים כספיים שתיבם אינם ידוע בין צירנו לשולדינר, ניתן למצוא ב-15 מיליון דולר שהועברו מ- MCG holding (בשליטת צירנו) ל- ROSHELL (חברה שהוחזקה בנאמנות עברו לשולדינר) בתקופה מאוחרת יותר. עובדה זו מצביעה על אפשרות כי גם במקרה דנן מדובר בחתכנות בין שולדינר, כמו שעומד מאחורי MV, לצירנו. יתרה, כי דזוקא מעורבותו של שניידר, ששימש כנתנו של שולדינר בתפקיד קפיטין, עשויה לחזק את הטענה כי גם בחברת MV, שימוש שניידר כאיש קשי' עבورو.

מכל מקום, גרסת המעורבים שוללת את מעורבותו של ליברמן בעסקה האמורה, ועדים אחרים – אין נמצא.

התשלומים שבוצעו מחשבון MV – פיזור חצי מיליון הדולר שהתקבלו מצ'רנווי

181. בתוך חודש ימים לאחר קבלת הכספי, הועברו סכומים בסך כולל של \$500,000 מחשבון MV לגורמים שונים. היהות ורוב הגורמים הללו היו קשורים לליברמן ולחברות נתיב אל המזרה, אף בכך יש כדי לחזק את החשד כי ליברמן היה האיש האמתי שעמד מאחורי חברות זו. מרבית ההעברות בוצעו באותו יום, ב-18.5.01. כל ההעברות שבוצעו ביום זה מעוגנות גם בכתב החתום על ידי שניידר, אשר נמצא בקהלת חברות MV במשרד AN. צוין, כי פירוט החעברות מצוי בתדפס שפהח חלק מ"אוסף המסמכים" שהושארה בלשכתו של ח"כ נודלמן ע"י ליברמן, אשר עיין בהם.

182. התשלום הראשון ששולם ביום 18.5.01 הינו העברה של \$85,000 לחשבון של רונית גיא, הזוגו של ליור טננbaum, פרילנסר אשר עבר מטעם נתיב אל המזרחה בעסקי העץ באוקראינה, עוד קודם למכירת החברה לשולדינר. טננbaum טען כי מדובר בתשלום המהווה החזר חוב של נתיב אל המזרחה אליו. לדבריו, הוא פנה לשירות ליברמן בדרישה לפירעון חובות שחבה לו נתיב אל המזרחה, בסך של \$85,000 ו-\$60,000. איזי קיבל סך של \$60,000 מחשבון הפרטי של ליברמן, וזאת עוד קודם למועד מכירתה של נתיב אל המזרחה לשולדינר, ומעת מאוחר יותר, לאחר מועד המכירה, קיבל סך נוסף של \$85,000 מחשבון MV. צוין, כי מחומר הראיות עולה כי כנגד הסכום של \$60,000 ששולם כאמור בגין הפרטי של ליברמן, עוד קודם למכירתה של נתיב אל המזרחה לשולדינר, הוגדלה הלוואת הבעלים של ליברמן לחברה.

183. קיימת אי בהירות סביר מהות החוב שעמד על \$.85,000. לטענת טננbaum, החוב נובע מסכום שהוא השיקיע מכיסו עבור יוומה של נתיב אל המזרחה להקמת קו יצור למשטחי עץ בפולין. עוד ציין, כי רצחה שכיספו יוחזר לו ולא התענין במקור ממנו הגיע הכספי. אגב כך ציין טננbaum, כי אכן מכיר את חברת MV. בהודעה מוקדמת יותר טען טננbaum כי "ייתכן" שפנה בעניין זה לליברמן וציין כי פנה בדרישה להשבת כספו גם לגורמים אחרים בחברת נתיב אל המזרחה, ובתים שניידר. אל מול גרסה זו של טננbaum, טען שניידר, כי התשלומים הועבר על ידו לטננbaum כקדמה בגין עסקה עתידית משותפת, לו ולטננbaum, של יצור משטחים בפולין. טננbaum לעומת זאת, הכחיש כי תוכננה עסקה עתידית כלשהי בין וביין שניידר, ועם זאת ציין כי שניידרלקח בעסקה הכספית של יצור המשטחים בפולין כנראה של נתיב אל המזרחה, בתקופה שקדמה לחודש מרץ 2001.

184. ליברמן בחקירתו לא הכחיש כי ניהול דין ודברים עם טננbaum אודԶות כספים שטננbaum טען שמניגעים לו בגין עסקי העבר שלו עם נתיב אל המזרחה. לדבריו, הוא שילם לטננbaum את הסכום של \$60,000 בו הכיר, ולגבי יתרת הכספיים שלא הכיר בהם, אמר למני ולשולדינר שהם "ישבו את הראש". לטענת ליברמן, ייתכן כי אף אמר לשוניידר לפתור את הסכסוך לגבי המיזוג המשותף שלו עם טננbaum ישירות.

185. על פי גרסתו של טננbaum, לפיו הסכום של \$85,000, שולם לו לאחר פגשיהם עם ליברמן, ובחנחה שהדברים אכן אירעו כפי שטננbaum הבין אותם, הינו כתשלומים עבור עסקת עבר בעץ שנערכה ביןו ובין נתיב אל המזרחה, ולא כקדמה עבור עסקה שתוכננה בעתיד עם שניידר, או אז ניתן לראות בתשלומים זה אינדיקציה נוספת לחבר שבן MV לליברמן ולנתיב אל המזרחה.

186. מайдך, טענת באי כוחו של ליברמן לעניין העברת 85,000 דולר אלה היא, כי למורות הבדלי "ניואנסיטס" בין עדות שניידר, שטען כי התשלומים בוצעו כמקדמה עבור עסקה משותפת שלו ושל טננបאום עבור ייצור משטחים בפולין, לבין עדות טננבאים, שלפייה החוב נובע מסכום שהוא השקיע "מכיסו" עבור יוזמה של נתיב אל המזורה להקמת קו ייצור למשטחי עץ בפולין, ברור וועלה מעודות שניתם כי החוב בסך \$85,000 לא שולם עבור עסקה של חברת נתיב אל המזורה, מושם שזו עסקה בשחר בערך באוקראינה ולא במסטחים בפולין, אלא עבור עסקה לה היו שותפים טננבאים ושניידר. כן טוענים הסגנורים, כי ייתכן שתננבאים טעה לחשוב, שניידר הוא נציגו של ליברמן, ולכן הוא ראה את ליברמן אחראי לפועלותיו, אך בפועל, דובר בהתחייבות עצמאית של שניידר, ולכן ליברמן הפנה את הדרישת של טננבאים לשניידר. גם העובדה שתשלום זה עבר מ-V MV לטננבאים, להבדיל מהתשלומים של \$60,000 שעבר לטננבאים מחשבונו האישית של ליברמן, מלמדת לדידם על אבחנה בין הסכומים.

נראה כי העובדה שליברמן הבחן בין שני הסכומים ושילם רק \$60,000, עשויה דזוקא לחזק את גרסת שניידר כי התשלום בסך \$85,000 נוגע לעסקה פרטית שלו עם טננבאים.

187. תשלום נוסף של \$70,000 הועבר ביום 18.5.01 לחברת HILLCROFT. חברת HILLCROFT שימשה כרואה כמעין צינור להעברת כספים מנתיב אל המזורה לפועלות מנטרות באוקראינה, שהצריכו תשלוםם במזומן.

188. לדברי ליאור טננבאים, מדובר בחברה שהוא "הביא" ושהייתה רשומה בלבניה. שניידר בחקירהו לא הכחיש כי מדובר בתשלום הקשור בעסקי העץ של נתיב אל המזורה, אך לדבריו, מדובר היה בתשלום שהוא ביצע כ"טובה" לשולדינר, היהת ולא היה מספיק כסף בחשבונו נתיב קפריסין לביצוע התשלומים. לדברי שניידר, שולדינר החזיר לו את הכספי לחשבון בנק גרמניה שהוא אכן זכר את מספרו, מאחר שהוא שיק לשותפו של שניידר בשם לאוניד פלקסנברג (בהקשר זה הציגו ב'כ' ליברמן מסמכים על העברת סכומים מחשבונו של פלקסנברג לשניידר, בסכומים בשיעור של 20,000 אירו). הסברו של שניידר, לפיו התשלום בוצע כ"טובה" לשולדינר, מבסס קשר בין חברת MV לחברת נתיב קפריסין, אך לא בהכרח בין MV לливרמן. אמנס, גרסתו של שניידר מעוררת תמייה מסויימת (מדובר שולדינר, איש עסקים מצליח, ביקש משניידר, איש עסקים מתחיל, הלואה?), אך תמייה זו באה על פיתרונה כל שרואים בשניידר כדי שפועל מטעמו של שולדינר, כייש קשה. מכאן, שמסקנה אפשרית היא כי שולדינר העביר למעשה כספים בתוך החברות שלו עצמו. בכל מקרה, ספק אם יש בתשלום זה כדי "לקשור" את ליברמן לחברת.

189. תשלום נוסף בסך של \$250,000, הועבר ביום 18.5.01 לחשבון בקפריסין על שם גרשון טרטסמן, עבור "עסקת משאיות". גרשון טרטסמן הינו שכנו של ליברמן ומקורבו. יצוין, כי בעניין זה טוענים הוו טרטסמן והן שניידר, כי מדובר בעסקה משותפת לשניהם, להקמת חברת משאיות בבלארוס, שאין ביניהם לבין ליברמן דבר וחצי דבר. בחומר החקירה קיימות ראיות המבוססות את הטענה כי עסקה כזו אכן התקיימה.

190. בסמוך לאחר ביצוע התשלום הראשון לטרטסמן, הועבר לחשבון טרטסמן סכום נוסף בסך של \$,70,000, וזאת ביום 28.5.01. על המטרה העומדת מאחורי העברת זו, ניתן למוד מסיכום ישיבה ביום ההעברה, 28.5.01, אשר נערכ על ידי דניאלה ונתפס משרד עו"ד הקפריסאי. בפרוטוקול

טיוכם היישבה נרשם כי רק איגור שניידר נכח בה, והחברה נשוא היישבה, נרשמה כ- Nativ. בישיבה זו ניתנו 3 הוראות: 1). להעביר \$70,000 מחשבון MV ל- "Trectiman's a/c" (ככל הנראה הכוונה, לטרטסמן), 2). להעביר \$270,000 (ככל הנראה מטרסטמן) לחשבון נתיב קפריסין ו- 3). להעביר מנתיב קפריסין – Pending payments. הוראות אלה בוצעו בפועל, כפי שניתן ללמידה מהמסמכים הבנקאיים שבחומר החקירה.

191. גם בעניין העברות אלה, כמו גם לגבי ההעברה הנזכרת לעיל בסך \$70,000 לחברת HILLCROFT, טען שניידר בחקירותו כי מדובר בכסף פנוי שהיה לו בחשבון MV והוא העביר אותו לנتاب קפריסין מאוחר ושם היה חסר כסף פנוי לביצוע תשלוםים עבור שולדינר. ואכן, העובדה שהכסף נועד לביצוע pending payments מחשבון נתיב קפריסין, עולה, כאמור, מסיקום היישבה מיום 28.5.01 עצמו.

192. סבב התשלומים המתואר לעיל מחזק את הקשר בין חברת MV לנتاب קפריסין וחשבון טרטסמן, ויש בו כדי לכרטס בגרסה לפיה MV הינה חברת פרטית של שניידר שאינה קשורה לעסקי נתיב אל המזורה. יחד עם זאת, אין בעובדה זו, אשר מחזקת את הסברה שבין החברות מתקיים קשר עסקית, כדי לסתור את האפשרות כי הבעלים של MV היה שולדינר ולא ליברמן וכי שניידר שימש כיאיש קשי מטעמו של שולדינר.

193. ביום 18.5.01, בוצעה העברת נוספת נוספת בסך של \$15,000 לטובת איגור שניידר, עבור רכב וציוד משרדי. כן הועבר ביום 25.6.01 סכום נוסף של \$800 לטובת איגור שניידר. הוראות תשלום אלה הינו ניתראליות לכארה, שכן הן יכולות להתייחס הן עם היות החברה בעלות שניידר, והן עם היותו שכיר בחברה המקבל החזר עבור הוצאותיו.

194. תשלום נוסף בסך של \$5,764 הועבר ביום 20.6.01 מחשבון חברת MV למשרד עו"ד AN לפירעון חברותינו עבור שירות שניתן על ידם לטובת החברות Maxima Timber – General Timber – (היא מייפלאוור). יצוין, כי על פי המסמכים הפורמלאים, ה- Beneficial Owner של שתי החברות הללו, כמו גם של החברה המשלמת, MV, היה במועד העברת התשלום איגור שניידר. לפיכך, התשלום החדי של החברות הינו סביר, ואין בו כדי לעורר חשד.

מסקנות

195. ממכלול הראיות ונסיבות העניין עולה כי גם בפרשא זו של חברת MV, רב הנסתור על הנגלה. גרטשו של איגור שניידר רצופת סתריות. לאורך כל חקירתו טען שניידר כי החברה הייתה בעלותו וכי הוא הקימה לצרכיו, אך לעומת זאת, מחומר הראיות ניתן אף להסיק אחרת. עם זאת, הועלתה אפשרות שאינה נקייה מספקות, כי שולדינר היה הבעלים של החברה וכי שניידר פעל כיאיש קשי מטעמו, ועל אפשרות זו הרחבענו לעיל.

196. נוכת הקשרים בין חברות נתיב אל המזורה ו-MV, לא ניתן לשולлеч את האפשרות כי מאחורי שניידר עמד שולדינר ולאו דוקא ליברמן, אף כי הדבר עומד בסתריה לעדויות המעורבים העיקריים. אולם כאמור, גם האפשרות שמאחורי שניידר עמד ליברמן, עומדת בסתריה לעדויות המעורבים העיקריים העיקריים.

בכל מקרה, לאחר בחינת חומר הראיות בפרשה זו, שאת עיקריו הבאת לceil, הגעתו למסקנה כי לא ניתן יהיה להוכיח שליברמן היה הבעלים של חברת זו, או שלט בה, במקביל להיותו עובד ציבור ושר, וזאת שנקט אמצעים להסתיר עובדה זו מעיני הציבור ומבקר המדינה. גם אם ניתן יהיה להוכיח קשרים מסוימים של ליברמן לחברה (וגם בכך יש קושי), עדין, לא ברור מה היה טיב הזיקה שלו אליה כלל ועיקר. בנסיבות אלה, לא מצאתי סיכוי סביר להרשעה בפרשה זו.

ד. חברת Mayflower Capital Premier Ltd

רקע כללי

offshore Maxima Timber Limited, או בשמה הקודם Mayflower Capital Premier Ltd. 198. נוסדה חברת באי הבתולה הבריטיים (BVI) בתאריך 20.4.01, סמוך לאחר מכן של ליברמן לראשונה ככהונתו שר (להלן: "מייפלאוור").

199. החברה הוקמה ונוהלה על ידי משרד עורכי הדין הקפריסאי AN, על פי הוראותיו של עו"ד יואב מנ. מנויות החברה הוחזקו בתקופה הרלבנטית בナンנות על ידי חברת Merco Trustees Limited, בעבור חברת General Timber Incorporation Ltd. אשר בעל הזכות הרשות בה (ה-Ultimate beneficial owner), היה איגור שניידר, נהג לשעבר ואיש אמונה של ליברמן.

200. בגלולה הראשונית - Maxima Timber, החברה נותרה ללא פעילות. בתאריך 24.4.02, חודש לאחר סיום כהונתו של ליברמן כשר, שונתה שם של החברה למייפלאוור ובתווך חדשניים ספורים החלה החברה בפעילויות עסקית/פיננסית ענפה.

201. פעילותה האמורה של מייפלאוור התנהלה ברציפות משך שנים, כאשר חלק מן התקופה שימש ליברמן בתפקידים ציבוריים ובחalkה היה אדם פרטני. היקף התנועות בחשבון החברה בין יולי 2003 עד מרץ 2008 עמד על סך של כ-\$12,490,000.

202. ליברמן בחקירתו מכחיש הכחשה גורפת של כל קשר לחברת מייפלאוור וטוען כי מעולם לא שמע על אודוטיה. אלא שעל פי החשד, מדבר בחברה שנוהלה בפועל על ידי י'אиш קשי', איגור שניידר, שפעל מטעם ליברמן. חשד זה מתבסס על כך שנמצאו קשרים מסוימים של ליברמן לחברת זו. על פי החשד, מייפלאוור השתלבה במרק החברות יחד עם נתיב אל המזרח, ו-MV, חלק מתוכנית פועלה כוללת שנועדה לאפשר ליברמן להמשיך בפעילויות פיננסית במקביל לכהונתו בתפקידים ציבוריים. בדיווחיו למבקר המדינה, לא הזכיר ליברמן את חברת מייפלאוור, בעוד שעל פי החשד היה בעל שליטה בה בתקופה כהונתו כשר.

ניתוח הראיות המקימות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כהונתו כשר אל מול הראיות הנוגדות

203. עם מינויו של ליברמן כהונת שר ו בהתאם לכללי יעדת אשר', נאלץ ליברמן למכור את חברות נתיב אל המזרח, ולטענתו, מכון יוסף שולדינר. על פי החשד, במקביל למכירת נתיב אל המזרח, פעל יואב מנ, מטעמו של ליברמן, למציאת חלופית לפעילויות עתידית של ליברמן. בהתאם, נרשמו

הזכויות בחברת MV, שהיתה עד אותה עת חברת בת לא פילה של נתיב קפריסין, על שם שניידר, ובמקביל הוקמה ב- IVB חברת מייפלאור, שנרשמה אף היא כמוחזקת בנאמנות עבור שניידר. בחברה זו נדון עתה.

יצוין, כי בדומה לחברת MV, בחינת מכלול חומר הראיות מעלה חשד כי גם בחברת מייפלאור فعل שניידר *כאייש קשי'* מטעם הבעלים האמתי, ולפיכך עליה החשד, מטעמים שיווסבו, כי ליברמן היה הבעלים האמתי ושניידר שימש *'אייש קשי'* עבورو.

204. כאמור, ליברמן טען בחקירהתו כי אין לו כל קשר לחברת זו. טענה זו נטmeta בכך שליברמן מעולם לא נרשם כבעליה של החברה, ושמו לא נזכר במסמך במשמעותו ולא פעם אחת – לא במסמכיו ההתאגדות ולא במסמכיו הבנק.

205. לעומת זאת, עליה כאמור חשד כי ליברמן הוא השולט בחברה זו או לפחות הפחות בעל זכויות בחברה זו. חשד זה נטmeta במספר אינדיקטיות שתיארנו להלן.

206. ראשית, מוחומר הראיות מעלה כי התקיימו קשרים בין חברת מייפלאור לבין החברות נתיב אל המזרח ו-MV וכי החברות כולן היו כרכות זו בזו, החל משלבי הקמתה המוקדמים של מייפלאור, המשך בתקופת פעילותם במקביל, ועד לסיום הפעילות של חלקן. כך לדוגמא, מוחומר הראיות מעלה, כי התקיימו תשלום הדדיים בין חברת מייפלאור לחברת נתיב קפריסין ו-MV. מכיוון שהחקירה העלתה חשדות שליברמן הוא שהיה בפועל בעל השליטה בנתיב קפריסין וב- MV, נוצר חשד כי ליברמן הוא שהיה גם בעל שליטה במייפלאור, שאזוי יש הסבר לקשר העסקי בין שלושת החברות.

207. אלא שההעברות כספים ממייפלאור ל- MV אינן מטילות כשלעצמם חשד על היות ליברמן קשור לחברת מייפלאור, שכן שניידר היה רשום כבעליהם של שתי החברות וכך בהחלט יתכן כי עברו ביניהם כספים. לעומת זאת, את העברות הכספיים ממייפלאור לנטיב קפריסין, קשה לישב באותו הסבר, משום שתברת נתיב קפריסין נמכרה כזוכה – לפי הנטען – לשולדינר דוקא, וכך לא ברור מדוע עביר שניידר כספים שלו לחברת בעלות שולדינר.

208. בכל מקרה, גם להעברות כספים אלה יכולה להיות תשובה אפשרית, שעניינה בכך שקיימות ראיות להיזוטו של שולדינר הנהנה האמתי גם במייפלאור (כששניידר שימש *'אייש קשי'* מטעמו). אם כך הדבר, ואם נכונה היא אפשרות שנדונה בפרק הקודם, לפיה שולדינר היה גם בעלייה האמיתית של MV, כי אז ניתן לטעון שהגינוי הוא שתהיא העברות הכספיים בין שתי חברות שבבעלותו.

209. להלן יפורטו אינדיקטיות התומכות באפשרות לפיה גם בעל זכויות במייפלאור (בנוסף לנטיב אל המזרח) היה שולדינר ולא ליברמן:

א. העברה שבוצעה ביום 15.11.04 בסך ש- \$200,000 ממייפלאור לחברת שיק מסחר בעץ (חברת "נתיב ישראל" לשעבר). מתוך הסכום הנ"ל שהועבר לחברת שיק מסחר בעץ הוגדר, בספרי הנה"ח, סך של \$145,000 כהלוואה ממייפלאור לשיק, ו-\$55,000 הוגדרו כהזהר הלואה. במסגרת דוחות שהגישה חברת שיק למס הכנסה, החל משלב מסויים הוגדר הסכום של \$145,000, כחלק מהלוואה הבעלים של שיק. הלואה זו נותרה מספר שנים ללא שינוי, ללא צבירת ריבית או הפרשי הצמדה, דבר המאפיין יותר השקעת בעלים מאשר הלואה מגורם זו. בסופו של יומם כאמור, נרשם התקובל כהלוואה בעלים. על פי עדותו של

מוריס ניסן, מנכ"ל נתיב ישראל בתקופה זו, אמר לו על ידי עו"ד מני פִי הכסף התקבל מבעליה של נתיב ישראל – שולדיין.

ב. ביום 16.7.03 התקבלו 3.5 מיליון דולר במילאואר מחברת Carotargo (זהות העומדים מאחורי אינה ידועה). מתוכם, ביום 23.7.03 הועברו 2.5 מיליון דולר ל- Roshell, שהיא חברת בעלות שולדיין. עיסוקה של חברת Roshell כפי שעולה מהרישומים במשרד AN, הוא ביהלומים. חברת זו עומדת בקשרים עסקיים עם דן גרטל – יהלומן במקצועו.

ג. חובות מסוימים של נתיב קפריסין בגין אגרות, שכ"ט, נפרעו על ידי מילאואר בימים 11.8.03 – 11.9.03.

כל האינדיקציות הללו מוכיחות את הסברה כי שולדיין ולא ליברמן הוא שהיה בעל הזכויות האמיתית של מילאואר.

כנגד לכך ניתן היה לטעון, כי פעילותה של חברת מילאואר המשיכה גם לאחר מותו של שולדיין, למורות שבנו, שהיא מנהל עצובנו, טען כי לא יזע לו דבר על חברות של אביו בקפריסין. עובדות אלה היו יכולות לסתור את טענת בעלות שולדיין בחברה. אלא שב蟊מר הריאות קיימות אינדיקציות לכך שגם חברות אחרות, כגון future bright Roshell רשותו במשרד AN על שמו של שולדיין, שנרשם בעל הזכויות בהן, וגם חברות אלה לא הושבתו עם מותו של שולדיין. מילא, גם בענין דן, המשכת הפעולות לאחר מותו אינה מעידה כי שולדיין לא היה הבעלים של החברה.

210. יצוין, כי גורם מרכזי שיכל להיעיד על זכות בעל הזכויות בחברה זו, מכלי ראשון, הוא עו"ד מני, שטיפל בעניינה של מילאואר. מני נשאל מפורשות לגבי זכות הלקוח אותו הוא מייצג בחברה מילאואר, אך סירב להשיב, לשאלת זו כמו למრבית השאלות, לטענותו, בעצת עורך דינו.

211. אינדיקציה שהעלתה חשד לקיומו של קשר בין ליברמן לחברת זו, עניינה בכך שנמצא קשר בין מילאואר לבין חברת מ.ל.ז., חברת ישראלי אשר הוקמה בחודש يول 2004 ונרשמה על שמה של מיכל ליברמן, בתו של אביגדור ליברמן (עליה יפורט בפרק הבא). עיסוקה היחיד של חברת מ.ל.ז., היה מתן שירות, שנטען כי היה ייעוץ, לחברת Megatis שהייתה בשליטה דני גיטנסטיין, ידידו של ליברמן. בגין ייעוץ זה שילמה חברת זו כספים לחברת מ.ל.ז.

על פי החשד, גם מילאואר קיבלה כספים מדני גיטנסטיין, באמצעות חברת Livingstone שבשליטתו, בתזמון ובאופן המshallמים הזורמת כספים מגיטנסטיין למ.ל.ז. בהנחה שניתן היה להוכחה כי מ.ל.ז. נשלטה על ידי אביגדור ליברמן, העברות כספים אלה מעלוות חשד כי גם מילאואר נשלטה על ידיו. להלן נפרט.

212. מ蟊מר הריאות עולה, כי החל מחודש يول 2004 ועד ינואר 2008, הזרים גיטנסטיין, באמצעות חברת מגאטיס, סכום של \$65,000 כמעט מדי חודש בחודשו, לחברת מלן (למעט חמישת חודשים חדשים בשנת 2006). החל מחודש פברואר 2008 חדלה מגאטיס להעביר כספים למ.ל.ז., ככל הנראה בשל קשיים כלכליים.

213. את מקומה של מגאטיס תפסה חברת Livingstone, אף היא בשליטתו של דני גיטנסטיין. חברת זו העבירה למ.ל.ז. שני תשלוםicos בסך \$45,000 כל אחד, בחודשים يول-אוגוסט 2008 וסך של \$90,000 בדצמבר 2008 (השלם לסכום ששולם עבור שני החודשים). ביןואר – מאי 2009, הועברו גם כן

\$45,000 מדי חודש.

כעולה מכך, בשנת 2008 נותרו 8 חודשים לא רצופים (ולמעטה 7) שבהם גיטנשטיין לא העביר כספים למ.ל.ז. והנה, בסמוך לתחילת ההפסקה בתשלומים למ.ל.ז, ביום 08.01.08, העביר גיטנשטיין **لمיליאור סך של \$455,000** שהוגדרו כחלואה. סכום זה שכלל אריתמטית של 7 תשלומים חדשים של \$65,000.

215. מקבץ ראיות אלו הולה חשד, לפיו, התשלום למייפלאור החליף את התשלומים החסרים למ.ל.ז. משכך, ככל שניתנו היה להוכיח ש.מ.ל.ז. הייתה שייכת ליברמן, הרי שניתנו היה לראות בתשלום זה ראייה נסיבתית, המתויעשת עם הטענה לפיה ליברמן היה גם הבעלים של מייפלאור.

216. אלא שעלה פי גרטתו של שרון שלום, מנכ"ל חברת מ.ל.ז, במהלך החודשים ה"חסרים", שבהם לא התקבל תשלום מגנטיס, מ.ל.ז לא נתנה למגנטיס כל שירות, וזאת בשל קשיים כספיים שבהם הייתה נתונה האחראונה ובשל הקפאת פעילותה. במלול נסיבות העניין, יקשה לסתור גרסה זו של שרון שלום. בנוסף, חשד זה מבוסס על הוכחת הטענה שבשנת 2008, ליברמן היה מי שלט בחברת מ.ל.ז. אלא שכפי שנראה בפרק הבא, קשה להוכיח טענה זו.

217. אינדיקציה נוספת היכולה לקשר את ליברמן לתברה זו, מצויה בכך שיש ראיות מסויימות היכולות ללמד (ברמות הסתירות שונות) שליברמן השתף בכמה ישיבות במשרד AN, בהן התקבלו החלטות הקשורות במיליאור. במסגרת החקירה, הוצלו 10 תיעודי פגישות, שהתקיימו במשרד AN בעניין מייפלאור, עם רישומי ביקורת הגבולות ומסמכים נוספים, ומהם עולה כי ב-6 מקרים מתוך 10, ליברמן נכח בקורסין במועדים שבהם התקיימו הישיבות. בחלק מאותן פגישות אף נכתב ע"י דניאלה כי נכון בישיבה אדם שתואר כ- LA או C-client. החשד הוא שהוא עצמו לא נכון בחלקן, ובאשר לאלו מתוכן בהן נכון, היה זה ביחס לישיבות אלה הננה, שהוא עצמו לא נכון בחלקן, ובאשר לאלו מתוכן בהן נכון, היה זה בשל כך שבישיבהណצנו חשבונותיו הפרטיים שנוהלו ע"י המשרד, והוא לא היה מעורב כלל בעניינה של חברת מייפלאור.

218. הפגישה המרכזית מתוך פגישות אלו (13.9.04) נדונה בהרחבה בפרק האמורים בהחלטה זו ולא אחזור על הדברים. אסתפק **בלהעיר בהקשר זה**, כי על אף שנוכחותו של ליברמן בקורסין במועד קיום הישיבות מעוררת חשד, אין בנסיבות ואיות, שאין נסיבתיות, הסותרות את הטענות שהועלו באשר למטרת ביקוריו בקורסין, ובאשר למטרה אפשרית של נוכחותו בישיבות (אם אכן נכון נכון בהן). לטעמי, לא ניתן היה להוכיח ברמה הנדרשת, כי ליברמן נכון בכל אותן ישיבות שעסוקו במיליאור, וככל שנכח בהן, כי השותף בדיון הנוגע לחברת מייפלאור.

219. ראייה מרכזית המעוררת את החשד כי ליברמן הוא שעד מתחורי תברה זו, מצוייה עדותה הראשונה של דניאלה, רוח"ח במשרד נאקלואס ורפונטיית המשרד לטיפול בחברות. עדות זו מסרה דניאלה, כי היא ראתה בליברמן את הבעלים של מייפלאור ובשנידור ראתה איש קשי' (frontier) שלו. אלא ש矜פורט בפרק הקודמים וכפי שיפורט בהרחבה בהמשך, עדותה בהקשר זה מבוססת על "הבנייה" בלבד ולא על מידע ישיר שקיבלה בקשר לכך. עסקינו כאמור עדותם סבירה, וייתכן כי דניאלה טועה לחשוב כי בכל מקום בו נמצא שניידר נמצא מתחורי ליברמן. על דניאלה וטיב עדותה יפורט בהמשך.

220. אינדיקציה נוספת ממנה ניתן למודע על זיקה של ליברמן לחברת מייפלאור, מצוייה במסמכיו משרד AN שנתפסו, מהם עולה כי חברת מייפלאור חוותה במשרד AN בשכ"ט בגין שירותים אישיים שניתנו

ליברמן על ידי המשרד. מדובר ב – 10 חיובים בשנים 2006-2004, בסך כולם של כ- 1,000 ₪. חיובים אלו נרשמו אמנס בתקופה בה ליברמן לא כיהן בתפקיד ציבורי, אלא שהשאלה הנבחנת בהקשר זה אינה מה ארע בתקופות בהן ליברמן לא היה שר, אלא האם ישן ראיות משכנעות דין לכך שבתקופה הכוללת היה זה ליברמן – ולא שולדינר – הבעלים של הקבוצה בכלל, לרבות מייפלאוור.

221. דא עקא, שאין כל ראיות למודעותו של ליברמן לחיובים אלה, או להרשאה שניתן לכך, מה גם שייתכן שזו תולדה של שגגה, העשויה לנבוע ממספר סיבות, וביניהם: מכך שמנוי היה קשור הו ליברמן אישיטת והן לכל החברות; מעצמאותו של מני בניהול החשבונות; ומהקשרים החברתיים בין כל המעורבים. כן יזכיר, כי אין בידינו את תיקו האישי של ליברמן במשרד, על מנת לאמוד את שכיחות המקרים בהם החברות נשאו בהוצאות עניינוי האישיים. כל אלו מעלים אפשרות לטענת הגנה שמנוי הוא שחורה על חיובים כאמור, מטעמי נוחות או אי הקפדה על הפרדה. נכון כל אלה ונוכח הסכומים (הקטנים) בהם מדובר, נראה כי ישנה אפשרות לטענת טעות, ובכל מקרה, כאמור, אין ראייה למטען הרשאה מצד ליברמן לחיובים אלה.

מסקנות

222. הסוגיה המרכזית שנבחנה עסקה בשאלת האם ישן די ראיות על מנת לבסס את החשד לפיו ליברמן שלט בחברת מייפלאוור. בהקשר זה, נבחנו אינדייקציות לזיקה שכזאת, שנמצאו הן ביחסים הגומלין בין מייפלאוור לחברות האחרות שנקשרו בשמו של ליברמן, הן בנסיבות בהן נכח לכואורה ליברמן עצמו, שבהן דנו בענייני החברה, הן בעדותה של דניאללה, והן במסמך מסוים שנמצא בין חשבונויות הפרטיטים של ליברמן והחברה.

223. כמפורט לעיל מצאתי, כי על אף שהraiות שנבחנו מעוררות תמייה וחשד למסכת של הסתרה ורימה, לא עולה מלה תמונה ראייתית שלמה וחד משמעית, במידת הودאות הנדרשת במשפט פלילי, המלמדת שליברמן היה בעל זיקת בעליים או זיקה אסורה אחרת לחברת מייפלאוור. בנוסף, לא זו בלבד, שאין די מסמכים לבסס את החשד, אלא שאין אף עד אשר מעיד על היוטו של ליברמן בעל שליטה בחברה (למעט, במידה מסוימת, דניאללה, שעל עדותה יפורט בהרחבה בהמשך).

224. כך יש להוסיף, כי עדים רלוונטיים ומהותיים לחברה זו, כלל לא נקרו, שכן הראיות העיקריות שהעלו חשדות גם בנוגע לחברה זו התבגרו רק בשלב מאוחר מאד של החקירה, שאזיו הוחלט שאין מקום להמשיך החקירה בהקשר לחברת הניל, דבר שהצריך קיום חיקורי דין נוספים בקפיריסין ובמולדובה. לעניין זה יש לתת משקל נכבד שכן הגשת כתוב אישום במצב כזה יכולה לעורר טענות הגנה שונות.

הטעם לאי מיצוי החקירה בעניין זה מצוי – בין היתר – בזמן הרוב שחלף מתחילת החקירה. בהתחשב בעובדה כי עדים מרכזיזים הרלבנטיים לחברה זו, איגור שנידר ודני גיטנטשטיין, אינם תושבי ישראל, אלא תושבי מולדובה, הרי היה כי חקירותם תצריך תואום וקיים חיקורי דין נוספים, שנראה היה כי יארכו זמן רב וייעכו עוד יותר את ההחלטה בתיק. יתרה מזו, היה ספק ממשי מאד, אם חיקורי הדין יהיו אפקטיביים בנסיבות תיק זה (ועל כך יורחב גם בהמשך). משכך, הוחלט שלא לבצע עצדים אלה, כדי שלא לעכב עוד יותר קבלת החלטה בתיק זה לאחר תקופה ארוכה בה נחקר ונבחן וכדי להמנע מ"עינוי דין" נוסף.

בxicomo של דבר, הריאות אשר יש בחן אינדיקציה לזיקה של ליברמן לחברת מייפלאוור הין נסיבותיות ולרובן ניתן הסבר תלowi על ידי ליברמן. כמו כן, נמצא כי יש יסוד לשברה, כי שולדיינר הוא שהיה הבעלים של מייפלאוור חלק משכנתו באגד החברות הרלבנטיות, כמפורט לעיל. נוסף על כך, לא זו בלבד שליברמן מעולם לא נרשם כבעליה של החברה, אלא שמו לא נזכר במפורש במסמיכיה ולא פעם אחת- לא במסמכי ההתקנות ולא במסמכי הבנק. בכך יש להויסף קושי ממשמעותי, בעל משקל, שענינו בעובדה כי נוכח החלטה להימנע מחיקור דין נוסף במולדובה בשלב המאוחר בו התגלו הריאות העיקריות הנוגעות לחברת זו, מהטעמים שפורטו, עדים רלבנטיים מרכזויים לא נקרו בעניינה, ביחס לחשדות העולים בהקשר זה.

לפיכך, לא ניתן יהיה לדעתו להוכיח בזדאות הנדרשת במשפט פלילי כי ליברמן היה בעל זיקה אסורה לחברת או הכוון את פעילותה, וממילא לא ניתן יהיה גם להוכיח כי דיווח דיווח שקרי, עת לא דיווח על זיקתו לחברת זו.

ה. חברת מ.ל. I חברה לסהר בינלאומי בע"מ

רקע כללי

בשנת 2004 פוטר ליברמן מתפקידו כשר התעשייה במדינת שרון. פיטוריו נכנסו לתוקף ביום 6.6.04. כנה ושלושה חודשים קודם לכן, במרץ 2003, הפסיק ליברמן לכהן כח"כ, כך שעם כניסה פיטוריו לתוקף הופסקה כהונתו כאיש ציבור.

בתאריך 6.7.04 נרשמה בישראל חברת מ.ל. I סחר בינלאומי בע"מ (להלן: "מ.ל. I או מ.ל או החברה"). מיכל, בתו בת ה-21 של ליברמן, נרשמה בראש החברות כבעל המניות בחברה. שרון שלום (להלן: "שלום"), איש אמונה ומקורבו של ליברמן ומי שליווה אותו כיעץ אישי בתפקידו כשר, מונה כמנכ"ל החברה. אביגדור ליברמן עצמו נרשם כscalar בחברה. ליברמן סיים את העסקתו בחברה מ.ל. I בתאריך 17.4.06, מועד השבעתו לכנסת ה-17 (התקופה הקודמת לתאריך זה תקרא להלן: "התקופה הראשונה", המועד המאוחר לתאריך זה ייקרא להלן: "התקופה השנייה"). בכל התקופה הראשונה היה ליברמן אדם פרטי ולא כיהן בתפקיד ציבורי.

נראה שנית לבסס ראייתית, שבתקופה הראשונה ליברמן היה הגורם הדומיננטי בחברה כמעט בכל היבטים. הוא נהנה מחלוקת משמעותית מהכנסותיה (בדרכו של שכר וטבות הנהה אחרות), והוא שהתחוו את פעולתה והוא (בעזרתו של שלום) נתן את מה שנטען כי היה השירות היחיד שניתן ללקוח היחיד של החברה, כמפורט להלן. לאחר פרישתו של ליברמן מהחברה המשיך שלום לכהן כמנכ"ל החברה עד לפירשו ממנה בשנת 2009 (התקופה השנייה). על פי הטענה, שלום נותר הגורם העיקרי היחיד בחברה ולמעשה החליף את ליברמן במתן השירות לקוחות היחיד של החברה.

משק כל תקופה פעילותה של מ.ל. I, היה עיסוקה המרכזי, על פי טענות המעורבים, מתן ייעוץ לחברת Megatis הרוסית (להלן: "megatis"), אשר הוחזקה בשליטתם של דני גיטנשטיין, שנטען כי הוא חבר ידוע של ליברמן, ואדם נוסף בשם איגור ויינברג. תמורה שירות הייעוץ הנטענים, שילמה חברת megatis למ.ל. I כמעט מדי חודש, בין החודשים אוגוסט 2004 - ינואר 2008, סכומים בסך של \$65,000 לחודש ובסה"כ \$2,540,000. החל מחודש אוגוסט 2008 ועד לחודש Mai 2009, העבירה חברת

Livingstone (להלן: "לוונגסטון"), אף היא בשליטתו של דני גיטנשטיין, סכומים של \$45,000 בתשעה תשלומיים, ובסה"כ \$405,000.

231. על פי החשד, במשך כל תקופות פעילותה של חברת מ.ל.ז., כולל בשנים שלאחר שובו של ליברמן לכיהונה ציבורית, וועזיבתו את תפקידו בחברה (כך על פי טענתו) - היה ונותר ליברמן בעל השליטה בחברה, הגורם המרכזי במתן השירות לחברות של גיטנשטיין והנהנה בפועל בחברה מ.ל.ז. מכיון הריאות עליה, כי ליברמןאמין דיווח על הכנסותיו מחברת מ.ל.ז. כסביר בה בתקופה הראשונה. הוא דיווח על כך לאחר שנבחר לכנסת - ליו"ר הכנסת ולמברק המדינה, בהצהרות הוו שננתן אודות נכסי. גם החברה דיווחה על הכנסותיו לרשותו המש. עם זאת, הוא לא דיווח לגופים אלה על היותו הנהנה לכואורה בחברה, על דרך של קבלת כספים באמצעותתו מילל, בעל שליטה בחברה או בעל זיקה אסורה אחרת, בתקופה השנייה.

232. אקדמי ואומר. אף כי חלק מהמלחלים נותרו בעין בלתי מבורים, ועל אף קשיים העולים מגרסתם של חלק מהמערבים, לא מצאתי כי חומר הריאות מגלם פוטנציאלי סביר לשכנע את בית המשפט לקבוע כי אכן ליברמן לא התנתק מהחברה. לטעמי, לא ניתן היה להוכיח כדרש כי אף לאחר עזיבתו אותה נותר מי שבזכות שירות או תועלות כלשי שהעניק למגאטיס (או לבעליה גיטנשטיין) הועברו התקבולים החדשניים לקופת החברה, או שהיה בעל שליטה בה, או מתווה פעולה פולותיה או הנהנה מהכנסותיה.

233. אבחן להלן את עיקרי הסוגיות שעלו מן הריאות, אשר היו רלוונטיות לצורך בירור החשד האמור שהתעורר נגד ליברמן בפרש חברת מ.ל.ז.

ניתוח הריאות המקיימות חשד בדבר היותו של ליברמן בעל שליטה בחברה בתקופת כיהונו כשר אל מול הריאות הנוגדות

234. גרסתו של ליברמן בחקירהו היתה ברורה: הוא הרתיך עצמו מהחברה בתקופה השנייה. גרסתו היא, כי עם בחירתו לכנסת, ולאחר שחתם על הסכם פרישה מהחברה, נiotק את קשריו עמה החלוטין, והפסיק ליעץ, לקבל שכר או להשתמש בנכסיה. ליברמן העירך כי החברה המשיכה להתקיים לאחר עזיבתו אותה, אך טען כי איינו יודע כלל מהם לקוחותיה. בנוסף אמר, כי הוא מעירך שמגאטיס המשיכה את ההתקשרות החוזית עם מ.ל.ז. גם לאחר פרישתו.

235. אבקש להציג כבר בשלב זה: בחומר החקירה אין אף עדות הסותרת גרסה זו. אין גם ראייה ישירה לכך שליברמן עסוק בתקופת השנייה, עת כיהן בתפקידו הציבורי הציבוריים, בענייני החברה. אין ראיות ממשיות למפגשים עסקיים, דינמיים, שיחות וכיו"ב הקשורים לחברת או לחברותיו של גיטנשטיין, למעט פגישה אחת בחו"ל עוד בטרם מינוי ליברמן כשר (על כך אפרט להלן). זאת ועוד, עם פרישתו ממנה, מ.ל.ז. אף הפסיק לממן את הוצאותיו והפסיקת לשלם לו שכר והוא החזיר את רכבי החברה שהיא בשימושו. אבן, בחינת הגיונים של דברים, מנסה לקבל את גרסת שביברמן ושל מעורבבים אחרים כפושטה. יחד עם זאת, אין בכוחו של תמייהות ואף פרוכות מסוימות כדי להתייר את הספק שנותר, ואת הקושי המובנה להוכיח את החשודות הקיימים, מעבר לספק סביר בבית המשפט.

236. להלן אבקש לבחון באופן פרטני את האינדיקט, אם אכן קיימות כאמור, לכך שליברמן המשיך לשלוט בחברה, בתקופה השנייה, לאחר שעזב אותה באפריל 2006. הבדיקה תעשה, בין היתר, בדרך של

בחינת מעמדו בחברה בתקופה הראשונה והשלכת הדברים בהיבט הראיתי על התקופה השנייה, עת כיהן בתפקידים ציבוריים שאטרו עליו פעילות עסקית מסווג זה.

הקמת החברה

237. השאלה הראשונה שנבחנה בפרשה זו, היא מי עומד מתחורי היוזמה להקמת החברה. רישום החברה על שמה של בתו בת ה-21 של ליברמן, שהייתה חסרת כל ניסיון עסקי, העלה חשד כי ליברמן ביקש "להסתתר" מתחורי רישום החברה על שמה, כאשר בפועל, הוא הכוון את פעילותה, שלט בה, היה נותן השירות הבולדי לחברת מגנטיס ונהנה מפירותיה או למצער החליט כיצד לנוהג בהכנסות החברה. לעניין גיבוש עבירה פלילית, יש לבחין בין התקופה הראשונה, שבה ליברמן פעל בחברה כאדם פרטי ללא המוגבלות של עובד ציבור, לבין התנהלותו לאחר שבשחיתותם ומוניה לחבר הכנסת ושר. לצורך הוכחת ביצוע עבירות פליליות, על התביעה לבסס טענה, ברמה הנדרשת בהליך פלילי, לפיה גם בתקופה השנייה המשיך ליברמן להיות מי שבשל השירות שהעניק לגיטנשטיין וחברתו מגנטיס (בעזרת שלוט) נתקבלו בחברה התקבולים החודשיים האמורים, או שהיא בעל זיקה אסורה לחברה או נהנה מהכנסותיה.
238. לטעת מיכל, היוזמה להקמת החברה הייתה שלה, זאת מטעך רצון למקנס את הנסיבות המשפחתיים. לטעת ליברמן בחקירתו, החברה נרשמה על שם בתו, משום שחזרתו לעולם העסקים הייתה בלתי צפואה, זמנית בלבד, וזאת בשל כוונתו לחזור לפוליטיקה. על פי גרטון, ביקשה מיכל באותה עת, להיכנס לעולם העסקים. לפיכך, לאחר שהתייעץ עם עורך דין מושרד הרצוג, פוקס נאמן וועיד' שחיל, הוחלת על ידו ועל ידי מיכל להקים את החברה על שמה ובסיומו. כוונתם הייתה שמייכל תוכל להמשיך בעולם העסקים לבדה, על בסיס התשתיות של ליברמן הניה בפניה, לאחר שבו לחיים הציבוריים. רישום החברה על שמו היה מלאו אותו למcorו אותה, עם חזרתו לחיים הפוליטיים.
239. לטעת הסגנורים בשימוע, יש בפניותו של ליברמן ליעוץ משפטים כדי להעיד, כי בזמן אמרת, ליברמן התכוון לפעול כדין. לשיטות, התנהלות זו מלמדת, על תום לבו ורצונו לפעול במסגרת החוק. יצוין, כי יש בחומר הראיות מסמכים המעידים כי ליברמן נועץ עם עורך דין אלה, אך היעוץ לא היה בשאלת רישום מ.ל. על שם בתו אלא בשאלת מוגבלות ה"צינונו" שתלו עליו, כמו שהקים חברה לאחר שפרש מפעילות ציבורית.
240. בא כוחו של ליברמן טענו, כי אין פסול בכך שאב בעל קשרים וכיישורים מקים חברה עבור בתו, ואף משתמש בה פרק זמן. כך עושים רבים מבין אלה שיש להם פרקטיקה פרטית והדבר נעשה בגלוי ובאופן מقبول. יתרה מזאת, לפי הטענה, הגם שמייכל לא עסקה כלל בייעוץ מטעם מ.ל. (כלל שהיה כזה) היו לה עסקים ניהוליים ממשיים בחברה.
241. לא מצאתי ذי ראיות להפריך גרסה זו ברמה הנדרשת בהליך פלילי. לשיטתי, עסקוקה בפועל של מיכל לא תאמנו באמנים בהכרח את הגדרתה כ"בעל חברת", אך לא ניתן יהיה לבסס תשתיית ראייתית לכך שמייכל היא "אשת קש" בחברה מטעמו של ליברמן. היו לה תפקידים ממשיים ותחומי אחריות (למשל: הנהלת חשבונות, כלי רכב, שכר ולוגיסטיקה). בנוספ', ספק אם ניתן יהיה לשולב את גרסאות מיכל והמעורבים האחרים בדבר נסיווניתםקדם מיזמים עסקיים שונים במסגרת החברה בארץ ובחו"ל – נסיוונית הנתמכים אף בראיות, גם אם לא צלחו מעולם.

- לענין זה אצין, כי יש בחומר החקירה ראיות ליווזמות נוספות בחברת מ.ל.א., של מיכל ושלום, במהלך התקופה השנייה. בין היתר, יוזמה לפיתוח גידולים ארגוניים בהונגריה; במהלך השימוש הציגו הסגנורים ראיות בכתב לכך. בסופו של דבר, היזמה לא הבשילה.
243. שאלתי גם את טעת באי כוח ליברמן לפיה יש חוסר הitenות בכך של ליברמן הקים חברה במטרה להסתיר את זהותו כבעל זכויות וננה, בשעה שהוא נמצא תחת אור ורקרים - שכן, ביולי 2004 כבר התקיימה חקירה גלויה נגדו, כך שסימלא היה ברור בעת ההיא ליברמן, שככל מעשיו מצויים תחת עיניהם הבוחנות והחקרות של השלטונות.
244. טעת הגנה זו נבחנה על ידי זהירות רבה. מצד גיסא, אדם שנמצא תחת עין בוחנת של חקירה משטרתית צפוי כי יהיה זהיר במהלךו. קל וחומר כאשר מדובר בעובד ציבור בכיר (לשעבר) ובאדם בעל מילכים בפוליטיקה הישראלית. מאידך גיסא, טיעון זה עשוי ללמד גם על היפוכו של דבר, ולהביא למסקנה שזוקא מידת הזהירות הרבה שהקט ליברמן, בשל העובדה מוקד לחקירה, הביאה אותו לנוקוט במהלךים מתחכמים יותר.
245. אף אם הוקמה החברה בתוכנות המתוארת, מתוך מחשבה שעם חזרתו של ליברמן לחו"ם הציבוריים הוא יוכל להתנק ממנה כביכול, ללא צורך למכור אותה, ומתוך כוונה להוותיר את השליטה בידי בטו כניציגתו, ואף אם בתקופה הראשונה היה ליברמן הגורם הדומיננטי (אם כי לא בהכרח היחיד) בתפקיד השירות שהניב את התקובליט החודשיים דלעיל, והנהנה המרכז מהכנסות החברה, עדין אין בכך ממשום ביצוע עבירה. השאלה הרלוונטי לטעין אחריות פלילית היא, האם בתקופה השניה המשיך ליברמן ליתן שירות לגיטנטשיין ו לחברת שלו, או תוך שהיא בעל השליטה בחברה, מותווה פעולותיה והנהנה מנכשיה. דומני, שעוניינים אלה, אין בעצם העובדה שהחברה הוקמה בתוכנות המתוארת, בין היתר על מנת לאפשר ליברמן לחזור לחו"ם הציבוריים ללא צורך במכירתה, כדי למדד בהכרח כי לאחר עזיבתו אותה הוא יותר נהנה בה או קשור אליה בזיקה אסורה אחרת.

גיוס הליקוח היחיד

246. האינדיקציה המרכזית, עליה אין מחלוקת, לשילוטו לכואורה של ליברמן בחברת מ.ל.א. בתקופה הראשונה, נעוצה בעובדה שהוא האחראי על גיוס הליקוח המרכזי והיחיד של החברה, דניאל (דני) גיטנטשיין. אולם גיסו של גיטנטשיין נערך בתחילת התקופה הראשונה, עת ליברמן היה הדמות הדומיננטית בחברה בכלל היבט ועל כן אין בעובדה זו כדי להוות אינדיקציה לשילוטו בה בתקופה השנייה.
247. חומר הראיות מלמד, כי ליברמן ולגיטנטשיין, היו קשרים כלכליים נוספים, חלקם בתקופה הקודמת בהרבה להקמת חברת מ.ל.א. וחלקם במקביל לקיומה של חברת מ.ל.א. קשר כזה ניתן למצוא בהקמת חברות בבעלות משותפת של מיכל וגיטנטשיין. בתאריך 29.6.04, שבועיים לפני הקמת חברת מ.ל.א., התאגדה חברת BVI MLI. החברה נרשמה בבעלותו של דני גיטנטשיין (51%) ומיכל ליברמן (49%). ע"ד מני טיפול בהקמת החברה, כאשר הקמת החברה ורישומה נעשו ע"י משרד עו"ד AN הקפריסאי. בתאריך 15.4.05 התאגדה חברת SALO Enterprises Limited ב- BVI (להלן: "סאלו"). החברה נרשמה בבעלות מיכל (49%) ודני גיטנטשיין (51%) והוחזקה עבורים באמצעות נאמנים. על

חברות אלה ניתן ללמידה ממסמכים שנמצאו במעטפות של ע"ד מני לגביון נתען לחיסיון ע"ד -لكוח.

בראשית חקירתו טען ליברמן, כי יחד עם מיכל הוא היה מערב אך ורק בהקמת חברת מ.ל.ז, אולם לאחר שהוצגו לו מסמכים בנדון, אישר את מעורבותו בהקמתה גם של **BVI MLI**, והסביר זאת ברצון להרחיב את פעילותו עם דני גיטנשטיין, יחד עם מיכל ודרך החברה שלה, בתחום הנדל"ז. באשר לחברת **אלו**, טען ליברמן כי אין לו מושג מהי החברה זו וכי בעליה. אולם, לאחר שועומת עם מסמכים המעידים כי החברה הוקמה ב-2005 והיא בעלות מיכל וגיטנשטיין, שינה את גרסתו וטען כי אכן זוכר פעילות כלשהי בחברה זו, אך יתכן והוקמה לצורך אותו מיזם משותף לשימושו הוקמה גם **MLI BVI**. מיכל ושלום נשאלו על חברות אלה והסתבר שאינם יודעים עליהם דבר.

הסבירו של ליברמן מעוררים חדש, שהוא הבעלות של מיכל במ.ל.ז אינה אמיתית, וכפי שליברמן עשה שימוש בשם של מיכל לצורך הקמת חברות בחו"ל, ללא ידיעתה, כך הוא עשה שימוש בשם זה, לצרכיו, במסגרת חברת מ.ל.ז בארץ. עם זאת, חשוב לציין כי מחומר הראיות עולה כי בחברות אלה שבחו"ל לא הייתה כל פעילות ממשית, גם לא בתקופה השנייה. מכאן שקיים הבדל מוחותי בין חברות אלה למ.ל.ז, בה התקיימה פעילות עסקית אל מול חברותיו של גיטנשטיין, ואף ניכרת בפעילויות זו מעורבותה של מיכל ליברמן.

כוח האדם בחברה וגיוסו כאינדיקציה לשיליטת ליברמן בה

250. אינדיקציה לשיליטת ליברמן בחברת מ.ל.ז נמצאת לכואורה בעובדה שליברמן הוא שגיים את מרבית כוח האדם של החברה. י对照 עם זאת, כי ככל גויסו בתקופה הראשונה. מדובר במספר מצומצם של עובדים, שרובם היו קשרים אליו קודם להגעתו לחברה, נתנו לו שירותים והמשיכו להיות קשוריים אליו גם לאחר חזרתו לפוליטיקה. למשל, שלום, עוזרו של ליברמן בחו"מ הפליטים ומקורבו, גויס למ.ל.ז, מונה למנהל, והמשיך בתפקידו זה גם לאחר חזרתו של ליברמן לפוליטיקה.

מיכל ליברמן, שהייתה רשומה כבעל החברת, שימשה לפי הראיות בתפקיד אדמיניסטרטיבי בעיקרו. כך גם המזכירות חנה הלשטיין ומחליפתה סייגלית לוי, גויסו ע"י ליברמן לעבוד בחברה. י对照, כי הן שימשו בחברה בעיקר כموظנותיו האישיות, וכן נתנו לו שירותים גם עבור מפלגת "ישראל ביתנו". סייגלית לוי הפסיקה לעבוד בחברה בחודש אפריל 2006, עם בחזרתו המוחודשת של ליברמן לבנסת.

251. הדומיננטיות של ליברמן בגייס והשמת כוח האדם בחברה היא ברורה. אולם, בעת הרלוונטיות, ליברמן היה אדם פרטី בעל מעמד מרכזי בחברה, ובנסיבות אלה גויס עובדים על ידו הוא סביר.

252. יובהר, כי אין ראיות למעורבות של ליברמן בגייס עובדים או למעורבות אחרת בהקשר לכך במהלך התקופה השנייה.

התנהלות הכספי בחברה

253. אינדיקציה נוספת למעמדו של ליברמן בחברת מ.ל.ז ולמנג בעלים שנרג בה, מצויה במסמכיו הנהלת חשבונות של החברה שתתפסו על ידי המשטרה. במסמכים נמצא הסכם העסקה בין ליברמן למ.ל.ז. על פי ההסכם, העסק ליברמן במשרה מלאה, כאשר תפקידיו היו פיתוח עסקית וקשרי חוץ, פיתוח הזדמנויות עסקיות בחו"ל, ניהול מומ"מ לפעילויות אלה וכל פעולה אחרת הנדרשת לצורך פתוח עסקית

החברה וקידומה בארץ וב בחו"ל. ההסכם היה ל- 12 חודשים והוא הוארך אוטומטית לתקופה נוספת, ככל שהצדדים לא הודיעו אחרת. באשר לשכרו של ליברמן, הרי שהוא את עיקר הוצאות השכר של החברה, ועמד במצווע לאורך תקופת העסקתו בה על מעלה מ- 70% מהוצאות השכר של החברה.

254. ליברמן עצמו אישר בחיקירתו כי חלק מרכזי מהכנסותיה של החברה אכן שימושו אותו. לטענת באי כוחו, ליברמן, בהיותו אדם פרטי, היה ה"מנוע" של החברה, והנכס העיקרי בה. לפיכך, בהתחשב ביכולתו להשתכר שכר רב יותר בשוק הפרטי, העסكتו השתלמה לחברה על אף עלויות הגבות. כן טענו, כי אין זה נדיר שהעובד החשוב בחברה יקבל תנאים כמו אלה שניתנו ליברמן, תנאים שאף שעוגנו בהסכם ההעסקה שנחתם בין ליברמן לחברת.

255. תמייה נוספת קשורה לשכר ששולם לשולם. שלום קיבל את שכרו בתלווש שכר מ.ל. ובתשולם דמי ניהול לחברת אומניה פרו השicity לו. בתקופה שעדי עזיבת ליברמן את החברה, הרווחה שלום במצווע בערך כ- 40,000 ש"ח לחודש. בשנת עזיבתו של ליברמן, 2006, שהיא השנה שלגבייה נטען כי בה החליף את ליברמן בתפקיד היועץ למגאטייס, פחות שכרו השנתי של שלום, והוא הרווחה במצווע כ- 22,000 ש"ח לחודש. גם בשנת 2007 הרווחה במצווע סכום דומה. התמייה העולה בהקשר זה עניינה בשאלת כיצד יתכן שלמרות שכארה חלקו של שלום בעבודת החברה עלה לאחר עזיבת ליברמן, שהרי מעתה הוא נתן לטענתו לבדוק את הייעוץ למגאטייס, ולא יחד עם ליברמן, ולעומת זאת, שכורו, לא רק שלא עלה, אלא פחות.

256. לטענת שלום בחיקירתו, שכורו פחות בשנת 2006 מאשר חברת מגאטייס הפחתה את תשומתיה באותה שנה לחברת מ.ל. ואמנם, בשנת 2006 התקבלו למגאטייס רק 7 תשומים בגין הייעוץ הנטען, אל מול שנת 2005 שבה התקבלו 12 תשומים (בשנת 2006 לא הגיעו התשלומים בחודשים ינואר, פברואר, يول, אוגוסט ודצמבר). אלא שאין בכך כדי להסביר את אי עליית השכר חוזרת בשנת 2007. מכל מקום, אין להסיק בהכרח שאי העליה בשכרו מלבדה על חוסר תועלת בעבודתו ועל המשך מעורבותו של ליברמן לחברת.

257. עוד יש לציין בהקשר זה, שלא ניתן בהכרח לנזר גזירה שווה מהשכר ותשולם ההוצאות שקיבל ליברמן לאלה שקיבל שלום. הסכום ששולם לliberמן שיקף את מעמדו, את האופי המשפחתית של החברה ואת הרקע להקמתה, כמפורט לעיל. נסיבות אלה מצדיקות את הסכום הגבוה שקיבל ליברמן, אולם אין תקופות ביחס לשולם.

258. עוד יצוין, כי כשבוחנים את שכורה של מיל אל מול זה של שלום, ניתן לԶהות כי לאורך השנים שכורה הייתה תנודתי יותר משלו, ותאמם יותר את השינויים בהכנסות שהגיעו לחברת. עובדות אלהעשויות להצביע על כך שמייל הייתה אמונה בעלת החברה, ואילו שלום היה שכיר בה.

259. מאז עזיבתו של ליברמן את החברה, ובמהלך תקופת השניה, ההחלטה החברה למן את הוצאותיו ולשלם את שכרו. המזכירה עבזה את החברה יחד עם ליברמן, כרטיס האשראי שלו הושב לחברה, ורכב הוולו שניתנו לו מטעמה הוחזר לחברת הליסינג.

260. אינדיקציה לכואורית נוספת לשלית ליברמן בחברה, מצויה בערבות בנקאיות בסך של 470,000 ש"ח שהעמידה חברת מ.ל. למפלגת ישראל ביתנו ביום 16.12.05. אולם, משעה שבתאריך זה ליברמן היה

אדם פרטי, והאיש הדומיננטי בחברה, ולפי שמדובר 'בחברה משפחתייה', אין בכך כדי לבסס דבר ביחס לתקופה השנייה.

261. אינדיקציות כספיות נוספות למעורבות ולדומיננטיות של ליברמן בחברה מצויות בנסיבותיהם לחו"ל של ליברמן, מני ושולום על חשבון חברת מ.ל.א., כשהנסיבות אלה דוחו בהנחת החשבונות כנסיבות עסקיות. על פי גרסתו של ליברמן בתקירה, הנטיות היו לצרכי ייעוץ, קידום יוזמות, פגישות וכיו"ב, במסגרת תפקידו וכישוריו בנושא "פתחת דלותות וחיזוק קשרים".

הנסיבות לחו"ל וההסבירים שניתנו להן מהווים חיזוק לטענות ליברמן לפיהן החברה קיימה פעילות עסקית - ייעוץ למגנטיס (היי נסיונות של עובדי החברה ושל מני למולדובה, לאוסטריה, לפריס ועוד), לצורך חיפוש וקידום יוזמות חדשות. יחד עם זאת, ככל הנראה, חלק מהניסיונות לא נועדו בחברה לקידום עניינה של החברה, אולם, לנוכח מעמדו באותה עת בחברה, לא מצאתי שיש בכך כדי להשפיע על מסקנותי באשר לזיקתו לחברה בתקופה השנייה בה כיהן כבר כשר, שבת, כאמור, אין ראיות לשימוש ישיר שלו בכיספי החברה.

262. מחומר הראיות שהובאmine, ניתן אפוא ללמידה כי עיקר הוצאותיה של חברת מ.ל.א., בתקופה הראשונה, נסבו סביר ליברמן וצרכו השוניים. תנאי השכר והתנאים הנלוויים, להם זכה ליברמן בחברה, נראים על פניו כתואמים את הדומיננטיות שלו ואת מעמדו בחברה באותה עת. לטענות באי כוחו של ליברמן, טענה, שטעמי יש לה אגדים בחומר הראיות, חברת מ.ל.א. הייתה 'חברה משפחתייה', וליברמן ושולוט החזקו 'בצ'יך פתוח'קדם את עניינה, ולצורך כך להשתמש בכיספי, מבלי לדוחה למיכל אוזות כל מהלך עסקיו. על פי טענות באי כוחו של ליברמן, מיכל הייתה בעלת החברה, המחליטה בה, ומהנהלת שלה בדרכה שלה, כאשר לא בכל החלטות שהתקבלו בחברה היה מעורב ליברמן. לעיתים עולה מהן דזוקא, שבחברה התבכעו פעולות כספיות ללא ידיעת ליברמן, עניין שעשו למד על שליטה של מיכל בחברה, למשל בהקשר למטען הלוואה לאחיו של שлом, ונסיבות (שלא צלחו) למיזמים עסקיים אחרים מצד מיכל ושולום.

263. לשיטתי ניתן לקבע, לכוארה, כי בתקופה הראשונה ליברמן עשה בחברה כבתוךו שלו. יחד עם זאת, ישנה אפשרות ממשית לכך שמצוות דברים זו, היא תולדה מעמדו בחברה והיותה למשעה חברה משפחתייה, ולא ביטוי להיותה של מיכל "אשת קש" או למזימה כוללת להויר את ליברמן מחובר לעולם העסקים באמצעות חברה זו, בהמשך, לאחר שি�וב לחו"מ הציבוריים על פי תוכנו.

הטענה בדבר הייעוץ לחברת מגנטיס

264. כאמור לעיל, חברת מגנטיס, אשר נמצאת בבעלות דני גיטנסטיין מקורבו של ליברמן, הייתה הלוקו היחידי של מ.ל.א. לאורך כל שנות פעילותה, הן בתקופה הראשונה והן בתקופה השנייה. לגרסאות המעורבים, שמש שлом יועץ לחברות גיטנסטיין מטעם מ.ל.א., בתקופה הראשונה בלבד עם ליברמן, אשר גם סייפק שירות של "פתחת דלותות" שהייתה ייחודי לו, ובמ�לה הדורך – בתקופה השנייה, המשיך בכך לבדו, תוך שהתמקד בהיבטים כלכליים מימוניים. אכן, לאחר עזיבתו של ליברמן את החברה, התקבולים עברו הייעוץ צרייכים היו לכוארה להפסיק או למצער להצטמצם ממשמעותית. עלה אףו שהתשלומים מאט חברת מגנטיס המשיכו להגיא גם לאחר חזרתו של ליברמן לפוליטיקה. עלה אףו החשד לפיו התנקותו של ליברמן מהחברה הייתה מראית עין בלבד, בעוד שבפועל, בהסתדר, המשיך

ליberman להיות מעורב בחברה, וגיטנשטיין המשיך למעשה לשלם ליberman, באמצעות מ.ל.י., תמורת שידורתיו או התועלת שהביא לו גם בהמשך.

265. בוחמר הריאות קיימים שני הסכמים חתוםים, המצדירים לכואורה את מערכת היחסים למטען שירותים, בין חברת מ.ל.י. לחברת מגאטיס. ההסכמים נקבעו בחיפוי שנערך בביתו של שלם. ההסכם ראשון מיום 04.07.2016 הינו לתקופה של שנתיים (להלן: "הסכם הראשון"). ההסכם השני מיום 06.07.2016 הינו למשך שלוש שנים (להלן: "הסכם השני"). שלום בחרירתו סיפר על הסכם ייעוץ נוסף, שלישי במספר, שערכה חברת מ.ל.י., הפעם מול חברת לויניגסטון, שנמצאה אף היא בשליטת גיטנשטיין, ושנהתם לדבריו בסוף אפריל או מאי 2008 (להלן: "הסכם השלישי"). הסכם זה לא נפתח בחקירה. בשני ההסכמים הראשונים נקבע כי מגאטיס תשלם מדי חודש \$65,000 למ.ל.י., עבור השירותים שתקובל, ובהסכם השלישי, לדבריו שלום, סוכם כי חברת לויניגסטון תשלם \$45,000 עבור המשך מתן השירותים.

266. ההסכם השני נחתם בתקופה השנייה, ביולי 2006, כשלושה חודשים לאחר מינויו של ליberman לחבר הכנסת וטרם מינויו לשר. הסכם זה זהה במהותו להסכם הראשון שנחמת, אך בשירות שהוסכם כי יספק והן בתמורה שהוסכם כי תשולם עבור שירות זה.

267. חברת מגאטיס העבירה החל מאוגוסט 2004 ועד לינואר 2008 תשלום חודשיים לחשבון מ.ל.י., למעט, כאמור, משך חמישה חודשים בשנת 2006, וככלל, עמד גובה הסכום על \$65,000 לחודש. החברה הפסיקה להעביר תשלום חודשיים למ.ל.י. ביינואר 2008, השנה וחצי לפני תום ההסכם השני בין הצדדים.

268. בחודשים يول אוגוסט 2008 ופערם בחודש דצמבר 2008, הועברו לחשבון מ.ל.י., לחברת לויניגסטון, ארבעה תשלום חודשיים בסך של \$45,000 לכל תשלום. בהמשך, בחודשים ינואר – מאי 2009, העבירה לויניגסטון למ.ל.י. חמישה תשלום נוספים בסך של כ-\$45,000 לכל תשלום. לדבריו שלום, תשלום אלה הועברו על סמך מה שנקבע בהסכם השלישי.

269. סה"כ עבר לחשבון מ.ל.י., חברות שבסיליט גיטנשטיין, סכום של כ-\$3,000,000 זולר בקיروب, מתוכו למעלה מ-\$1,500,000 זולר, לאחר בחרית ליberman לכנסת ועזיבתו את החברה.

270. מוחמר הריאות עלה חשד, כי התשלומים האמורים שהתקבלו בחברת מ.ל.י. בתקופה השנייה, שולמו לא בגין שירות ייעוץ ממשיים שהעניקה מ.ל.י., אלא שם.ל.י. שימוש צינור להעברת כספים שייעדו לטובתו של ליberman, עבור שירות עולם שני ליברמן לגיטנשטיין.

271. השאלה היא, האם יש בידינו די ראיות להוכיח, בהקשר להסכמים האמורים, כי העובדה שגיטנשטיין חתם על ההסכם השני, כשלושה חודשים לאחר בחרית של ליberman לחבר הכנסת, ונאות להתחייב להמשיך להעביר לבדוק את אותו סכום חודשי בן \$65,000 למ.ל.י. בתקופה השנייה, מובילה למסקנה ייחידה מתבקשת, והיא שגיטנשטיין המשיך לראות בליberman כדי שימוש נסיעות עבורו מטעם החברה יימשיך להביא את התועלת שהביא לה עד אותה עת, וזאת למروת שליברמן שביןתיים לחיים הציבוריים.

272. כדי להסביר על שאלה זו אדרש בתמצית לעיקר הריאות המבוססות את החשד לעניין זה.

- .273 אין מחלוקת כי מיכל, בעלת החברה, לא נתנה כל ייעוץ לחברות של גיטנשטיין, לא בתקופה הראשונה ולא בשניה. גרסתה היא עסקה ב"מקורו" ולא ב"מיקו" ותפקידיה היה לגייס את העובדים הטובים ולא לתת ייעוץ. מהודעותיה של מיכל עלים שני דברים מרכזים: ראשית, אין לה כל ידיעה קונקרטית על מהות הייעוץ שניתנה מ.ל.ז. לחברות גיטנשטיין - לא בתקופה הראשונה ואף לא בתקופה השנייה. שנית, מיכל לא הייתה מודעת לשינוי שחל בזוחות החברה המשלמת בשנת 2008 (לויניגסטון במקום מגאטיס). גרסה זו עשויה הייתה להוות ראייה נסיבתית, מסוימת, בין היתר לכך שבתקופה השנייה לא ניתן ייעוץ אמיתי, וממילא התשלומים לא היה בגין ייעוץ. אולם, לאחר שהראיות מלמדות שמיכל לא הייתה מודעת למהות ולפרטי הייעוץ גם באשר לתקופה הראשונה, קשה להסיק ממצאים מפלילים לגבי מי שלט בחברה בתקופה השנייה, על סמך אי ידיעתה אוודות מהות ופרטיו הייעוץ בתקופה זו.
- .274 **יתרה מזו, על פי דינרי הריאות מיכל לא תוכל להעיד נגד אביה בבית המשפט.**
- .275 שלום נחקר ארכות אודות שירות הייעוץ שניתנו לפני הנטען למגאטיס, אך בקיומו בתחום הייתה דלה למדי, ולגבי שאלות רבות, השיב כי אינו זוכר. יזכור גם, כי בינו לבין ליברמן, שלום אינו דובר רוסית וקשריו בມזרחה אירופי הם בוודאי לא כשל ליברמן, כך שקשה להניח שהייעוץ שהעניק השתווה זהה ליברמן ידע לתה.
- .276 שלום מסר בחקירותיו כי אין בידו תוכרי ייעוץ כתובים, שיכולים לאש את דבריו כי העניק ייעוץ לגיטנשטיין. את היעדר התוכרים תלה, בכמה סיבות. ראשית ציין, כיאמין בתקופה הראשונה נכתבו מסמכים שונים, אך טען שמחשבו האיש, עליו היו מסמכים רלוונטיים לטענתו, נגנב. ציוין שתלונה אודות גניבת המחשב אכן הוגשה בפברואר 2006. אשר לתקופה השנייה, טען כי כיון שלא נדרש הנחת תשתיות נוספת לייעוץ, לא יוצרו מסמכים ממשמעותיים והוסיף כי המסמכים שכן יוצרו, מצויים אצל גיטנשטיין. גיטנשטיין מצידו, טען כי מסמכים כאמור אמורים קיימים בחברה, אך הוא סרב למסור אותם לחוקרי המשטרה, שחקרוו במולדובה.
- .277 אין מחלוקת שאת ההסתכם הראשון ליברמן "הביא" לחברה. ההסתכם השני, נחתם כשלושה חודשים לאחר עזיבתו אותה. על פי טענתו, לא הייתה לו מעורבות בחתימתו או בישומו. עם זאת, באחת מהודעותיו התייחס ליברמן לפגישה שהייתה לו עם גיטנשטיין עם סיומו את תפקידו בחברה, כחודשיים לפני חתימת החוזה השני. לדבריו, הואפגש את גיטנשטיין בחועל בסוף Mai 2006, בתקופה השנייה, עת כיהן כבר כח"כ אך עדין לא כשר, ושאל את גיטנשטיין מה יהיה בהמשך החוזה בין מ.ל.ז. למגאטיס, לדבריו, גיטנשטיין השיב לו: "מה שהוא זה מה שהוא". דברים אלה מעוררים חשד, כי גם החוזה השני, על תנאי התשלומים המפורטים בו, סוכם על ידי ליברמן מול גיטנשטיין. אולם, דוקא אמרה זו שבאה מפיו של ליברמן יכולה ללמד, כי גיטנשטיין סמך על שירותו של שלום, אותו כבר הכיר, וכן אמר ליברמן שהוא מתכוון להמשיך בהתקשרות עם החברה לפי המתכוonta הקודמת.
- .278 חד נוסף אודות אמינות הטענה שליברמן עזב את החברה בתקופה השנייה ולא נתן שום שירות ליטנשטיין, נועז בעובדה שלמרות שבתקופה השנייה מ.ל.ז. כבר לא יכולה להיות לספק שירותי "פתחת דלותות", ולמרות שהייעוץ החדש כבר לא היה בעל יוקרה כקודמו, התשלומים החדשני הנקוב בחוזה השני נותר זהה.
- .279 יתרה מזו, בתחילת שנת 2008 הפסיקה מגאטיס להעביר כספים למ.ל.ז. התשלומים למ.ל.ז. התחדשו, בסכום מופחת, באוגוסט 2008, מחברת לויניגסטון. גרסת מיכל ושלום, הפסיקת התשלומים נבעה

מצב כלכלי קשה אליו נקלעה מוגאטיס, שהוביל אותה להקפת הליכים/פשית רגל. עניין זה הגביר את החשד לאי קיומו של ייעוץ אמיתי במהלך התקופה השנייה, שכן אם מוגאטיס נקלעה לקשיים, מדוע גיטנשטיין המשיך להעביר כספים באמצעות לוינגרסטון?!

280. את המשך התשלומים העתיים מוחברות גיטנשטיין למ.ל. בתקופה השנייה, תלו באי כוחו של ליברמן בשניים: ראשית טענו כי חלק מהתשלים שהתקבלו בתקופה השנייה, היו על חשבו פעילות מניבה שביבע ליברמן עבור גיטנשטיין בתקופה הראשונה. שנית טענו כי שלום הוכיח את עצמו בעניין גיטנשטיין כיעוץ מוכשר, ששירתו לו גיטנשטיין היו שירותים טובים, ועל כן נמשכו התשלומים.
281. לטענת ליברמן ובאי כוחו, שלום הוא ככלן מוכשר ביותר. על פי הטענה, בתקופה השנייה המשיך שלום לספק לחברות של גיטנשטיין ייעוץ מקצועי בתחוםים כלכליים שונים לחברות, בהתאם להסכם. בתמורה חברות מ.ל. תומנה על כך בהתאם. נתנו לעניין זה, כי כבר בתקופה הראשונה סייע שלום ליברמן בעבודת הייעוץ. בעוד ליברמן התווה אסטרטגיה ו"פתח דלתות", שלום סייע במימוש האסטרטגיה שההתווה ליברמן והתרכז בייעוץ פיננסי מימוני, שכן בכך הייתה מומחיותו.
282. לאחר שהנתני את הראיות בהתייחס לחשד לפיו בתקופה השנייה התשלום מגיטנשטיין לא היה בתמורה לייעוץ שנtanו כביבול שלום, אלא בשל המשך מערכתיחסים עולמה בין גיטנשטיין ליברמן, באוטי למסקנה, כי לא ניתן יהיה להוכיח ברמה הדורשה להוכחת אישום פלילי, כי התשלומים האמורים, במהלך התקופה השנייה, היו בשל מערכת קשרים נסתרות זו ולא בשל פעילותו של שלום, נתן על ידי ב"כ של ליברמן. זאת, בשל כל שהוסבר עד כה ובשל נימוקים נוספים שיווברו להלן.
283. מהודעות המעורבים וממסמכים שהוצעו בפניו עליה, כי שלום הוא אדם מוכשר בתחוםו. נראה שעדיין אין מחלוקת. ניתן ללמד על כך גם מותני השכר הגבוהים שניתנו לו בגין תפקידו הניהולי בחברת I.D.G. שבבעלות דן גרטלר. על פי הנתונים שנמצאו בחומר הראיות, שלום, ששימש כמנהל בחברה של דן גרטלר, השתכר סכום של כ-2.5 מיליון יש' (שכר ופיקוח פיטורין) בתקופה של שנה וחמש חודשים בה העסק שם, בין החודשים Mai 2006 עד אוקטובר 2007. עניין זה יכול לשמש כראיה חייזנית המלמדת על יכולתו הגבוהה, ועל כך שגרטלר העיריך מאוד את כישורייו והוא מוכן לשלים בעבורם. מנגד, עניין זה יכול בהחלט להיזקף גם לחובתו של ליברמן שכן, העסקה זו אינה מתीישת עם פעילותו של שלום במ.ל. "במשרה מלאה". צוין, כי לטענת גרטלר הוא לא ידע על העסקתו הcpfola של שלום. אלא שלענין זה הפנו הסוגרים למסמך, ממנו עולה לכואלה, כי גרטלר ידע על תפקידו הנוסף של שלום.
284. דברים דומים נשמעו גם מגיטנשטיין. הגם שהודעתינו בעניין היו מעורפלות ולקוניות, ורב הנסתור בהן על הנגלה, הרי שגיטנשטיין – הלוקה המשלים – ציין כי שלום היה בעיניו כלכלן מוכשר מאוד, שהגיע לרבות למוסקווה וסייע בגיוס ספקים לחברת. לדברי גיטנשטיין, הוא שילם עבור הייעוץ בהתאם להסכם שנחתם עמו מ.ל. I., סכום שהיה 'מינימלי' עבור השירותים אותם קיבל מהחברה. מאליו מובן, הקושי הצפוי בהעדת עד זה בבית המשפט, והסיכון הרוב שבית משפט לא יוכל לשול את גרסתו זו, בין היתר, מושם שגרסה הנוגדת אותה כלל לא קיימת בתיק. יתר על כן, יכולת המעשית להביאו עד תביעה, אף היא בעיתית, לאור מגוריו במולדובה, כפי שייפורט להלן בפרק העוסק בקשישים המעשיים של ניהול משפט.

285. כאן המקום לציון, שבסמוֹך לאחר חזרתו של שלום לשירות הציבורי, ביום 09.4.09, הופסקו התשלומים העתידיים שהעבירה לוינינגסטון לחברת מ.ל.ז. עניין זה עשוי ללמד כי שלום העניק אמנים יעוץ שווה כסף, ולכן עם עזיבתו את החברה, חדל ליעץ, ובהתאם גם התשלומים פסק.
286. עוד אציין, כי איגור ויינברג, שותפו של גיטנשטיין, שהעיד שלא ידוע לו על יעוץ שהתקבל מ.ל.ז., מות במחצ' 2008, וממילא לא ניתן יהיה לעשות שימוש בבית המשפט בגרסתו זו. אזכור עוד, כי משטרת ישראל ביקשה כמה פעמים מהרשויות ברוסיה, לאחר ולחקר את מר איגור פסטנוב – המנהל הכללי של חברת מגאטיס והאיש ששולם טען לאורך כל חקירותיו כי מולו עבד. אלא שעד זה לא אותר עד היום ולא מסר כל גרסה. עניין זה טענו הסנגורים, כי נגרם למרשם "זוק ראייטי" מכון שפstanוב, האיש שיכול היה לאשר את דבריו של שלום, לא נחקר.
287. מכיון הריאות עולה, כי שלום יצא את הארץ בטיסות לעידים שונים בחו"ל ובכלל זה למזרח אירופה. זאת, גם במהלך התקופה השנייה. נוכחות מכלול הנסיבות, קשה לגבות ממצאה חד משמעי, האם טיסותיו של שלום ויציאותיו מהארץ היו לצורך יעוץ לחברות של גיטנשטיין או למטרות אחרות שאין ידועות לנו. מכל מקום, לא ניתן לשולב כי הטיסות אכן בוצעו לשם יעוץ לחברותיו של גיטנשטיין.
288. באשר לתשלומים שלימה מגאטיס לחברה בגין יעוץ שככטול ניתן במהלך השנייה, אוסף כי ב"הסכם הפרישה" של ליברמן לחברת מ.ל.ז. צוין במפורש שתשלומים הפיזיים אותם תשלט החברה לLIBERMAN, משקף גם רוחחים עתידיים אשר יכנסו לחברה בגין מעשו עד אותה עת. עניין זה עשוי גם להיות ראשית הסבר לחתימת החוזה השני בתנאים, חרף עזיבת LIBERMAN.
289. בנוגע ל"הקפאתה" של מגאטיס, הרי שאין עניין זה בהכרח ליתר את הצורך ביעוץ הנטען, מה גם שלGITENSTEIN ישנן חברות נוספות ומה גם שייעוץ עשוי להינתן גם על מנת לצמצם נזקים. ואכן, נטען כי תפקידו של שלום היה, בין היתר, לסייע במצודות הפגיעה של הקפת החברה במוניטין של GITENSTEIN.
290. לטענת הסנגורים, חברת מגאטיס שלימה מלכתחילה תשלוםים חדשים, ללא זיקה הכרחית לשעות העבודה שבוצעו בחודש זה או אחר. לכן, העובדה כי הסכום שלום בתשלומים ולא בתשלום אחד, אינה מלמדת על עיתוי העבודה בגיןו שלום. לשיטם, הסבר זה מספק מענה גם לאי השינוי בשכרו של שלום לאחר עזיבת LIBERMAN. פרשנות זו לתמונה העובדתית העולה מחומר הריאיות עניין, אינה בלתי סבירה, ויש בה כדי להקים ספק בכך שהמשך התקובלות בחברת מ.ל.ז. נועד לLIBERMAN במהלך תקופה כהונתו כשר.
291. אכן, חוסר יכולתו של שלום במהלך חקירותיו להסביר במה בדיקת התבטה הייעוץ שנתן, תשובה תמורהות שהшиб והעדר תיעוד לעבודתו הנטענת, מקשים עלי לקבל את גרסתו ולבسط עליה ממצא פוזיטיבי. ואולם, לא מצאת כי קיימות ראיות מספיקות לסתור את הטענות בקשר לכישרונו הרב של שלום ויכולת העבודה שלו ואת הטענה שהוא אכן סיפק שירות יעוץ לחברותיו של GITENSTEIN. יצוין בהקשר זה, כי הגם שתשובותיו של שלום היו דלות כשהתבקש להתייחס לענייני הייעוץ שנטען כי ניתן לומר כי הוא לא ידע בקשר לכך, ומושג כלשהו בכל זאת היה לו.
292. בהקשר זה חשוב להזכיר: אין בחומר הריאיות שום עדות קבילה ואקטואלית השוללת את גרסתם של שלום וגיטנשטיין. הדריך היחידה לסתור את גרסתם היא באמצעותם, קרי, בזמןם עדוי תביעה,

להיעדים, ולטעון כי גרסתם לפיה שלום נתן ייעוץ אמיתי בתקופה השנייה, בתמורה לסקומים הנכבדים שזרמו לחברה, היא מופרcta. אף שתיאורית הדבר אפשרי, ואמ' נעשה בעבר, סבורני כי מהלך בלתי שגרתי זה אינו מתאים ל蹶ה זה, ויש במהלך זה, בעניינו, יסוד ספוקולטיבי - בividוד במקומות שעדים אלה אמורים להיות את ליבת ראיות התביעה. איןני משוכנע כלל, וזאת בלשון המועטה, שאכן תצלית התביעה להוכחה בדרך זו, בrama הנדרשת בפלילים, שלום משקר בעדותו, ולהסביר מכך על זיקתו האסורה של ליברמן לחברה בתקופה השנייה. כך גם לעניין גיטנסטיין, שהגביו צפויים קשיים בהעדתו נוכח מגוריו במולדובה. ושוב, מדברים אנו בעדים שגרסתם תומכת בעירה בגרסת ההגנה וסותרת את החשדות המיוחסים לליירמן.

293. זאת ועוד, במהלך השימוש של שלום, הוצג מסמך חדש שלא היה בידי התביעה קודם לכן. המסמך נושא להיות "הערכת שוויי", אשר נרכחה לפי טענת ב'כ של שלום, על ידו, עברו אחת החברות של גיטנסטיין, חלק מהיעוץ שנותנה מ.ל. המסמך מתייחס, לשווי החברה ולשווי הנדלין שהוא מחזיקה. הערכת השווי ניתנה בספטמבר 2006, בתקופה בה ליברמן כבר לא העסק במ.ל. מסמך זה עשוי לחזק את טענת באי כוח ליברמן, כי שלום אכן היה פעיל בענייני הייעוץ בمزורת אירופה מטעם מ.ל.י. גם בתקופה בה ליברמן כיהן כשר.

אכן, אין הוכחה ממשית כי שלום הוא שהcin מסמך זה ואין הוכחה, גם אם(cin אותו, שהדבר מעשה דוקא עבר גיטנסטיין ולא עבר גרטלר למשל, שגם עבד באותה עת. וудין, את טענתו בנדוו, קשה יהיה לשלול.

294. טענה נוספת בשילה בשימושים בהקשר זה, הייתה כי היקף הייעוץ אותו נדרש מ.ל.י. לספק בתחילת הדרך, כאשר ליברמן עוד היה בחברה, היה גבוה יותר, ואילו במעלה הדרך, לאחר שנעשו שינויים ונורקמו קשרים, חלק ניכר מהיעוץ התמקד בשימור הקיים ולבן פחות במידה מה יחסית למה שהיה. טענה זו אינה בלתי אפשרית.

295. כמוポート לעיל, דומה כי בתקופה הראשונה ליברמן סיפק שירות לגיטנסטיין – שעיקרו ייעוץ כלשהו ופתרונות דלותות. באשר לשולם, בוגע לשתי התקופות, קשה יהי להפריך פוזיטיבית את הטענה כי גם הוא סיפק שירות – בתחילת עם ליברמן ובהמשך לבדו.

296. כאמור, טענת הסנגורים היא, כי אחרי פרישת ליברמן, מ.ל.י המשיכה לתת ייעוץ: לטענותם, הייתה בשנים 2006 - 2007 עליה ברוחיות של מגටיס (כפי שהוזג בשימוש של שלום), ושלום המשיך לתחזק קשרים שליברמן קשר והמשיך בייעוץ בפועלות השופטת.

297. לsicום, מהראיות עולה כי גיטנסטיין הזרים לחברת מ.ל.י סכומים בהיקף נכבד. ההנחה היא שהוא קיבל תמורה עבור תשולם זה. ככל שמדובר בתקופה השנייה, הרי שעל פי החשדות, ליברמן היה זה שספק את התמורה. אולם, כמוポート לעיל, אין כל ראייה לכך שליברמן עסק בתקופה השנייה, עת כיהן בתפקידו הציבורי הציבורי, בענייני החברה. אין ראיות למפגשים עסקיים, דיןנים, שיחות וכיו"ב בין הקשורים לחברת מ.ל. או לחברותיו של גיטנסטיין (למעט פגישה אחת בחו"ל כאשר ליברמן כיהן כבר כח"כ אך עוד בטרם מינויו לשר, כמוポート לעיל). לחסר ראייתי זה יש ליתן משקל, שהרי החשד הוא שהכסף ניתן עבור שירותים עולים של ליברמן, אלא שהחשד זה אין כל תמייה בפועלות כלשי של ליברמן.

298. אכן, גם בעניין זה הנוגע לטיב ולמהות הייעוץ שניתן בתקופה השנייה, עובדות וניסיבות רבות נותרו עלומות וטענות שלום וגיטנשטיין קשות לקבלה. למעשה, שלום לא יכול היה לבוא בנעליו של ליברמן, משום שלכארה הוא אינו בעל הכישורים של ליברמן ב"פתחת דלות", וככל הנראה גם יכולתו ב"תחזקק קשרים" אינה מיטבית כמו זו של ליברמן, זאת, לאור אי שליטותו בשפה וחוסר היכרתו האישית את אנשי ההון המקוריים ליברמן. ואולם, התשתית הריאיינית המונחת לפני, כמפורט לעיל, למורות התהיות כאמור, אינה יכולה לבסס, ברמה הנדרשת בפלילים, שלילת גרסתו של שלום ואחרים באשר לתרומתו לחברה ואת הטענה לפיה ליברמן לא התנק מהחברה אלא המשיך לשמר על זיקה אסורה עימה, ולמעשה המשיך לפעול בה ולהוות את העילה להזמת הכספיים אליה מהחברות של גיטנשטיין.

חיפוש אפיי השקעה נוספים ורכישת דירת המגורים למיכל מכסי החברה

299. שלום ומיכל ציינו בחקרתם כי הם המשיכו לאורך כל התקופה לנסתות ולהפץ אפיי השקעה נוספים לחברה, משנת 2004 ועד 2009, במהלך למשך ארבע שנים. אלא שהחברה נסלה במאצים אלו. טענה זו נמצאו ראיות מסויימות. מכל מקום, ההשקעה היחידה שהקיימה החברה, בסופו של דבר (באמצעות חברת אם בשם מ.ל.ג.) היא רכישת דירת מגורים ברוחביה שבירושים המשמשת את מיכל ובעה. מיכל ושלום הגדרו רכישה זו כ"השקעה בנדלי".

300. עובדות אלה העלו חשד לפיו ליברמן נהנה מכסי גיטנשטיין על דרך של רכישת דירת מגורים לבתו.

301. מחד גיסא, רכישת דירת המגורים, שאין ביןינו עסקוי החברה ולא כלום, עשויה לחשך את החוד שפורט לעיל. מאידך גיסא, ניתן לטעון כי רכישת דירה עברו מיכל מכסי מ.ל., כאשר חלקה נרכש באמצעות הלואת בעליים, מחזקת את טענת ההגנה, לפיו החברה הייתה בעלות מיכל והכספיים שניצבו בה שימשו את מיכל לצרכיה.

302. מעיון במסמי הרכישה, בהתקציבויות הרלוונטיות עם עזה"ד, המוכרים והמטופכת, במסמי הלינוי הבנקאי, בתשלומים וכיוצא ב"ב", ברור על פניו, כי מי שניהלה את המגויסים לרכישת הדירה וביצעה את הרכישה בפועל היא מיכל. מן הראיות לא עולה כל אינדיקציה למעורבות אישת של ליברמן עצמו בעניין זה, כך שגם בעניין זה הראיות אינן תומכות בחשד באשר להמשך מעורבותו של ליברמן בענייני החברה.

303. בסופו של דבר דומני כי קניית דירת המגורים אינה מהווה ראייה מכרעת בברור השאלות העומדות לפתחנו.

מסקנות

304. לאחר שבחןתי את הראיות לחשדות השונים שפורטו לעיל, לעומק, ובחןתי אף את ההסברים השונים שהוצעו בפני, על ידי ב"כ של ליברמן, בעל-פה ובכתב, באתי לכל מסקנה, כי אף שחלק מהההכלים נותרו ענייני עلومים ובלתי מבוררים, ועל אף קשיים ממשיים העולים מגרסתם של חלק מהמעורבים, הרי שהתשתי הריאיינית אינה מגלה פוטנציאל סביר לשכנע את בית המשפט כי ליברמן לא התנק מהחברה, וכי עזיבתו הפורמלית לא הייתה אלא מראית עין, אשר למעשה הוא היה ונותר הגורם הדומיננטי בחברה שזוכתו המשיכת החברה לקבל התקבולים החודשיים, תוך שהוא נותר מתוות דרכה והנהנה מתגמוליה. דומני, כי לא ניתן יהיה לשולב בבית המשפט באופן

חד משמי את פרשנות ההגנה למכלול הראיות הנסיבתיות העומדות בבסיסן של החשודות בפרשת מ.ל.ז.

305. ברובד האינטואיטיבי הסיפור המתגלה בפרשה זו הוא כזה שיש בו להפנות חשד כבד כלפי ליברמן. עם זאת, כמשמעותם "לפרוט" את אותו רובד אינטואיטיבי לתוך ראיות ממשיות שבuzzerten ניתן לשכנע בית משפט באשמתו בפלילים, אלו עומדים על אדן רועע למדי. לא רק שכן בנסיבותם של מיכל (בגין דיני הראיות הדוכן ויספרו את הסיפור המפליל, אלא גם לא ניתן להשתמש בדבריהם של מיכל (בגין דיני הראיות האוסרים על העדודה נגד אביה) ואיגור ויינברג (בגין מותו), שדבריהם משמשים חלק מהביסיס לאותו רובד אינטואיטיבי. זאת ועוד, אין שום ואיתא פוזיטיבית לשילוט גרטסו של ליברמן בדבר ניתוק מגע מוחלט מהחברה בתקופה השנייה, ועל כן נראה שגרסה זו אינה ניתנת לשילוח מוחלט בבית המשפט.

306. גרסת ההגנה הבסיסית, היא כי עד פרישתו של ליברמן מהחברה עסוק ליברמן עצמו ב"פיתוח דלתות" וביעוץ, כשלומם מסייע בידו, עם פרישת ליברמן עברה בהדרגה האחוריות לייעוץ ולשמירת המסד שכבר הושג, לשולם, כלכלן מוכשר ובעל יכולות גבוהות. את הגרסה זו יהיה קשה לשולב בבית משפט, ויש בה לכל הפחות כדי להטיל ספק בחשודות וביכולת להוכיחם בהליך פלילי.

307. כאמור, לא ניתן להציג על שום זיקה של ליברמן לחברה לאחר שהתפטר ממנה, למעט העובדה אביה של מיכל, בעלת החברה. ודוק: אין ראיות ישירות שהוא המשיך ליעץ לגיטנשטיין או שהוא קשור אליו מבחינה עסקית, ואין ראיות ישירות הקשורות בין הכספי שהמשיך להתקבל בחברה מגיטנשטיין לאחר פרישת ליברמן – לכיסו של ליברמן, למעט רכישת הדירה מכיספי החברה עבור בתו, דבר אשר אין בו כדי לספק את הראייה המפלילה החסירה ברמת הودאות הנדרשת בפלילים.

אצין עוד כי רוב הפעולות המהוות שונשו במ.ל.ז. גבו במסמכים הנוחים להיות אותנטיים, למשל: כריתת ההסכם עם מגנטיס, התנהלות בחברה, חוות העסקת ליברמן, הסכם פרישתו ועוד. לא הונחו בפני ראיות ממשיות לכך, במסמכים אלה נוצרו בכוונה מכוון רק על מנת לייצר מראות עין וכדי לשמש מעטפת למרמה.

308. לפיכך החלטתי שלא להאשים את ליברמן בפרשה זו.
וז dock. השאלה הקובעת אינה אם "תחותש הבطن" העולה מכלול הראיות שפורטו הינה קשה ואמ מעלה היא חשד כבד. השאלה היא אם ניתן יהיה להוכיח אשמה פלילית בבית המשפט על יסוד העדים הצפויים ורשיים להעיד בו. לטעמי, לשאלת אחרונה זו, התשובה הינה שלילית.

הלבנת הון

309. ביום 6.7.04, בסמוך להקמת חברת מ.ל.ז., פתחו מיכל ושולום חשבון בנק לחברה, בסניף בנק לאומי בירושלים. במעמד פתיחת החשבון, מילאו מיכל ושולום, טופס הצהרת נהנה, לפי חוק איסור הלבנת הון ובהתאם לסעיף 4 לצו איסור הלבנת הון (חוות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של תאגידיים בנקאים). בטופס האמור הצביעו כי הנהנית בחשבון היא חברת מ.ל. בלבד, וכי בעלי השיטה בחברה הם מיכל ושולום. ליברמן העיד כי ידע שמייכל ושולוםפתחו חשבון זה.

310. עקב כך עלה החשד שלلوم ומיכל מסרו מידע כזוב בנדון, שכן ליברמן הוא שהינה האמייתי מהחברה ומהחשבון ובעל השיטה בחברה. בהמשך לכך עלה החשד כי ליברמן היה שותף או משדר

לעבירה זו. החשד היה כי השלושה עברו על סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנתה הון (להלן: העבירה) הקובל:

"המוסר מידע כוזב, במטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיף 7 או כדי שלא לדוחה לפי סעיף 9, או כדי לגרום לדיווח בלתי נכון...דינו..."

311. לצורך הדיוון בשאלת זו, יצאתי מנוקודת הנחה כי ליברמן, טרם עזיבתו את מ.ל., היה אכן בעל השכלה בחברה לכל דבר ועניין, וכי רישומה של מיכל כבאליס לא ייצג את הממציאות שהשרה בחברה בפועל. ודוק: מבלי לצאת מנוקודת הנחה כזו, כלל אין אנו באים בשערת של העבירה.
312. סבורני כי אין מקום להגיש נגד ליברמן כתוב אישום בעבירה הנדרשה. נימוקי יובאו בקצרה להלן.
313. נוכח העבדה שליברמן לא חתס בעצמו על טופס הצהרת הנהנה, הרי שלשם הוכחת אשמת ליברמן יהיה צורך להוכיח לכל הפחות שלelibרמן הייתה מודעתות לחוק איסור הלבנתה הון ולצוא האמור שהוצאה מכוחו (ניסייה שהינה חיונית להוכחת היסוד הנדרש – "במטרה שלא יהיה דיווח לפי סעיפים 7 או 8א . . .") וכן יהיה צריך להוכיח שלום ומיכל מילאו את הטופס כשותפים לדבר עבירה של ליברמן, או כמו שתומרנו על ידי ליברמן, כשליחיו, לבצע את העבירה.
314. אני סבור כי נוכל להוכיח את כל אלה בבית המשפט.
315. אכן, גרסאותיהם של ליברמן, מיכל ושלום מעלו תמיות שוונות. עם זאת, אין כל ראייה ממשית שתוכיה כי ליברמן הכיר את איסורי הלבנתה הון בעת ההיא וכי תאמם עם מיכל ושלום, או שתמरנו אותם לידי כך, שיחתמו עליו באופן שאינו משקף את הממציאות.
316. לכן יש להוסיף כי בתקופה הרלוונטית, אופן ההטמעה אצל הבנקאים של חוק איסור הלבנתה הון ונגורותו האופרטיביות, היה עדין בחיתוליו. כך עולה מפסק דין שניתנו לאחרונה [למשל, מדינת ישראל נ' קרון ללום ואח', מחוזי ת"א - ת.פ. 40346/05 (פסק דין מיום 15.12.09); ת.פ. (מחוזי - ת"א) 40778-12-09, מדינת ישראל נ' יהושע ויטה ויעקב וינות (פסק דין מיום 31.10.11)]. יצוין, שבפרשנות שלום זוכו הנאים מעבירה זו, בין היתר, בשל הטעם האמור. מילא, אופן ההטמעה בקרב הציבור היה אף הוא בשלב של טروس הבשלה, וכך עולה לדעתינו גם מהראיות שבתיק.
- למשל, יש לשים לב כי חתימתו של שלום על הטופס "בעל שליטה" בודאי אינה משקפת את הממציאות, שכן אין חולק שלום לא היה בעל שליטה והדבר אף לא נטען. מדובר אפוא בחוסר הבנה של מהות המושג "בעל שליטה", של החותם – שלום – לכל הפחות, ואפשר גם של מיכל, שותפו לחתיימה.
317. כאמור, נושא היעדר ההטמעה המСПיקה בעת הרלוונטיות נדון לאחרונה בפסקה, ונקבע, בין היתר, כי בעת ההיא, הטענת איסורי הלבנתה הון והפרוצדורה הבנקאית לפיקוח על כך לא היו מספקים ולא נהירים מספיק לעוסקים בדבר, ושאלת האסור והמותר בעניין לא היו אז ברורות. מילא, בכך יש להשליך על היסוד הנפשי הנדרש לשם התגבותות עבירה לפי סעיף 3(ב) לחוק (יסוד ה"מטרה"), בודאי לגבי מי שעיסוקו לא היה בתחום זה.

318. בנסיבות אלה, יהיה לדעתי קושי להוכיח, כי דוקא אצל ליברמן התקיים היסוד הנפשי הנדרש – "מטרה שלא יהיה דיוח" ומודעות מלאה להתקיימות יסודות העבירה.
319. כאמור, מידת הטמעת האיסורים בשנת 2004 הייתה נמוכה. לכן, משעה שליברמן עצמו לא נכח בبنק ומילא לא הוסברו לו ממשמעות החתימה, אני סבור כי קיים יסוד סביר לכך שבית משפט ירשיעו בנסיבות אלה בגין כך שי"פעל" כדי לסקל את חותמת הדיווח הבנקאי כאמור בחוק.
320. לא נعلم מעניini הטיעון כי הסרת אחריות פלילית ממי שלא נכח בעת החתימה על טופס הצהרת הננה, עשויה להשיב למכבים בהם עבריינים ימנעו מההתיעצב מול פקיד הבנק ובכך תוסר מהם כביכול כל אחריות פלילית. אלא שהוא איננו תיאור המצב הנוכחי במרקחה הנדוון. במקרה דין, עצם העובדה כי ליברמן לא נכח פיזית בבנק אינה, ככלעצמה, מאינית את הריאות נגדו, אלא רק מחזקת מסכת ראייתית רחבה, ממנה נלמד כי ספק אם הייתה לו מודעות (במצב ההטמעה של חותמת הדיווח ששרר באותה עת) לטופס הצהרת הננה ולחובותיו בעניין.
321. לפיכך החלטתי שאין להאשים את ליברמן בעבירה של הלבנת הון לפי סעיף 3(ב) לחוק.

פרק שלישי: העדה דニアלה מורצוי ומשרד עורכי הדין הקפристאי AN – אנדריאס ניקולאוס

א. רקע

322. משרד עו"ד הקפריסאי אנדריאס ניקולאוס, AN, ריכז את הטיפול בעניינו של ליברמן בקפריסין החל מסוף שנות ה-90', בהתאם להנחיותיו של עו"ד יואב מנוי. טיפול המשרד כלל בין היתר את הטיפול בחשבונותו הפרטיטים של ליברמן בקפריסין ואת הטיפול בחשבונות החברות נתיב אל המזרה (קפריסין), MV ומיפלאוור.
323. מי שהינה עדת מפתח בתיק זה היא דニアלה מורצוי, רו"ח במשרד ניקולאוס ורפנטית המשרד לטיפול בלקוחותיו של עו"ד מנוי ובهم ליברמן והחברות הנדוונות בתיק זה. (להלן: "דニアלה"). טיפולה הצמוד ואורך שנים של דニアלה בחברות הקשורות על פי החשד בליברמן, הופכים אותה לאדם (חיצוני לחברות) הבקיא ביותר מבין העדים שנחקרו, במתරחש בתוכן.
324. דニアלה היא שליוותה למשל את חברות מיפלאוור, החל משלבי התכנון, דרך רישומה ב- BVI, פתיחת חברות הבנק שלה בקפריסין, טיפול שוטף בעסקיה, קיום ישיבות עסקיות, טיפול בהשקעות ועוד. דニアלה עמדה בקשר רצוף עם יואב מנוי בענייני החברות, ותיעודה באופן שוטף את הטיפול בהן. בגין מרכזיות עדותה, נביא בהרחבה יחסית את פרטי עדותה ונבחן האם ניתן לבסס על עדזה זו את התίזה שעמדתה ביסוד החשדות.

ב. העבודות שמטרת דニアלה ומשקלן

325. בהודעתה הראשונה מיום 23.9.08 סיפה דニアלה, על ניסיונה והיכרותה עם החברות, ומסרה כי היא קישרה בזמן בין ליברמן לבין החברות, אף כי הן לא היו רשומות על שםו.

326. דניאלה מסרה בהודעתה הראשונה כי אמונהה והבנתה (understanding) היו שליברמן היה הקשור לחברות טرسימנו (נתיב קפריסין), VM ומיפלאור. הסברה לכך הוא שראתה בשניידר רק "חזית", "frontier" (בשפהה), של ליברמן, שנוטר לדעתה ה *ultimate beneficial owner* בחברה, ועל כן היא קישרה לliberman את כל החברות שהן שניידר מופיע בהזיה הפעילה.

327. חשוב לציין, כי בהודעה זו הדגישה דניאלה, כי היא "הבינה" שיש קשר בין כלל החברות לliberman, אך היא לא צינה שעובדה זו נאמרה לה במפresher על-ידי מי מהמעורבים (כגון יואב מנוי) לא כל שכן ליברמן. מילא, מדובר אך בהתרשות ובהבנה, ומסקלה הראייתית של עדות סבירה שכזו, איןנו רב.

328. בהודעה שנייה שמסרה דניאלה, כמנה לאחר הودעתה הראשונה, היא הייתה מהוסתת יותר לגבי מעורבותו של ליברמן בעסקי החברות. בשלב זה גם הועלתה על ידי דניאלה טענת חסיון עו"ד לקוח ביחס ליחס המשרד עם לקובחותו.

בהודעה זו, דניאלה מרובה להסביר כי היא אינה זוכרת פרטים מסוימים ומסתפקת באמרות לפיהן היא אינה מכירה עובדות שהשוויטרים הציגו בפניה. כך למשל, דניאלה מצינית כי היא לא זוכרת מי הוא ה"קלינייט" שמזכיר כנוכח בפגישה מיום 13.9.04, וזאת על אף שהיא נכחה בישיבה זו, כתבה עצמה את הפרוטוקול, ואף העתקה אותו מאוחר יותר בפורמט נוסך.

בשלב מאוחר יותר, בין החודשים يول – ספטמבר 2009, שלחה דניאלה מכתב שאינו מתוארך לרשותות החקירה בקפריסין, שאותו ביקש לצרף להודעות שנותנה במסגרת חיקור הדין. במסמך ציינה דניאלה כי, "בשהיא משוחרת מלחצים", היא מצהירה שהתייחסותה בהודעתה לעניין הקשרים של מר ליברמן עם חברות שונות, היו מסקנות והתרשומות אישיות שלא, שכעת אין היא בטוחה עוד לגבייהן (להלן: "המכתב"). לשונה (בתרגום מהמקור היווני):

"עכשו שהיתה לי ההזדמנות לקרוא שוב, בשקט ולא כל הצעות, לחצים או הנחות, את עדויותי הקודמות ואת התיקים והמסמכים של המקרים, שעבורם נדרש לספק מידע, ברצוני להציג כי כל התייחסותי בעניין הקשרים של מר א. ליברמן עם חברות שונות היו מסקנותי והתרשומיותי האישיות שאליהן (כך בתרגום י.ו.) אינני בטוחה עבשו."

329. ההודעה השנייה והמסמך, מקשים להסתמך על הودעתה הראשונה של דניאלה בכל הנוגע לאמרתה כי הבנתה הייתה שליברמן היה מי שעד מתחורי החברות.

330. יתרה מזו, כאמור בפרק המבוא, לקרה גיבוש החלטתי הסופית, נפגשו אנשי התביעה עם דניאלה, ל"ראיון עד", שהתקיים בנסיבות ובנסיבות הפעילה של שותף בכיר במשרד בו היא ממשיכה לעבוד. בראיון זה, שנערך באמצעות חוקר קפריסאי – כנדיש על פי דיני קפריסין – ותועד, טענה דניאלה כי אינה זוכרת כמעט דבר הקשור לחברות האמורות. דוגמא בולטת לכך מזכיה בمعנה שנותנה לשאלת אם היא זוכרת את החברות הללו, שבחן טיפולה. בתשובה השיבה דניאלה בשיליה, תוד שציינה כי בಗילה היא מתקשה לזכור עבודות שכאה.

בנסיבות אלה, יש להניח כי הייתה משבה תשובה דומה על דוכן העדים, לו היה מוגש כתוב אישום. זאת בהנחה שכלל ניתן יהיה להעידה בקפריסין באמצעות חיקור דין, שכן למורות שלטוניות קפריסין הבהירו כי ניתן עקרונית לחייב להופיע לחיקור דין, התנהלותה של דניאלה בהקשר לראיון למדעה כי אין בכוונה לשתף פעולה עם התביעה הישראלית, דבר שנלמד גם מהchartsה כי אינה

מתכוונת להגעה לישראל על מנת להheid. **מטבע הדברים, התנהלות שכזו, של עדות התביעה המרכזית, תקשה מאד על הוכחת התיהה של התביעה**, המסתמכת רבות על הודעתה הראשונה.

331. אכן, במקרה שהיתה עולה להheid וטוועת לאו זכרו העובדות, ניתן היה לנסות להגיש את הודעתה הראשונה, יחד עם יותר אמרותיה שניתנו מחוץ לבית המשפט, באמצעות סעיף 10א לפוקודת הראות. ואולם, צעד שכזה כלל אינו פשוט ליישום לגבי עדות הנמסרת בחו"ל בחיקור דין, בפני שופט קפריסאי המנהל את ההליך, שכן חקירתה הנגידית עלולה להיות אפקטיבית פחות מזו המתאפשרת בבית משפט ישראלי, על פי דיני הראיות הנהוגים כאן. גם העובדה שהגרסאות שנתנה במסגרת חיקור הדין השתו וhone מבוססות בחלוקת המרכז על התרשומות, תקשה לקבוע ממצאים בעלי משקל על יסוד סע' 10א. בכל מקרה, בודאי קשה להעריך, אם יעדיף בית המשפט את גרסה הראשונה דזוקא או את הפרשנות שדניאלה נתנה אותה אמרה, במכtabה כמפורט לעיל.

332. נוסף על האמור לעיל, בנוגע להתרשומות דניאלה לגבי מעמדו של ליברמן בחברות, הרי שמהודעת דניאלה גם עולה, כי עוזי יואב מני אמר לה שלא להזכיר את שמו של ליברמן במסמכים, אלא להשתמש בשמות קוד, כגון "client", "client mutual" ו- "A.L.". וכן, ניתן למצוא במסמכיו החברות במשרד נאקוולאוס ובתקצבותה בין דניאלה לבין יואב מני אזכורים של הכינויים "client", "client mutual" וזומים להם, המתייחסים לאביגדור ליברמן. מכך ניתן להסיק לכורה כוונת הסתרה לגבי מעורבות ליברמן בחברות.

333. ברם, עולה מהודעתה, דניאלה לא מתייחסת **באופן כללי** לכל המקרים שבהם כתבה "client" במסמכים שנוגעים לחברות, אלא רק לקרים מסוימים שהוצגו לה בחקירה זו. לפיכך, לא ניתן ללמידה מכל מקום שבו כתוב "client" במסכי המשרד, כי הכוונה היא בהכרח ליברמן. במקביל, מוחומר הראיות עולה, כי השימוש בקיצורים ובשמות קוד במסגרת תרשומות פנימיות אינם נהוג חריג ונעשה בדבר שבקרה במשרד הקפריסאי. בחומר החקירה נמצא במסמכים בהם מוזכר הכינוי "client", כשהכוונה הייתה לאחרים. על כן לא ניתן להסיק כי אי ציון שמו של הלוקות וכינויו רק במילה "клиינט", ברישומי המשרד, מלמדים בכלל על כוונת הסתרה של זהותו של הלוקות בו מדובר

334. דניאלה מסרה בנוסח, כי הניתה, שההנחה נתנו לה מני, להמנע מלנקוב בשמו של ליברמן במסמכים, קשורה במעמדו הפוליטי במדינת ישראל. מכאן, כי ההוראה ניתנה כנראה בתקופת בה ליברמן כבר כיהן בתפקיד ציבורי.

עם זאת, עולה מדבריה, מדובר בהנחה בלבד, בהסקת מסקנה שלא מהניסיות, ולא במידע קונקרטי שנמסר לה עוזי יואב מני או עוזי מי מטעמו של ליברמן ועל כן, מדובר בעדות "סבירה" בכל הקשור למניע העומד מאחוריה ההוראה שלא להזכיר את שמו של ליברמן בכתבבים.

335. טענה זו, כי חלק ניכר מעדותה של דניאלה הינו בגדיר עדות סבירה, שלא TABOA בשערו בית המשפט, נשמעה גם מבאי כוחו של ליברמן בשימושו. לטענותם, התרשםוות ומסקנותיה של דניאלה, כפי שמסרה בהודעתה, הין הסkat מסקנות מtopic הרישומים הפורמאליים היישים בהם עיינה. לא מדובר בדברים שזכרה או במסקנות שהסיקה מתוך התנהלות בזמן אמת. כן ציינו, כי דברים אלה אף נאמרו על ידה במכtabה הנוסף שהפנתה לאחר חקירתה לחוקרים. ולענין האיסור על הזורת שמו של ליברמן נטען במכtabה ההצלמות לשימושו שנשלח עוזי ב"יכ של ליברמן, כי עדות הסברה של דניאלה,

לגביו הטעם לאי הזכרת שמו של ליברמן, אין משקל. כן הוסיף וטענו הסגנורים, כי מדובר ברצון טבעי של ליברמן לשומר על פרטיותו, דבר טבעי כשמדבר באישיות ציבורית שיש לה אויבים.

336. בעניין השימוש בשמות קוד, יווער, כי במשרדו של יואב מנוי נטאפסו קלסרים, אשר על כרכחות נכתב "א.ל." והכללים מסמכים הנוגעים למגוון ענייניו של ליברמן - פוליטי, כספי ועוד. למשל, באחד הקלסרים תוקף מקבץ מסמכים מיום 2003, הנוגעים ללייברמן. על מקבץ זה נרשם בכתב יד "א.ל.". נוכח העובדה שכיתוב זה הופיע על גבי מסמכים ניטרליים שאין עניין בהשתנות, עשויה להיתן טענה שככלל, השימוש בראשי תיבות, לא נועד להסota את הקשר ללייברמן אלא מהויה נהוג שגרתי.

ג. טענת דニアלה כי היא לא הייתה מודעת למכירת חברת נתיב קפריסין ולבליה החדשים

337. דニアלה, כאמור, הייתה אשת הקשר ולמעשה העוסקת העיקרי משרד בענייני חשבונותיו הפרטיים של ליברמן, כמו גם בענייני חברות נתיב קפריסין, VM ומיפלאור. באמצעותה הוקמו חברות, בוצעו הטרנסקציונות הכספיות, שננו מורשי חתימה וכו'.

338. כפי שתואר להלן, דニアלה לא הכירה כלל, לטענה, את "בעליים החדשים" לכארה של נתיב קפריסין וסבירה גם לאחר המכירה הנطענת כי ליברמן הוא השולט והנהנה בחברה.

339. דニアלה מסרה בהודעתה הראשונה כי על פי רישומיה, ה- *ultimate beneficial owner* של נתיב קפריסין עד ליום 13.11.03 היה אביגדור ליברמן. ואכן, כך עולה מסמכים שנטאפסו בקפריסין. דニアלה הוסיפה בהודעתה כי מעולם לא פגשה את שולדינר וכל התנהלותה הייתה מול עוזיד מני. יתרה מזאת, לדבריה, היא שמעה לראשונה מפי החוקרים כי שולדינר נפטר. מאידך גיסא, היא מסרה כי לא הייתה לה כל סיבה לתקשר עמו כיון שהוא "בטה" בבעל מנויות".

340. כפי שכבר הוסבר בפרק על נתיב קפריסין, דברים אלה שמסרה דニアלה אודות חוסר היכרותה עם שולדינר, יכול להוות אינדיקציה לכך שליברמן נוטר בעלייה של חברת נתיב קפריסין. אלא שדニアלה עצמה הבהירה כאמור שלא הייתה לה כל סיבה לתקשר אליו, ויתירה מזו, מהראיות עולה שהיא טיפלה גם בחברות נוספות הרשות על שם שולדינר המנוח, ולמרות זאת, כפי שהעידה, לא הכירה אותו ולא ידעה שנפטר. לפיכך, העובדה שדニアלה לא הכירה את שולדינר לא בהכרח מצביעה על כך שהוא לא היה הבעלים בחברת נתיב קפריסין.

341. מכל מקום, דニアלה אישרה כי התקבל מכתב שנשלח מימי לאליאס ניאוקלאוס (בכיר משרד) מיום 18.3.01 המודיע על העברת המניות העתידית מליברמן לשולדינר המנוח. כן אישרה שהבעלות במניות אכן עברת. עם זאת העידה, כי מלבד החינוי ברישום הבעלות, לא חל כל שינוי בחתנהלות של נתיב קפריסין ומני מעולם לא אמר לה ישירות ששולדיינר הוא ה- "new real beneficial owner" (כהגדرتה). לדבריה, מעולם גם לא הוציאו בפניה מסמכי מכירה כלשהם. לכארה, יש בכך לחזק במידת מה את הטענה כי מדובר במכירה פיקטיבית.

אולם, יש לציין, כי כפי שמקובל בחברות רבות, משך תקופה ארוכה נתיב קפריסין חוותה בנאמנות עבור ליברמן באמצעות גורמים ממשרד AN אשר פורמלית היו רשומים כבעלי מניות ברשם החברות הקפריסאי. על רקע התנהלות זו, נראה כי בהחלט אפשר לסביר שעל אף הודעתו הברורה של מני, היא

סבירה בטעות שלולדינר ירשס כבעל מנויות פורמלי בלבד, ושהוא הינו נאמן של ליברמן - הננה האמיית, בדומה לשיטות החזקות שנגה בנתיב קפריסין עד אותו מועד.

342. עוד יתכן, כי התרשומותה של דניאלה נבעה ממחשבתה, שבכל חברה אשר שניידר מעורב בה, הוא משמש כ"חוית" לliberman ("frontier" כהגדרכה) ולכן סברה כי מאחורי חברות נתיב קפריסין, VM ומילפאלור עומד ליברמן. הדיוון במשקל ראייה זו וטענת ב"כ של ליברמן, לפיה דניאלה טעתה בהתרשומותה, הובא לעיל.

343. נכון האמור, טענה לפיה על אף שהווצג בפני דניאלה כל המידע הרלוונטי ונאמר לה על שינוי זהות הננה, היא טעתה לחשוב שמדובר בשינוי המחזיק במנויות באופן פורמלי בלבד – בהחלט עשויה להתקבל. ראייה נוספת לצורך, מצויה בתוכן מכתבה של דניאלה לחוקרים, שנשלח לאחר גביה עדותה, בו היא מביעה את היסודية לבני נכונות המסקנות אליה הגיעו בשעטו. כן ניתן לסביר, שטענת זו אשר לא מן הנמנע כי הייתה גם מנת חלקם של עובדים אחרים במשרד, השליכה על כלל התנהלותה של דניאלה, כבר בזמן אמת במהלך השנים, למשל, על חיוב חשבון נתיב קפריסין בגין שירותים שניתנו לliberman באופן אישי.

344. עוד יש לציין, כי בהתקבותיו בין המשרד לliberman ומני בוגר למכירת "נתיב קפריסין", וכן בתרשומת פנימית של המשרד בהקשר זה, נעשה שימוש במונחים כגון "buyer", "sale". כך הדבר למשל במסמך שנשלחה מראש עו"ד הקפריסאי אל ליברמן ביום 02.8.02 בו מוזכרת המילה "buyer"; בתרשומת מיום 19.3.01 של משרד עו"ד הקפריסאי שם מוזכרת המילה "sale" ביחס למספר בקשה שהעביר המשרד ביחס לכך; ובתרשומת מיום 18.9.01 מיאוב מני לאנדריאס ניקלאוס, בה ביקש מני לטפל בכל הסידורים הנוחוצים כדי להקל על ה"sale".

345. השימוש במונחים אלה מעיד לכואורה דזוקא על ההנחה של המכירה. אכן, לכואורה, למורת זאת, סברה דניאלה (לפי עדותה הראשונה) שלliberman נותר הבעלים של החברה, אך כאמור, יהיה קשה לשלול טענה כי מדובר בהתרשומות בלבד (כפי שהדגישה היא עצמה) שנבעה מחמת הטעות.

346. לסייע, לאור חוסר הבירוריות המכול הנושא, מחד גיסא, וסבירות טעתה הטועת, מאידך גיסא, ספק רב הוא אם ניתן להסתמך, כראייה מרכזית, על אמירותיה של דניאלה בדבר "הבנייה, אמונה והתרשומות" בוגר לבאים "האמיתי" של חברת נתיב קפריסין. כך גם לעניין פעולותיה אשר נבעו ממסקנה זו, כגון: חיוב נתיב קפריסין בשכ"ט בגין שירותים שניתנו על ידי המשרד לliberman, או שיזכברישומי המשרד בין ליברמן לנתיב קפריסין.

ד. משקל העדות ופגישת רענון הזיכרון שנערכה עם דניאלה בקפריסין ביום 12.11.8.11

347. כמוורט לעיל, דניאלה הייתה מי שטיפלה באורח שוטף בחברות ו בחשבון הפרטאים של ליברמן. דניאלה, מסרה כי ביססה את מסקנתה לפיה ליברמן הוא מי שעומד מאחורי החברות, על סמך התרשומותה, בין היתר, לאור התנהלות המעורבים בפגישות עמה, שיחות טלפון שקיימה עם עו"ד מני, מסקנות שהסיקה מהתכובותו שהופנו אליה ביחס לחברות ועובדות שმטרו באזוניה חוקריה, ולא ביססה זאת על מידע קונקרטי שקיבלה באופן ישיר מבעלי משרד עורכי הדין בו עבדה, ממעורבים בפרשנה, מליברמן או מאדם אחר מטעמו.

348. עולה מן האמור, כי עדותה של דניאלה הנה עדות סבירה בכל הקשור לעובדות שמסרה ביחס למעמדו של ליברמן בחברות. תימוכין למסקנה זו, ניתן למצוא, כאמור, בכתב שכתבה דניאלה לרשותה החקירה בקפריסין בו הבהירה לחוקרים כי כל האמרות שמסרה בהודעתה הקודמות, ביחס למעמדו של ליברמן בחברות, נועצות בנסיבות והתרשומותיה האישיות. עוד הוסיף, כי היום, במנט לאחר מכן, אייננה בטוחה עוד, לאחר שסקלה שוב את דבריה, ובהיעדר הלחץ בו הייתה נתונה במהלך החקירה, כי מסקנות אלה, ביחס למעמדו של ליברמן, הינו נכונות.

349. "יככל, עדותו של עד בבית המשפט נשמכות על עובדות שנקלטו בחושיו ולא על מסקנות שהוא מסיק מאותן עובדות." גל"ש העד אל נושאים החורגים מוגדר עובדות – תיפטל עדותה בהיותה "עדות שבסבירה..." (ע"פ 4844/09 מטעadel נ' מדינת ישראל, פס' 19 לפסק דין של השופט פוגלמן (פורסם בנבו, 31.5.2010).

350. לאור האמור, הגעתו לכל מסקנה, כי קיים ספק של ממש אם התרשומות וمسקנותיה של דניאלה, שהינה לכל הדעות עדת מרכזית בפרש זה, ביחס למעמדו של ליברמן בחברות נשוא הדיון, יושמו את ביהם"ש כראיה בעלת משקל נגדו.

351. מעבר לכך קיימים קשיים נוספים בעדותה ובהגדתתה של דניאלה. ראשית, מכתבה של דניאלה לרשותה הקפריסאית מכרסם בעובדות שמסרה קודם לכון בהודעתה. בנוסף, בinityים, החלפו למלחה שלוש שנים מאז נקרה בפעם האחרון, ולאחר מכן לחוקרים הנ"ל, התעורר ספק כיצד תעיד בזאת יום עדותה, אם בכלל תסכים להעיד. כיוון שדניאלה הודיעה זה מכבר כי היא מסרבת להגיע לישראל לשם מתן עדות, הינה התביעה יכולה אמ衲 לבקש כי עדותה תימסר במסגרת חיקור דין בקפריסין, אך אף בהנחה שהקשה הייתה נועית, עדין, היה מדובר בעדות הנמסרת במסגרת חיקור דין, שבו רשות המשפט בקפריסין הוא החולשות על מסירת העדות, על כל המשמעות שיש לכך מבחינת יכולת לחקור חקירה אפקטיבית וחקירה נגדית בבייהם"ש הקפריסאי.

352. עקב כל הספקות והקשיים הללו, lagi עדותה של עדת שהיתה אמורה להיות – לדעת הכל – עדת התביעה המרכזית בתיק זה, החלטתי, כי בטרםacroiy בתיק, ייפגש צוות פרקליטים עם עדת זו, על מנת לראיין אותה, במטרה להתרשם ולהעריך כיצד תעיד זו במשפט וכי לבדוק האם צפוי שהיא תחזור ותמסור במשפט את אותן עובדות שמסרה בהודעתה הראשונה, אשר מסובכות במידה מסוימת את ליברמן ביצוע העבירות שיוחסו לו.

353. לשם כך נערכה פניה בראשית חודש אוקטובר השנה (2012), לראשי מערכת המשפט הקפריסאית, על מנת לקבל הסכמתם לכך שנציגי התביעה יפגשו עת דניאלה. לאחר מספר שבועות ניתנה הסכמה לכך ופגישה זו נתקיימה – בתיווך חוקר קפריסאי, שנדרש על פי הדיון בקפריסין – ביום 22.8.

354. ציון, כי בשלב מסוים שלח אחד הגורמים הבכירים עטם היינו נציגי התביעה בקשר הודעה כי דניאלה מסרבת לשתף פעולה ולהפגש עם הפרקליטים היישראליים. אלא שבמקביל, בעקבות הפניה שנערכה ליועץ המשפטי הקפריסאי, פנה הוא עצמו למשרד A, וקיבל את הסכמתם לפגישה. עם זאת, ההסכם הותנה ע"י משרד עורכי הדין הקפריסאי בכך, שהשאלות אשר תשאלנה בפגישה ימסרו למשרד ולעده מראש בכתב. למשל ניתן היה להסכים לתנאי שכזה, והוסכם שרק נושא השיחה ימסרו מראש, להבדיל משאלות פרטניות. תנאי נוסף לפגישה, היה שהחוקר הקפריסאי יהיה זה אשר ישאל את השאלות הפרטניות שימסרו לידי מראש עבור לקיום הפגישה עם דניאלה, וכך אכן נעשה. בפגישה

נכח גם עורך דין ממשרד עזה"ד AN, ולמרות הצהרותיה של דニアלה בכתב, באמצעות משרד עזה"ד AN, טרם קיומם הפגישה, כי תשתף פעולה עם התובעים הישראלים, ההיפך הוא שאሩ בנסיבות.

355. דニアלה, לא השיבה ولو לשאלת אחת שלא קיבלת אישורו מראש של עורך הדין מטעם המשרד, אשר נכח בפגישה כאמור. נוסף על כך, תשובייתה הסתכמו בשלושה נושאים אשר חזרו על עצם בהתאם לסוג השאלה שנשאלה. הנושא הנפוץ ביותר היה כי אינה זוכרת את נושא השאלה. למרובית השאלות, אשר הזכרה בהן מעורבותו של ליברמן בחברות, השיבה כי "אני זוכרת", ובאשר לשאלות שעסוקו בניהול מסמכים ובנסיבות החשבונאיות שיש לSAMPLES וקודם המופיעים במסמכים, סירבה להסביר והפנתה לכללים של תקני ISO הבינלאומיים לפיהם פועל לטענתה המשרד. זאת ועוד, חלק גדול מהשאלות שהיבב במקומה עורך הדין של המשרד שנכח בחדר, תוך שלא אפשר לדニアלה להסביר לשאלות שהופנו כМОבן אליה.

356. יתרה מכך, דニアלה סירבה לאשר עובדות שכבר מסרה בעבר בחקרותיה. גם כשהחוקר הקפריסאי ביקש ממנה לשוב ולקרווא חלקים מהודעתה שמסרה בעבר, סירבה לכך, ללא מoten כל נימוק לדבר. בנוסף, במהלך הפגישה, עורך הדין מן המשרד הקפריסאי שנכח בראיון רמז לכך שמסמכים שהוצעו בראיון, המעידים לכואורה על היות ליברמן בעל זיקה מסוימת לחברות, אשר נמסר בעבר למשטרת עיי' משדרה במסגרת חיקורי הדין, יתכן והינם מזוייפים.

357.ראיון זה הוביל למסקנה כי סביר מכך להניח שעודה זו לא תשתף פעולה גם בהמשך, ותסרב לחזור על עובדות שמסרה בעבר. מסקנה זו מקבלת משנה תוקף לאור העובדה, שדニアלה הודיעה באופן נחרץ כי תסרב להגיע לישראל למoten עדות, ולפיכך, אם הייתה נדרשת להיעיד, הייתה העדות נגנית, אס בכלל, במסגרת תיקו דין בקפריסין. כאמור, לא ברור עד כמה ניתן היה לנחל חקירה נגדית אפקטיבית שלה, בהנחה שתוכרו עדעה עונית, בפני שופט קפריסאי המנהל הליך של חיקור דין, ודבר זה יכול לפגוע במשקל עדותה.

358. אכן, אם דニアלה תעיד, ותחזור על הדברים שאמרה במסגרת "ראיון העד", יתכן שביחמ"ש הישראלי ייעתר לביקשת התביעה להכריז על דニアלה "כעדעה עונית", ויאפשר עקב לכך להציג את הודעתה של דニアלה לתיק המוצגים של ביהם"ש ולחקירה נגדית. דא עקא, שלאור כל המפורט לעיל, ביחס למשקל שיש לייחס להתרשומותיה של העודה, ובהתחשב בכך שעודותה, בחלוקת המשמעותי, הינה, עדות סבירה, נראה כי הטיכוי שיינטו משקל להתרשומותיה אלה אינו גבוה.

359. על רקע כל האמור, מתבקשת המסקנה כי הסיבו שבית המשפט יקבע ממצאים פוזיטיביים לגבי מעורבותו של ליברמן בחברות על סמך דבריה של דニアלה, כפי שאלהו באו לידי ביטוי בהודעתה הראשונה, הינו נמוך.

פרק רביעי: הסקת מסקנות על יסוד ראיות נסיבתיות

360. בכלל, רוב העדים שהודיעו בתיק זה, מסרו גרסה העולה בקנה אחד עם גרסתו של ליברמן. אולם, עדויותיהם מעוררות לעיתים תמיינות וקשיים, אך עדין, העדויות תומכות בגרסתו.

לאור העובדה של החשד נגד ליברמן מבוסס בעיקרו על ראיות נסיבתיות, אשר החלקן ניתן להסביר חלופי, ולא על עדויות ומסמכים "המשמעותיים" במישרין את פרטיה התנהלותו החשודה בפליליים, נבחן עתה מהו טיבו של הרף הראייתי הנדרש לצורך הגשת כתב-אישום בפליליים כאשר הראיות הן בעיקר נסיבתיות.

361. בהתאם לטעיף 62(א) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, מוטל על טובע להעמיד אדם לדין, אם השתכנע כי יש בחומר החקירה "ראיות מספיקות לאישום", זולת אם היה סבור שאין במשפט עניין לציבור.

362. חומר הראיות בעניינו הינו בעל אופי נסיבתי. לעניין אופן הערantan של ראיות נסיבתיות קבוע בית המשפט העליון, בע"פ 216/75 תמיר נ' מדינת ישראל, פ"ד ל(2) 169, 175 (1976), מפי הנשיא אגרנט, כאמור:

"מוקם שהקטגוריה מבקשת להוכיח את אשמת הנאשם בעבירה המוחסת לו, באמצעות ראיות נסיבתיות, חייבות אלו להציגו, שעה שהן שלובות זו בזו, באורה חד-משמעות על המסקנה שהלה ביצע את העבירה; שאם לא כן, לא תצא ידי חובת הוכחחה המוטלת עליה, אפילו לכואורה." (שם, בעמ' 175).

363. אופן יישום המבחן לשינוי סביר להרשעה במקרה של ראיות נסיבתיות נקבע בפרשת "יהב" כדלקמן (בג"ץ 2534/97 יהב נ' פרקליטות המדינה, פ"ד נ(3) 1, 15 (1997)):

א. כוון הראייתי של ראיות נסיבתיות אינו נופל מכוון הראייתי של ראיות ישירות, ועל אלה יכולה ניתן להשתנית הרשעה בפליליים. עם זאת הילך הסקת המסקנה מפלילה מראיות נסיבתיות מושתת על שלושה שלבים:

שלב א': קביעת שכיר ראה בפני עצמה הוכחה, וניתן להשתנית עליה נמצא עובדתי.

שלב ב': הסקת מסקנה מפלילה על יסוד הממצאים שנקבעו. מסקנה זו היא תולדת של הערכה מושכלת של הראיות המבוססת על ניסיון החויים ועל השכל הישר.

שלב ג': אם יש בתשתית הראייתית כדי לשבך את הנאשם במעשה העבירה המוחסת לו, כי אז עובר לשכמו הנintel לספק הסבר אלטרנטיבי לעובדות שהוכחו. תמציתו של שלב זה הוא בבדיקה אם הסברו של הנאשם מכוון בהנחה המפלילה שקרה בשלב השני (עמ' 493/82 חמו נ' מדינת ישראל, פ"ד מ(1) 645, 651 (1986)).

ב. פועל יוצא מן הפיצול לשלבים עלייהם עמד ביהמ"ש בפרשת יהב לעיל, הינו כי גם החלטתו של התובע בשאלת דיזוט הריאות תהא מפוצלת החלטות משנה: האחת, אם הריאות מספיקות לאישום מבחינת מהימנותו; השנייה, אם יש בכוחו להוביל את בית- המשפט למסקנה המפליליה. היה והחליט כי יש להסביר על שתי השאלות בחובב, כי אז עליו להחליט החלטה שלישיית – האם יש הסבר אלטרנטיבי לעובדות שהוכחו.

ג. כאשר מדובר בתיק המבוסס על ראיות נסיבותיות, כאמור, כבעניינו, כי אז מוטלת בודאי חובה על התובע לבדוק האם יש הסבר אלטרנטיבי לריאות המלמדותلقואורה על אשמת הנאשם. הסבר זה יכול לבוא מפני הנאשם, אך יכול לבוא גם מבחינת מכלול הריאות, אפילו אם הנאשם לא העלה אותו בחקירה או במשפט.

בקשר זה ראו דברי השופט עמית, בע"פ 8704/09 באשה נ' מדינת ישראל, (טרם פורסם, 11.11.12), אשר התייחס גם לע"פ 6952/07 רפайлוב נ' מדינת ישראל (טרם פורסם, 28.6.2010) ולע"פ 3372/11 משה קצב נ' מדינת ישראל פסקאות 181-183 (טרם פורסם, 10.11.2011).

פרק חמישי: על בעיות בתחום הקבילות הריאיות וסדרי הדין

364. כל האמור עד כה ניתח את התשתית הריאיתית שנאפסה ועסק בשאלת מה יהיו מסקנות בית המשפט אם יונגו הריאות שנותפסו, במלואן. אלא שבמקרה דן, נוסף על הקושי האמור ביחס לתשתיית הריאיתית 'הגובלית' הנסמכת על ראיות נסיבותיות, עליו עמדנו בהרחבה לעיל, מצטרף גם קושי חריג ויחודי, הקשור למקום מגוריים של עדים מרכזיים, שהינו מחוץ לגבולות המדינה. לקושי זה, כפי שיתואר להלן, משמעות ועוצמה של ממש. קיים ספק ממש האם ניתן יהיה לגרום לכך שעדים אלה הגרים בחו"ל ייעדו במשפט ויחקרו באופן אפקטיבי, וזאת מאחר הדבר תלוי במידה רבה במערכות המשפט של מדינות זרות. לפיכך קיימת אפשרות, כי עדותם של עדים מרכזיים לא תתאפשר, וקשה יהיה גם להגשים חלק נכבד מהתמככים שנאפסו בחקירה, שזוי, יתכן שלא ניתן יהיה להוכיח חלק מהריאות שננסקו בהרחבה לעיל. הכל, כפי שתואר להלן.

365. להלן אסכם בתמצית כמה מהבעיות בתחום הקבילות וסדרי הדין שנדרנו ונלקחו בחשבון על ידי:

א. בתיק זה ישנו עדים מרכזיים המתגוררים בחו"ל. סוגיה אשר חייבה בבדיקה יסודית היא שאלת האפשרות להעידם בתיק זה אם היה מוחלט להגשים בו כתוב אישום.

הדבר בעיתי במיוחד לגבי העדים איגור שניידר ודני גיטנשטיין, המתגוררים במולדובה, שלא ספק הינם עדים מרכזיים ביותר בתיק זה. חומר הריאות בתיק כולל את הודיעתיים אשר נגבו במולדובה בהליך של חיקור דין. לגבי שנייהם, אין צפי ממש שיגיעו לישראל על מנת למסור עדותם. מולדובה אמונה חותמה על האמנה האירופאית לעזרה משפטית, אך יחד עם זאת, אין כמעט נסיכון לגבי יישום הדין החל במולדובה בכל הקשור

לי יכולת לחייב עדים אלה להעיד במידה ויסרבו. יתרה מזו, אף אם הם יעדו בסופו של דבר בהליך של חיקור דין, במדינתם, בפניו שופט מולדובי, צפוי קושי באופן מתון עדותם, ובמונע משקל לה, כגון בגין השאלה אם ניתן יהיה לנחל חקירה אפקטיבית שלחם בהליך שכזה.

גם דניאלה מתגוררת כידוע בקפריסין וכבר הודיעה כי תסرب לבוא לישראל להעיד, ועל כן גם את עדותה יהיה צורך לנבוע בהליך של חיקור דין. כפי שהוסבר, עדות הנגבייה בהליך כזה הינה עיינית והדבר עלול לפגום במשקל שינון לדבריה (בעניין זה הרחבותי בפרק העוסק בעדות דניאלה).

גם עדים נוספים מתגוררים בחו"ל ואף שעם המדיניות בהן הם מתגוררים יש נסיון רב יותר בנוגע לחיקור דין, עדיין, מדובר בדרכן העודה עיינית.

ב. חלק מרכזי מהראיות בתיק הנם מסמכים רבים אשר נתפסו במשרד עורכי הדין AN בקפריסין. מסמכים אלה אמורים ניתנים להגשה באמצעות חוקרי המשטרה שתפסו אותם, אך באשר לתוכנם, ככל, הם יכולים להיות קבילים כרואה רק באמצעות עדותה של דניאלה או באמצעות עדותו של עוזי'ד מנוי. דא עקא, שעוזי'ד יואב מני בחר לשומר, כאמור, על זכות השתיקה במהלך החקירה כולה, וספק אם ניתן יהיה לדלות ממנו פרטים לגביים במהלך עדותו במשפט (אם עוזי'ד).

ג. אשר לדניאלה, הרי שלפי הודעתה, היא הייתה מי שערכה את רוב המסמכים וניהלה את מרבית הקשר עם עוזי'ד מני. על כן, ניתן יהא להגיש מסמכים שכתבה דניאלה או מסמכים שלחם היא מכותבת באמצעותו, לצורך הוכחת האמור בהם, בהנחה שתעד במשפט. אלא שכי שпорט לעיל, בטרם קיבלתי החלטתי, ביקשתי לביר, באמצעות שלטונות התיבעה בקפריסין, את מידת שי透פּ הפעולה של דניאלה ובעיקר, אם תסכים להגיע לישראל למסור עדות בבייחמיש. מבירור זה עולה, כי דניאלה מסרבת להעיד בישראל, וכן עולה, כי כיום, גירושנה היא, שהיא אינה זוכרת כמעט דבר בנוגע לחברות אלה. בנסיבות אלה נראה כי יקשה להגיש מסמכים באמצעותה, לעניין תכנים, אף אם תעיד בקפריסין באמצעות חיקור דין.

ד. אשר למסמכים אשר נתפסו במשרד עורכי הדין ולא נערכו ע"י דניאלה, אף אותן יהיה艷 כנראה קושי להגיש, לעניין אמינותה תכנים, שכן לא ברור באמצעות מי יוגש. פתרון חלקו אפשרי לכך הוא בהגשת חלק מהמסמכים שנתפסו במשרד כרשומה מוסדית בהתאם לפקודות הראות. אולם פתרון זה עשוי לשמש רק להגשת דפי חיבור הלוקוט, חשבונות וכיו"ב, ולא להגשת מסמכים ממשמעותם כגון סיכון ישיבות והתקשרות.

ה. סוגיה ראיינית נוספת אשר ניצבה לפתחי, נוגעת לאפשרות הגשתם של מסמכים שנתפסו במשרד של עוזי'ד מני, ככל שאין מדובר בחתקחות שנויהה עם עדים אחרים שייעידו. הקושי העולה מכך הוא שבהתוצאות עוזי'ד מני נאים פוטנציאלי, הרי שכל שיוואש, ויבחר שלא להעיד, יהיה קושי להוכיח אמינותה תכנים של מסמכים אלה. הוא הדין בכל הנוגע

לטיותות, מיללים ותרשומות פנימיות שערך מני, ושיכול להיות להן משקל לחיזוק ראיות התביעה.

לבסוף, עלו סוגיות רבות ומורכבות הנוגעות לברירת הדין בתחום דיני הראיות. כך למשל, בכל הנוגע לעדותה של דניאלה, צפויים קשיים נוכח טעת חיסין עוזי - לטענה שדניאלה יכולה להעלות, ונוכח טענה אפשרית כי בסוגיה זו צריך להחיל לא את הדין הישראלי אלא את הדין הקפריסאי. טענה דומה אפשרית יכולה לעמוד בנוגע לקבילות המסמכים שנתפסו בקפריסין, ואף בכך מצוי קושי נוסף.

366. הנה כי כן, סוגיות בתחום סדרי הדין וקבילות הראיות, מערימות קושי ממשועז בתיק זה.

לכל הבעיות הללו יש להוסיף כי החקירות בעניינו של יברמן נשכו על פני שנים (החקירה הגלולה החלה בשנת 2001) והקושי הטמון בגבייה עדויות ואיסוף ראיות ברחבי העולם, הביא לכך שהחקירה לא מוצתה עד תום בכמה עניינים, ובעיקר באלה הכרוכים בפרשת מייפלאור. בפרשא זו, לא נקבעו למעשה עדדים מרכזיים שיכלו לשפוך אור על הפרשה.

367. החשדות בפרשא זו עלו רק בשלב מתקדם מאד של הפרשה. כדי למצות את חקירת פרשה זו, נדרש היה לבקש קיום חיקורי דין בארצות שונות. אלא שההחלטה שהתקבלה בנדון הייתה לסיים את החקירה, ולא להעמיקה. על כך הוחלט, בהתחשב בכמה גורמים מצטברים. ראשית, נלקח בחשבון משך הזמן הרוב שבו כבר היה נתון ליברמן תחת חקירות שונות; הזמן הרוב שלhalb מאז המועד שבו – לפי החשד – בוצעו העבירות בפרשא זו; ועינוי הדין הנוסף שהיה נגרם מהתmeshכות החקירה. במקביל, ובעיקר, נלקחה בחשבון העובדה, שנראה היה כי הסיכוי להצליה לאסוף ראיות באמצעות קיום חיקורי דין שנדרשו כדי להשלים את החקירה בפרשא זו, הינו נמוך. זאת מאחר שחקורי דין נדרשו בעיקר בארצות שהנסيون עם חיקורי דין קודמים שהתבקו בהם היה בעייתי. לפיכך הוחלט, כאמור, שלא להמשיך בנסיוון לקידום החקירה בפרשא זו.

368. קושי נוסף מצוי אף בעובדה שיווסף שלדיינר, מעורב מרכזី בפרשא, וכי שרכש – לפי הנטען – את חברות נתיב אל המזרח, נפטר עוד בשנת 2006, ולפיכך תיק החקירה חסר את גירסתו. מיותר לציין, כי אילו שלדיינר היה בין החיים, ניתן היה לקבל ממנו גירושה, בין היתר, אודות אמיתות רכישת נתיב אל המזרח, ואם הייתה זו רכישה מלאה שאחריה הפסיק ליברמן כליל להיות מעורב בחברה. עד נספ, תושב מולדובה, שעדותו חשובה לפרשת מ.ל.ז., מת בשנת 2008, לאחר חקירותו, ועד אחר, תושב רוסיה, שגם עדותו יכולה לשפוך אור רב על פרשה זו, לא אותר ולא נחקר, חרף מאמצים שנעשו לאתרו ברוסיה על ידי השلطונות שם.

369. אשר על כן, חסרו ראיות ביחס לנושאים מרכזיים בחקירה זו, דבר המקשה על הוכחת האשמה. הוסף לכך את הקשיים בתחום דיני הראיות וסדרי הדין אשר נדונו לעיל, ואת הבעיות הראייתיות המהוויות שאף הן נדונו בהרחבה, והנה, לדעתנו, לנותר עוד סיבוכי סביר להרשעה.

פרק שישי: תמצית עמדת פרקליט המדינה

.371 את דעתו השמייע פרקליט המדינה במהלך הדיונים, והוא תמן אותה גם במסמך פנימי בו ריכז עיקרי עמדתו. בכל אלה הציג דרך אחרת בה יש לנתח את מכלול חומר הראיות בתיק, וועל פיה הציג גם להסיק מסקנות אחרות מאשר אלה אליה הגיעתי אני.

לדבריו, אכן מדובר בתיק מורכב ביותר וקשה לחובלה בבית המשפט, אך התמונה הכלולה מן הראיות בדבר פעילותנו ומהדלו "מפרי האיסורים הפליליים" של השר א. ליברמן - אינה גבולית, ועל כן ראוי היה להאשים בעבירה של "מרמה והפרת אמונים". לדעתו, גם במקרים שבהם "סיפורים חילופיים" כלשהם הותירו ספקות, הם לא גרוו מן הסיכוי לבסס התיזה של התובעה. אדרבא, חששו של פרקליט המדינה הוא כי דוקא "שיתוט" פרטני בספקות הנקודתיים שהועלו, במקומות להתרց "בחינת המאקרו" עלול להוביל למסקנות שגויות; לעניין זה, השאלות העיקריות הן: האם ליברמן יותר בעל עניין בעסקים ובתקבולים הכספיים – אם לאו, ובמיוחד, האם קיימת היכוננות לכך שהסיפור החלופי הכלול של ליברמן (לפיו הוא "נפרד" לחלוtin מעסדיו בראשית 2001, למעט לגבי חברות מ.ל.א., ממנה "נפרד" לדבריו בשנת 2006), מתישב עם הראיות הקונקרטיות לפיהן הוא נותר מעורב בהם כבעל העניין, ושלחן ליברמן לא נתן הסבר שנייה לקבלו, להשquetת פרקליט המדינה.

.372 לדברי פרקליט המדינה, גם אם התשתיות הראייתית אינה שלמה ומלאה, זו הקיימות מובילה למסקנה שליברמן, או למצער – גם ליברמן – נותר בעל השליטה (המלאה או החלקית) והנהנה בתאגדים השונים שייחסו לו ע"פ כתוב החוזות, בהם שמר, ושמרו אחרים עברו, זיקת בעליים, תוך שימוש בטל היכולת להכוין את פעילותם; בכך כך, גם בתקופות כהונתו כשר (וביניהם), ניתן להזות את ליברמן כמו שספק עילה לקבלת כספים עולמיים בסכומים עצולים וגבויים, שהוזרמו מידיו בעלי הון המשתייכים לחוג מכירין, שחקם בעלי אינטרסים בישראל, וזאת בגין תועלת שהביא או שירותים עולמיים שהעניק לאוטם מקרים; פעילותו וזכיותו אלה של ליברמן הוסתרו בכוונה מכובן על ידי מבנה עסקי מורכב הבוסס על חברות shore Off, בהן הוצבו, בהובלתעו"מ מני, אנשי קש מטעמו; הפעולות העסקית וקבלת הכספיים אף הוסתרו במהלך השנים ממבקר המדינה, ובכך, נפגעה באורה של ממש האפשרות לבחון ולפקח על תקינות וشكיפות פעילותו של ליברמן, עת כיהן כשר. ממילא, כך ציין, מהוות תמונה מצרפתית זו את המעשה הפלילי העומד לבחינתנו.

אכן, לדעת פרקליט המדינה, גם לאחר התקירה נותרת פרשה זו סתומה ברובה ובלתי נהירה לנו. זאת, כבר על פי המסמכים שתיעדו את קיומה בעת שהתרחשה, ומאותר יותר על פי העדויות שנגבו במהלך התקירה המתיחשות אליה. כל אלה, כך נראה, אינם משקפים, כמעט תמיד, את תמוןת האמת – תמוןת שלמה כלשהו. לעניין זה הזכיר פרקליט המדינה כי בפני החוקרים לא התייצב ولو אדם מעורב מרכז אחד שמקורו היה למסור את כל המידע לו באשר לנושאי החקירה. והרי, לו נטה ליברמן את העסקים כולם מאז ראשית 2001, ורק תושבי חוויל – "בלתי רלוונטיים" לחקירה בישראל – נותרו בעלי עניין בהם, לבתוח הי, להערכת פרקליט המדינה, כל המעורבים, ובראשם ובראשונהעו"מ מני, חשים "חוות דיווח" בדבר "עובדות" אלה, במקומות נטיה להסתירה, הכחשה ולשתיקה. אילו כך נהגו – היו בראש ובראשונה הרי "מחציט" את ליברמן מן החשדות.

.373 לדעת פרקליט המדינה אין זה תנאי לביסוס האישום האמור, שנצלה לפענה ולהציג את רמת המעורבות השלמה והמדויקת של השר ליברמן, בהשוואה לו האפשרות של אחרים (לרובות זו של

שולדיינר) כדי לזהות את הפרת האיסור והפרת חובות הדיווח. לטעמו, הדברים אינם דיבוטומיים, שכן מעורבותו כלשהי של שולדיינר בפעולות עסקית "בנסיבות התאגידים" (ואף אילו הייתה ניכרת), אינה שוללת את זו של ליברמן.

השאלה אינה, לדברי פרקליט המדינה - "מי הקרוב ביותר בתחרות" בין "המעמדים" להיות בעלי העניין בתאגידי Off shore זו, אלא מה חלקו של ליברמן בכל אלה - בשמרתו הזיקה ושליטה על הכוונות פעילותם. מה חלקו של ליברמן בעילה לקבלת התקבולים, שפזרים נותר בסימן שאלה (ובין היתר מצירני, גיטנשטיין ואח'), והאם קיימת סבירות כלשהי כי אלה נתקבלו **בזכות אחרים** - ורק בזכותם - ולא בעטיה של מערכת היחסים וההוועלת שספק להם ליברמן דווקא.

להשquette פרקליט המדינה, בפרשא זו, גם ברמת ההתבוננות בתאגידים ובאיורים הפיננסיים הפרטניים, לרובינו מזהים בסוגיות הרלוונטיות השונות "סיפור חלופי" אמיתי אפשרי כלשהו, שתוכנו גם توأم את דרך הצגתו בשעת התרחשויות הדברים בזמן אמת, או במהלך קבלת גרסאות המעורבים בחקירה - ככל "שדיברו". לאמתו של דבר, בשום נושא ממשוני אליו נדרשו לא מצאנו במשמעותם שנאפסו או בעדויות שנגבו, "סיפור תמים" שניתו להאמין לו, ולכך, לעמדת פרקליט המדינה, ממשעות מחמירה העומדת בפני עצמה.

לטעמו של פרקליט המדינה, כל התאגידים בהם מדובר אינם אלא חלק **מקבוצה אחת, מאוג אחד, מגובש באורה מלא או חלק**. לקבוצה זו "מחפשים" אנו את בעלי העניין והשליטה, כשהם מוגשים בתאגידים שנשלקו היו שניידר, שולדיינר וכמוון ליברמן – לא איש זולותם. פרקליט המדינה סבור כי העומד מאחורי הרישומים הוא ליברמן. בכך כך, האפשרות לפיה שניידר הוא בעליהם אמיתי של אילו מן התאגידים, נשלلت לדעת פרקליט המדינה בחומר הראיות, ובמקביל, הוא סבור, מסורת של סיבות שמניה, כי אין בסיס להנחה לפיה שניידר, הרשות כבעלי B7V ובמייפלאור, שימוש 'איש קשי' עבר שולדיינר – אפשרות שככל לא נזכرت בגרסת מי מן העדים ואני עולה מן הראיות. בכל מקרה, לדעת פרקליט המדינה די באפשרות לפיה **גם ליברמן** (ואפילו היה זה בשילוב עסקי כלשהו עם שולדיינר) הוא בעל העניין בקבוצה.

374. פרקליט המדינה סבר כי למטרות הנסיגה בדבריה (עד לאחרונה) של העדה דעתה מקפריסין, יש לעדותה תרומה ממשונית לזיהוי ולהבנת חלקו של ליברמן בעסקים במהלך שנות טיפולה בקבוצה. בכללן נסיבות העניין, העוינות שגילתה אינה גורעת, אלא אולי אף מתחזקת, את המשקל שיש ליתן לगראטה הראונה: עדות זו מהוות לדעת פרקליט המדינה ראייה **מרכזית ומשמעות להוכחת האישום, משותם שהוא משקפת את הבנת מי שטיפה באורה שוטף, ובמשך שנים, בתאגידים ובליברמן "הקליגנט"** (כנהה האמית), ייחדיו. עדת מפתח זו, "מסדרת" – לטעמו של פרקליט המדינה – את "בנייה הפסיכס" בהציג "סיפור המעשה", לפיו ליברמן הוא הננה. בשיטתה השוטפת, "שייכחה" העדה את ליברמן אל תוך קבוצת התאגידים במשך שנים רבות, לאחר שכביבול ניתק כל קשר עימה. להערכת פרקליט המדינה, לא יתכן כי העדה שגתה, שכן היא הייתה המזקאה וה מביאה במשרד הקפריסאי בטיפול השוטף בתאגידים הללו, ומעשייה, לרבות בקשר להעשרות הכספיים בתחום הקבוצה בין חשבונו האישי של ליברמן, לוו באופן שוטף ע"י עו"ד מנி.

375. לדעת פרקליט המדינה, הפגיעה מיום 13.9.04, שהתקיימה במשרד עו"ד בקריסין, אותה נעידה העדה, והפרוטוקול על תכניו המפורטים, ממשוערים ביותר בתרומותם להבנת התרמונה. התרשמה מתעדת את "הליך" ממשותן בישיבה, ולදעת פרקליט המדינה, מהראיות עולה **ש'חלוקת'**,

האנונימי הוא ליברמן (ומוכרת בתיק זה הנחיתת ע"ז מני להסתיר את זהותו). לדעתו, על פי תכני הישיבה, ליברמן הוא בעל השילטה בהוכנות התאגידים גם מכאן ולהבא (בניגוד לגרסתו). ליברמן מסר בהודעתו כי איןנו יכול לזכור ישיבה שהתקיימה חמיש שנים קודם לכן, תוך שהעלה את האפשרות לפיה "אך התלווה" לחבריו לישיבה שהתקיימה במשרד זה. לדעת פרקליט המדינה, הסבר זה אינו סביר בנסיבות העניין, בשל שורה של סיבות שמנה.

פרקליט המדינה הפנה עוד למשקל המctrבר של שורה של טיעונים המבוססים את החזרות, והשוללים לטעםו את גרטסו המכחישה של ליברמן, כשהעיקריים בהם היו: כי הסכם המכירה של חברת נתיב אל המזרח (קפריסון) אינו יכול לשקר מכירה תקפה ואמיתית, בשל סיבות רבות שמנה; שחיוונים אישיים של ליברמן מומנו במהלך השנים ע"י התאגידים (שהואם כביכול מכיר, או שמעולם לא הכיר, בדבריו); בהתחשב בנסיבות דבר התאמת המרשימה של מועד טיסותיו של ליברמן לקפריסון לבין מועדיו היישובות בענייני התאגידים - טיסות שגם מומנו על ידי החברה של בתו; העניין שגילה ליברמן "במסמכי ח'כ נודלמן", כמתבטה ברישומו על גביהם, ועוד.

פרקליט המדינה התייחס בנפרד גם לתקבולים שהועברו ע"י גיטנסטינן, ידידו של ליברמן, לידי חברת מ.ל., הרשותה ע"ש בתו מיכל. לעניין זה הדגיש בעיקר את אלה: תחילתה, בשנותיהם הראשונות, מקור ההכנסות היחיד של מ.ל. היה אותו תשלום חודשי (מעל רבע מיליון ש"ח) שנכנן היה גיטנסטינן לשפט לידי ליברמן בגין תועלת כלשי שהביא לו, שהוגדרה כ"שירותי לבוגג פוליטי". לדעת פרקליט המדינה, לא הוכח הסבר סביר לכך שהתשלומים החדשניים הללו נתחשו – **לפי חוזה זהה שנחתם ל-3 שנים נוספות** – מייד לאחר שליברמן מונה כשר, זולת קשורות גם בהמשך ליברמן.

לטעמו של פרקליט המדינה, טענת הגינה, לפיה הכלכלן שרון שלום (שהיה עוזרו של ליברמן משך שנים ופעיל במפלגת ישראל ביתנו) הוא שהיה מכאן ואילך מעניק השירותים מטעם החברה, הינה בלתי מ שכנעת בעליל. שלום לא הצליח להראות ولو תרומה משמעותית אחת לששייה שהצדקה תתקבל חודשי עצום שכזה. פרקליט המדינה ייחס משמעות לא מבוטלת לעובדה שתקבולים אלה שימשו לרכישת דירה עבור בת המשפחה מיכל ליברמן, בעוד במקביל, שרון שלום נאות להמשך ולהשתפוך בנסיבות "זינחה יחסית" (בנסיבות העניין) הפחותה מזו שקיבל עד אותה עת, בתקופה שככל "העשה" הוטלה על כתפיו, כביכול.

376. זו היא אפוא, בתמצית, עמדת פרקליט המדינה, לפיו קיימת תשתיית עובדתית מספקת להוכחת החזרות שייחסו ליברמן בפרשזה זו, כשלמרות הקשיים שתיאר (כמפורט להלן) – קיימים לטעמו סיכוי סביר להרשעה. לדבריו, הגם שתמונת חלקו של ליברמן (לצד חלקים של אחרים) בעסקים ובתנוועת הכספיים ע"פ כתוב החזרות אינה שלמה על פי הראיות שנאספו, מכלול הנסיבות שנחשפו, ובתוכם גם "טבעות האצבע" שהותיר במהלך השנים בעילות התאגידים, אינו מתиישב עם "סיפור חילופי" המעורר ספק של ממש באשר לעבירות בחן החושד.

עם זאת, גם שפרקליט המדינה סבר וביקש לשכנע כי יש בתיק זה סיכוי סביר להרשעה, הוא גם הנית בפנוי, לקרה החלטתי הסופית, חוות דעת פנים נספה, המרכזת על פי טעמו את הקשיים העיקריים להוכחת האישומים. הוא הזכיר, כי הערכה מקצועית של חומר ראיות מורכב אינה בבחינת "מדד מדויק", כ舍ילדוע, אפשר וגשמי הערכה שונות יגיעו למסקנות שונות על בסיס תשתיות זהה. מכל מקום, בהתחשב במאפייניו המיחדים של החומר הנבחן על ידו, סבר פרקליט המדינה כי

גם עמדת משנהו לעניינים פליליים, וחברים אחרים בצוות, לפיה יש לסגור התיק בשל העדר ראיות מספיקות, הינה סבירה, כמפורט להלן;

התיחסות פרקליט המדינה לעמדת פניה יש לסגור תיק מחוסר ראיות מספיקות:

לעמדתו של פרקליט המדינה, מדובר במסכת עובדות שתיהה זו אמנס מלאכת ליטיגציה מרכיבת לחוכיחן בבית המשפט, ודאי בהיבט הפלילי ברמה הנדרשת להרשעה. לדבריו, הקשיים בתיק מצוים במספר מישורי התייחסות: מדובר במסכת אירועים שבוצעה לכואורה במשך שנים, בייחוד מחוץ לגבולות המדינה, שלוחה בכונה (ע"פ תכנון מוקדם ומתואם) להסתירם מרשות המדינה והציבור. דרך הרחקתו והסתתרתו של ליברמן מהעסקים שנבנתו במהלך השנים נועתה לרוב בדרכם מתוחכמת, באמצעות מקורבים, חלקס אנשי קש וחברות OFF SHORE, באכتنיה של משרד קפריסאי, ובניהול וקיודם העשייה ע"י יורך דין ישראלי, המחריש בחקירה בשל מה שנראה כניצול החיסין שאoli עמד לזכות לקוחותיו, ואפשר בשל זכות השתיקה וחיסיון בפני הפללה עצמית. אל מסכת המסתמכים והמצגים הכוונים שלילו את העשייה, כבר בזמן אמת, מצטרפת העובדה כי רוב רובם של העדים שהיו מעורבים בפעולות שנבחנה לא מסרו גרסאות אמת בחקירה, ובין אלה, בעיקר, עדים שמיודדים להיות עדי תביעה, כשהחלקים שמרו גם על זכות השתיקה. בנסיבות אלה, המסכת הריאיתית המצוייה בתיק, מבוססת על מסמכים כאמור מזמן אמת ועל גרסאות שיש לעמל לא מעט על מנת לברור מתוכן את מרכבי האמת. נוסף על כך, יהיה הכרח להתמודד במהלך ניהול המשפט עם שאלות שונות של קובלות ועם טענות בדבר חסינות ושאלות נוספות מתחום דיני הראות וסדרי הדין. לבסוף, בהיותו, כידע, "תיק נסיבתי", אל כל אלה יש כМОן להוסיף את תהליך הניתוח וההערכה של מידת בהירות וmobekot התמונה הפלילתית העולה מן הנסיבות – סוגיה שהפתרון לה לא יימצא, כאמור, בתחום "המدى המדויק". לעניין זה הפנה פרקליט המדינה לכך שאל מול דעתו בדבר סיכומי הרשעה (הנתמכת גם ע"י אחרים בפרקליטות וביעוץ), הוצגו בפניי גם עמדותיהם המڪוציאוות השונות של חברי בצוות, לרבות זו של המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים). לדבריו של פרקליט המדינה, למשל הצלחה לשכנע בעמדתו, הרי גם בעובדה זו, במקרה, יש משום אינדיקציה למרכיבותה היתרונה של מלאכת הערכת הראות בתיק זה.

עוד סבר פרקליט המדינה כי מצטרפים בפרשזה זו קשיים נוספים, המוכרים גם בתיקים אחרים, ובכללם טענות לא פשוטות של "הגנה מן הצדק" וטענות באשר לחוטאים מהותיים בחקירה (בעיקר בשל מגבלות איסוף ראיות מעבר לים), שהביאו לכך שהחקירה לא מוצעה בנושאים מהותיים.

עוד הוסיף פרקליט המדינה גם, כי בתיק זה מצטרף קושי בעל משמעות ועוצמה העולים על המקובל, שלמרובה הצער הכלים העומדים לרשות המדינה להיערך למתן מענה טוב לגביו הם מוגבלים; כידוע, חלקמשמעותי מן העדים אינם מתגוררים בארץ (אלא באירופה – מזרח ומערב) וחלק משמעותי של הראות אף הם הושגו מעבר לים. בתיק זה, שאלת הערכת הסיכומי להביא לכך שככל הראות הללו לרבות עדויות העדים הגרים בחו"ל ("ייןסו" במהלך המשפט אל תוך תיק ביהם"ש בישראל היא מרכיבת, וזאת בהתחשב בשורה של נעלמים שבמידה רבה אינם תלויים במערכות המשפט והאכיפה בישראל. לעניין זה, קיימת אפשרות, שלמרות קיומו של אמונת לסייע משפטי והסדרים בלתי פורמליים בין מערכות המשפט של המדינות, לא תהיה הרכה מעשה העודם של אותם עדים

מורכזים - אף לא בדרך של עזרה משפטית במתכונת זו או אחרת - ואפשר ויקשה להגיש את חלקם של המסמכים שנאפסו בחקירה. בנוסף, עצם ההחלטה על עדויות של מי שימסרו אותן במדיניות הים, על פי שיטות משפט שאין בהכרח תואמות את המקובל בישראל, עשוי להביא לכך שההתיחסות אליהן תהיה ספקנית יותר, תוך שיינטו להן משקל נמוך מן המקובל.

378. פרקליט המדינה הוסיף וציין כי הערכת סיכומי הרשעה בתיק זה הינה מורכבת על כן, מושם שהוא דורך שורה של "תcheinות הערכה" - הן באשר להתיכנות להלכה למעשה את הריאות (בעיקר מחו"ל) לבית המשפט בישראל, תוך שיינטו להן משקל, והן בשל שונות בגישות הנדרשים להערכת תכני "הסיפור העברייני" על סמך אותה מסכת ראיות - מרביתה נסיבתית - בדבר זיקתו ומעורבותו לכאורה של ליברמן בפעולות העסקית/פיננסית, כפי שיוחסה לו במהלך השנים.

לבסוף **סיכם פרקליט המדינה** את עמדתו ביחס לאפשרות סגירת התקיק מחמת הייעדר ראיות מספיקות באופן הבא: להשקפותו, למרות סימני השאלה אליהם הפנה לעיל, ניתן להשקפותו להתמודד עימם וליתן להם מענה, וכיים סיכוי סביר להרשעה בתיק, כשבعدת המוצא היא, כמובן, שההתביעה הכלכלית מחייבת לנחל לעיתים גם תיקים מורכבים בתנאי אי ודאות דיוונית בזירה המשפטית כאשר משוכנעת היא באשר לאשמת הנאים ולטיכוי הסביר בהרשעות.

עם זאת, בהתחשב בהערכת טיבם של הקשיים הללו, כשהבולט ביניהם הוא **ההתכונות המעשית** לנוכח את כל ראיות התביעה מארצאות הים השונות אל תוך תיקו של ביהמ"ש בישראל, בדרך שיינטו להן מלאה המשקל, גם עדמתו משנהו לעניינים פליליים וחבריים אחרים בצוות, לפיה יש לסגור תיק זה מהיעדר ראיות, אף היא, להערכתו, **עדמה סבירה**.

379. פירוט הקשיים הריאתיים שהביא פרקליט המדינה בפני בוני בתיק זה מקובל עלי, אלא שהמסקנה שהסקתי אני מקשימים אלו, שונה ממסקנתו. כמובן, מקובלת עלי עמדתו שההתביעה הכלכלית מחייבת לעיתים לנחל גם תיקים "קשה". אלא שבתיק זה, הנסיבות הקשיים שפורטו בפרק זה ובפרקם האחרים, מובילה לדעתו למסקנה שאין "סיכוי סביר להרשעה", ותיק שכזה, לא ניתן להגish על פי פסיקת בית המשפט העליון.

פרק שביעי: סיכום הפן הריאיתי

א. הייעדר היכולת להוכיח זיקת בעלות או זיקה אסורה אחרת של ליברמן לחברות -

סיכום

380. עניינו של תיק זה בחשד לפיו ליברמן, במהלך כהונתו בתפקיד ציבורי, בניגוד להצהרותיו המפורשות למבקר המדינה, לא פרש עם תחילת כהונתו כשר ניהול עסקים הפרטיזים ומהቤלות עליהם, וזאת בגיןו לחובתו על פי כללי יעודת אשר, אלא נותר בעל השליטה והנהנה בהם, הכוון את פעילותם וקיים באמצעות אחרים זיקת בעליים אליהם.

381. על פי החשד, גם בתקופות כהונותיו, המשיך ליברמן להיות – ביודען – "העליה" לקבלת חלקם של הכספיים שהוזרמו לחברות מידיו אנשי עסקים, שכמה מהם בעלי אינטרסים בישראל. זאת עשו ליברמן, כך על פי החשד, תוך השתרת מעורבותו זו מעuni הציבור, באמצעות הקמתה "מארגן" חברות מומרכבות, המבוססת על חברות שהוקמו בחו"ל (Off shore), בהן הוצבו, על פי החשד, "אנשי קשר" מטעמו,

שהיו אף אנשי אמונה, וכן באמצעות הקמת תאגיד ישראלי אשר נרשם באורח מלאכותי ע"ש בטו - מיכל. מאחר כי "מסך" פרטי הירושם הפורמלי והפעולות שנעשתה על ידי התאגידים, מצוי היה, כך על פי החשד, ליברמן. פעילות זו של ליברמן בתאגידים התבכעה על פני תקופת ארכוה, שבמהלכה כיהן כשר, תוך שימושים שעשו להסתדר פעילות זו. התנהלות זו בכללות מהוות, על פי החשד, את הבסיס למשעים הפליליים בהם נחשד ליברמן.

382. **כמפורט בהרבה לעיל, בפרק העובדי,** לא נמצא די ראיות להוכחת בעולתו /או שליטתו של ליברמן בכלל אחת מהחברות. אכן, לקופת החברות הוזרמו בתקופות כהונתוו כשר במשלה כספים, בסכומים גבוהים ביותר, מאות אנשי עסקים בחו"ל המוקבים אליו. אלא שבקץ לא די כموון כדי לבסס עבירה פלילית מצדו.

383. פעילות עסקית או פיננסית, מכל סוג שהוא, אסורה על שרים בראש ובראשונה בשל החשש לניגודי עניינים בין האינטרסים האישיים שלהם לבין הצד לפניות שכזו, לבין חובות הנאמנות שלהם כלפי הציבור. כדי להבטיח כי שדר פועל בשיקיפות, וכי איןנו קולע עצמו לדילמות של בחירה בין קידום עניינו של הציבור לבין העדפה של עניינו האישי, הותקנו גם כללי יעדת אש"ר. כללים אלו מודים ומחייבים את האיסורים, ומティילים לצדדים אף חובות דיווח לציבור להבטחת שיקיפות ובקרה (באמצעות מבחן המדינה).

384. ברצוני להציג שוב, כי לא אך הפרות "בלוי ועדת אש"ר" הם המעשים והמלחלים שנבחנו בתיק זה, אלא מכלול המעשים האמור, כאשר הפרת הכללים מהוות אינדיקטיה מרובה לפסול הקאים בהתנהגות.

385. על פי החשד, הפעולות הפיננסית המתוארכות וקבלת הכספי בתאגידים, הוסתרו ממבחן המדינה ובכך נגעה באופן ממשי יכולת לפקח על תקיןות ושיקיפות פעילותו של ליברמן בעת כהונתו כשר. בمعنىו אלה, נחשד ליברמן כי הפר את האיסורים הקבועים בחוק ובכללים.

386. כמפורט לעיל, אילו ניתן היה לקבוע כי ליברמן הייתה שליטה, או זיקה ממשית אסורה אחרת, לחברות ולכספי שהתקבלו בהן, הייתה לכך משמעות גם לגבי אמיתיties דיווחיו לגבי פעילותו, לציבור ולבחן המדינה.لاقורה, מעשה של דיווח כזוב למבחן המדינה יכול לעלות, בשלעצמו, כדי עבירה של מרמה והפרת אמונים, גם ללא היזקות לכללי "עדת אש"ר", שכן מדובר בחתנהגות שיש בה הצגת מצג כזוב בפני המבחן, אשר יכול ותקיים את יסוד המרמה הנדרש בסעיף 284 לחוק העונשין.

387. בנוסף, לו היו ראיות ברורות להיווטו של ליברמן בעל שליטה לחברות או בחקלאו, הרי שדיוחיו, בדבר העדר זיקה שלו לחברות, עשויים היו להקים גם עבירה של קבלת דבר במרמה בגין קבלת הנחות דעתם של יו"ר הכנסת ומבחן המדינה.

388. **דא עקא, שהתשתיית הריאיתית שנאספה בפרשא זו, בארץ וברחבי העולם, לא הביאה לגילוי מלא** ושלם של כל נדבכי הפעולות של החברות הללו במהלך השניים, לרבות באשר למהותם המלאה של הקשיים שהן קיימו ביניהן, אופי הכספיים שהועברו אליהן, ומהות העסקאות שהתבצעו על ידן - ובעיקר, לא נמצאו ראיות ברורות להוכחת שליטתו של ליברמן בהן או למצער, להוכחת קיומה של זיקה ממשית אסורה אחרת שלא אליהן, בתקופת היוטו עובד הציבור. **בכך נגמרה באופן מהותי**
היכולת להגיע למסקנות הנדרשות בהליך הפלילי המישר ליברמן עבירה פלילית.

389. אכן, קיימות ראיות נסיבתיות לא מעטות המועלות חשד ממש שליברמן קיים זיקה אסורה לחברות אלה. אלא שבסופו של יום, מכלול התשתיית הראייתית מוביל למסקנה שאין די ראיות להובחת חשד זה.

390. אסכם להלן בקצרה, את עיקרי הראיות המקיימות ספק סביר בוגע לחשד שליברמן נותר הבעלים או בעל זיקה אסורה דומה לחברות נשוא הפרשה:

פתרונות מרכזיים הנוגעים למכלול החברות

א. רוב העדים שנחקרו בתיק זה, אישרו את גירסת ליברמן כי מיד לאחר מינויו לשר ניתק את קשריו עם החברות שהיה קשור אליהן קודם לכן (נתיב אל המזורה ו.ל. 1), ואת גירסתו כי לא היה לו שום קשר לחברת MV. אכן, חלק מהעדויות הללו מעוררות תמיינות וקשיים ולעתים לוקות حق בחוסר סבירות וסתירות. אלא שקשה מאד לבסס אישום פלילי, כאשר אין כמעט עדים המוסרים גירסה ברוח התביעה שהציגה בפני בית-המשפט.

ב. העדה היחידה שמסירה כי לפי הבנתה והתרשםותה, ליברמן הוא שהמשיך לעמוד מאחורי החברות נתיב קפריסין, MV ומיפלאור, גם בזמן כהונתו כשר, הייתה דניאלה, ועל כן אליבא דכולי עלמא, מדובר בעודה המרכזית בתיק. אלא שדניאלה מסרה מלכתחילה, כי מדובר ב"הבנייה"/"אמונה" שלה בלבד, להבדיל מ"ידעעה", ועל "הבנייה" שכזו, שהינה בגדר "עדות סבירה", קשה לסתום. יתרה מזו, בראיוון שנערך עמה לאחרונה, לפני כחודש בלבד, דניאלה לא שיתפה באופן-Amity פולח עם התביעה, השיבה לרוב כי אינה זוכרת כמעט דבר אודות חברות אלה, והודיעה כי תסרב להגעה לישראל למבחן עדות. על עדה שכזו, שטעיד - אם בכלל - בהליך של חיקור דין שייערך בקפריסין, בפני שופט זר, קשה מאד לסתום.

האפשרות שהتبיעה תבקש להסתמך על העדויות שמסירה העדה במסגרת חיקור דין אינה יכולה להוות עוגן שנייתו להתבסס עליו. כאמור, קשה יהיה לסתום וליתן משקל לאמורות שמסירה העדה בהליך חיקור דין, שכן בנושאים מרכזיים, תוכנן היה מותפה ולא חד משמעי. יתרה מזו, בהליך של העדה בחו"ל במסגרת חיקור דין, בפני שופט זר, עשוי להיות קושי לנחל חקירה נגידית אפקטיבית. ואף דבר זה יכול לפגוע במשקל העדויות שתנתן.

ג. עוז'ד יואב מנוי (להלן: "מנוי"), שהיה לאורך שנים עורך דין של ליברמן, הוא הגורם המרכזי אשר טיפול בחברות בקפריסין, ובמסגרת זו, פעל ישירות מול דניאלה והמשרד הקפריסאי. תפקידו זה של מנוי הביא לכך שהוא שימש כ"חיז" בין החברות לבין ליברמן (ככל שליברמן היה אכן בעל זיקה אסורה לחברות), באופן שמקשה לקשור את ליברמן לחברות, ביחידות נוכח שתיקתו של מנוי בחקירה.

ד. מוחומר הראיות עולה כי מני יינגן גורמים נוספים רלוונטיים לחברות אלה, כגון: שניידר, שולדינר, גרטלר, חברת *Chadash* הקשורה לגיטנשטיין, ועוד. לפיכך, לא ניתן להזות בהכרח פעולות שפעל מני מול המשרד, כפעולות שנעשו בהכרח עברו ובשם ליברמן.

ה. ענייניהם של אנשי עסקים רלוונטיים נוספים, מלבד ליברמן, טופלו ע"י המשרד הקפריסאי AN – שנידר, שולדינר, גרטלר, וכאמור, אף הם היו מיוצגים על ידי מני. בעניין זה, דניאלה העידה בחקירה שהיא הגורם המטפל מטעם המשרד בכל ליקוחותיו של יואב מני. מכאן, שעצם הוכחת טיפולו של משרד זה בתבורות השונות אין בו כדי להוביל בהכרח למסקנה של ליברמן היה מעורב בעסקי החברות הללו, ואין זה בלתי סביר שבישיבות בין יואב מני לדניאלה נדונו מספר עניינים הקשורים לליקוחות שונים.

ו. לא נמצא ראיות לכך שליברמן קיבל כספים אסורים מהחברות, למטרות שחברות אלה קיבלו כספים בהיקפים ניכרים של מיליון דולרים. כל שקיבל ליברמן, מעבר לסכומים שנטען כי היוו חלק מהתמורה שקיבל עבור מכירת החברות שהיו בבעלותו, היה מספר תקבולים לא גבוהים יחסית, בשיעור כולל של אלפי דולרים בודדים, כשהתקובל הגובה מביניהם עמד על \$2,500. ליברמן ובאי כוחו נתנו לקבלת הסברים שונים שתוכנם ומידת אמינותם פורטו בהרחבה לעיל.

בקשר זה, יש ליתן משקל לטיעון שהועלה ע"י באי כוחו של ליברמן בשימושו, לפיו אין כל היגיון בהסתדרת קבלת סכומים משולдинר או מאחת החברות הקשורות אליו. זאת, נוכח הeterangan של ליברמן למבחן המדינה אודות גובה התמורה שהוסכמה (\$610,000) – הeterangan אשר הניחה למעשה את הפלטפורמה הלאיגיטימית להכרת קבלת כספים בסך כולל זה ע"י ליברמן.

ז. ראיות אשר ייחסה להן משמעות רבה בבחינת החedorות, היו הראיות שלימדו לכaura על נוכחותו של ליברמן בישיבה שהתקיימה במשרד עורכי הדין הקפריסאי ביום 13.9.04, בה נדונו ענייניהן של שלוש מבין החברות. דא עקא, שאף שכאן סביר הוא שניתן יהיה להוכיח כי ליברמן נכח בישיבה זו, לא ברור האם השתתף בכל הישיבה, האם התערב בדיון, ומה היה חלקו בהחלטות שהתקבלו. בכלל מקרה, על סמך ראייה זו בודאי שלא ניתן לקבוע כי ליברמן הוא שלט בחברות. יתרה מזו, מכוורתה הישיבה עולה כי נדונו בה גם PA - ("חשבנות אישיים"), ובשימוש נטען כי אם ליברמן אכן נכח בישיבה זו, סביר שזכה בה לצורך דיון על חשבונותיו האישיים, שאין חולק כי נוהלו במשרד הקפריסאי.

היו גם ראיות נוספות שלימדו ברמות הסתברות שונות כי ליברמן נכח גם בישיבות נוספות במשרד הקפריסאי, אך יקשה להוכיח את נוכחותו בהן ברמת הودאות הנדרשת בפeligים, ואף אם יוכת הדבר, אין כל ראייה שניתן יהיה ללמידה ממנה מה היה חלקו בישיבות ובהחלטות שהתקבלו בהן. יזכיר, שניתנו גם הסברים חלופיים אפשריים לנוכחותו של ליברמן בישיבות אלה, אשר הלקם הועלו ע"י באי כוחו של ליברמן בשימושו.

פתרונות מרכזיים הנוגעים לחברות נתיב ישראל ונתייב קפריסין

ח. ליברמן נחשד שמכיר את החברות הללו סמוך למועד מינויו לשר, במכירה פיקטיבית, לאיש קשי' בשם שולדינר. אלא שישנן ראיות ממשיות, התומכות בטענת ליברמן כי הוא מכר את החedorות ב"מכירת אמרת", כנדרש, וכי שולדינר לא היה איש קשי'. המדובר בראיות המוכחות כי שולדינר, העביר לliberman סך של \$300,000 מחברה שהיתה בשליטת אשתו. בנוסף, מהחומר עולה כי סכומים

נוספים העולים לסך של \$75,000 הועברו לליברמן מנתיב קפריסין לאחר موعد מכירתה. לגבי סכומים אלה נטען כי שולמו כחלק מהתמורה למניות שנרכשו ואין ראייה המפריכה טענה זו. סכום נוסף של \$50,000 הועבר אף הוא לליברמן ויש אינדיקציה אפשרית כי גם הוא התקבל משולדיין. בכך יש להווסף השקעת בעליים של שולדיין בחברת נתיב קפריסין, בסך של \$450,000, שהושקעה ביום 5.6.01, זמן קצר לאחר מכן חתימת החסכת השקעה זו נרשמה בדוחות הכספיים של נתיב קפריסין כחולואת בעליים וניתן לראותה בה משום מהנוגע בעליים בחברה.

קשה מאד לסתור טענה לפיה מי ששלט סכום המתקבב לחצי מיליון דולר עבר לחברה, והשייע בה עוד סכום דומה, באמצעות רכש בה בעלות.

בנוסף, קיימות ראיות ממשיות התומכות בගירסת מכירת נתיב ישראל לשולדיין (ועל כן בגין קשרי ליברמן לחברה זו לא שקלתי להעמיד את ליברמן לדין עובר לשימושו) והדבר משליך על טענה ליברמן כי שולדיין רכש גם את נתיב קפריסין, וזאת נוכח הטענה, אשר נמצא לה תימוכין בחומר הראיות, לפיה שתי החברות היו ונוטרו ייחידה עסקית אחת.

כעולה מחראיות, בין נתיב ישראל לנתייב קפריסין התקיים קשר, גם לאחר המכירה הנטענת (עד הפסקת הפעולות הפיננסית בנתייב קפריסין בשלhy 2001). קשר זה התבטא בעיקר בכך שנתיב ישראל עסקה בעיקר בפיתוח הפעולות "משמעותית", מעין "תchanot מעבר", לצורך תשלום לספקים, קבלת כספים מלוקחות נתיב ישראל וכו'. תפקיד פיננסי/אינסטראומנטלי זה של נתיב קפריסין עשוי להסביר גם את העובדה שמייבר טביעות האצבע של שולדיין נמצאו בנתייב ישראל, בהיותה מרכזו הכלכליות המהוות. אף לאחר המכירה הנטענת, המשיכו חברות להתנהל בהתאם לדפוס הפעולה המתוואר, עד לדעיכת פעילותה של נתיב קפריסין כחצי שנה לאחר מכן. הקושי לשולול את מכירת נתיב ישראל לשולדיין, כפי שפורט בפרקם הקודמים, מחד גיסא, והקשר בין שתי החברות גם לאחר המכירה הנטענת, מайдץ גיסא, מקשים אף הם על האפשרות לקבוע כי ליברמן נוטר בעל זיקת בעלות או שליטה בנתייב קפריסין. זאת, לאור גרסת המכירה המתיחסת לשתייהן וחוסר האפשרות, כאמור, לשולול את פעילותה כיחידה עסקית אחת.

בכך נוסיף כי בעלותו הלגיטימית של ליברמן בחברות נתיב ישראל ונתייב קפריסין בעבר והאפשרות לרכישה חוזרת שנותרה בידו (בהתאם לכללי ועדת אשר) עשויה גם היא להסביר זיקה מסוימת של ליברמן לחברת.

על פי החשד, ההסכם הכתובים המכירים שתי החברות היו הסכמים פיקטיביים בלבד. חישד זה נתמך למשל בכך שהסכום המכירה היו תמציתיים מאד. אלא שבמקרה לכך נטען כי ליברמן ושולדיין המנוח, שהיו ידידים, הגיעו להסכמות מפורטות יותר בעל פה, ואף החלו במימושן, עוד טרם חתימת הסכמים הפורמליים. כמוポート לעיל, צפוי קושי לסתור טענה זו במידה שאינה מותירה ספק סביר, בייחוד על רקע מערכת היחסים החברית הנטענת שלא נסתירה בין ליברמן לשולדיין המנוח. טענה זו, משליפה על יכולת לגזור משתייותם לכארה של הסכמים, את המסקנה שההסכם היו פיקטיביים, ובנוסף, קשה יהיה להוכיח עקב לכך שמדובר במערכת הסכامية חריגה ופיקטיבית.

פתרונות מרכזיים הנוגעים לחברת MV

ט. לטענתו של ליברמן, לא היה לו כל קשר לחברת זו. בתקופת כהונתו כשר לא היה ליברמן רשום כ"נהנה המוצהר" (beneficial owner), לחברת זו.

כעולה מהראיות, מקור ההכנסה היחיד של החברה היה סך של \$500,000 שבועות 17.5.01 - התקבל מאיש העסקים צירני, לטענתו, בהקשר לעסקה שכונתה "עסקת היין". אין ראיות כלשהן למעורבות ליברמן בעסקה זו, אף אחד מהמעורבים בעסקת היין לא הזכיר ולא עירב את ליברמן בהודעותיו.

גם סכומי הכספי שייצאו מחברה זו, לא הגיעו לливרמן. אכן, חלקם הגיעו למוקרביו, או שימשו לפרעון חובות תברות נתיב אל המזרח, כמפורט בהחלטה, והדבר מעורר חשד. אך אין ראייה המוכיחה במידת הودאות הנדרשת כי ליברמן הוא שנחנה מכפסים אלה.

פתרונות מרכזיים נוגע לחברת מייפלאו

ג. גם לגבי חברת זו טען ליברמן כי לא היה לו קשר אליה, ושמו לא מופיע במסמכים הקשורים אליה. ראיות שיש בהן כדי להuid על זיקה של ליברמן לחברת, נמצאו ב- 10 חיבורים של שכ"ט, בסך כולל של כ-1,000 ש"ח, בהם חוות חברת מייפלאו על ידי משרד עוז"ד הקפריסאי, בגין שירותים אישיים שניתנו לливרמן על ידי המשרד. דא עקא, אין ראיות למודעותו של ליברמן לחוביטים אלה, או להרשאה שניתנו לכך, מה גם שיקשה לשולט טענה שזו היא תולדת של שגגה היכולה לנבוע מכמה סיבות, וביניהם: קשריו של עוז"ד יואב מנוי לכל המעורבים, הקשרים החברתיים בין כל המעורבים ביניהם עצםם, ועצמאותו של מנוי בכל הנוגע לטיפול בחברות. מכל אלה עולה אפשרות שקשה יהיה לשולט, לפיה מנוי הוא שהורה על חיבורים כאמור מטעמי נוחות, או שהיתה אי הקפדה על הפרדה בין חיבובי שכר הטרחה של החברות. נכון האמור, ונוכח הסכומים הנמוכים בהם מדובר, נראה כי לא ניתן היה לשולט טעתו, ובכל מקרה, כאמור, אין ראייה למטען הרשאה מצד ליברמן לחוביטים אלה.

פתרונות מרכזיים נוגע לחברת מ.ל.א

יא. אחד הסמלים הבולטים בחומר הראיות ביחס לחברת זו הינו היעדר של "טבעות אצבע" ישירות של ליברמן בחברה זו בתקופת כהונתו הציורית. אכן, החברה המשיכה לקבל כספים בהיקפים ניכרים גם כשהliverman כיהן כשר, ועלה חסד שהסכומים ניתנו בגלל מעורבותו בפעולות החברה גם במהלך כהונתו כשר. אלא שלא ניתן לשולט באופן חד משמעי כי הסכומים שולמו בתמורה למטען יעוץ על ידי שרונו שלום, שכן מכנ"ל החברה גס לאחר פרישת ליברמן ממנה, דבר יכול להצדיק את הנסיבותיה בתקופה שלאחר פרישתו. כך למשל, בתקופה בה כיהן ליברמן כשר, ניתן למצוא טיסות רבות של שרונו שלום לחו"ל, לרבות טיסות למזרח אירופה ויתכן כי הוא טס לשם במסגרת UBODUTO בחברה זו. בנוסף, יש לבדוק שגורטלר היה מוכן לשלם לשרונו שלום שכר גבוהה, בחברה אחרת בה כיהן מכנ"ל מטעמו, כדי להציבו על כישוריו של שרונו שלום. זאת ועוד, הפסקת התשלומים של לוינגרטן למ.ל.א עם סיום UBODUTO של שרונו שלום בה, מעידה כשלעצמה על כך שהשכר ניתנו קודם לכן בתמורה לעובודה. גראות שלום וגיטנשטיין (איש העסקים שהעביר את

הכספיים לחברת זו), חן כי שלום הוא שנותן את היעוץ בשם מ.ל.א, יעוז שהצדיק את השכר שלום לחברת בתקופה זו. גירסה זו קשה לשולול, לא רק בגין העדר מסמכים הסותרים אותה, אלא בייחודה לאור העובדה שאין בנמצא ولو עד אחד אשר יעד אחרת.

לכז' נוספים, שקיים אפשרות שחלק הפחות חלק מהתשולם של גיטנשטיין למ.ל.א, החל משנת 2006, שולמו בתמורה לפועלותיו של ליברמן שביצעו בעבר (בחיותו איש פרטי). על כך ניתן ללמוד מן הכתוב בהסכם הפרישה של ליברמן ממ.ל.א אודות הצפי לרוחים בגין פועלותיו לפחות ב-12 חודשים הבאים.

עוד נזכיר, כי בשיחה שקיימו ליברמן וגיטנשטיין בסמוך לאחר הבחירה של ליברמן לכנסת, אמר לו גיטנשטיין כי: "מה שהוא הוא יהיה". אימרה זו תקשה לסתור את טענת ליברמן כי למרות הבחרתו לגיטנשטיין שהוא עוזב את החברה וחוזר לחיים הציבוריים, השיב לו גיטנשטיין שלא יחול שינוי באופן התנהלותו כלפי החברה.

ב. בחינת זיקת ליברמן ל"מארג החברות" ככלל

391. הנה כי כן, מכלול הריאות, והקשיים העולים מהן, כמפורט לעיל, ביחס לכל חברה בנפרד, איןנו מאפשר להוכיח במידה הودאות הנדרשת במשפט פלילי את היותו של ליברמן בעל שליטה בחברות לאחר מכןו לשך, שביכולתו להוכיח את פעילותו ולקבל את תקובלתו. כמו כן, לא התקבלה תמורה ברורה לגבי מידת מעורבותו של ליברמן (אם בכלל) בעסקים ובפעולות הפיננסית של כל אחת מהחברות. קיימים איפוא קשיים ראייתיים ממשיים להוכיח, ביחס לכל אחת מהחברות, כי ליברמן היה בעל שליטה בהן, מעמד אשר הקנה לו זכות לקבלת תקובלות מאותן חברות, לאחר מועד תחילת כהונתו כשר.

אושrif בהקשר זה, כי לא נעלמה מעניין הטענה לפיה הריאות המצביעות על בעלות של גורמים אחרים בחברות, אין שלולות עדין את האפשרות לפיה הייתה בעלות משותפת / שליטה משותפת של אותם גורמים בחברות אלה יחד עם ליברמן. ואולם, גם על פי אפשרות זו, עדין יש צורך בהוכחת זיקה אסורה שכזו של ליברמן לחברות, אלא כאמור, לאחר בחינת כלל הריאות העשוות למד על קיומה של זיקה שכזו, לא שוכנعني כי יש בהן כדי להקים את התשתית הריאיתית הנדרשת במשפט פלילי להוכחת זיקה כאמור, בלבדית או במשמעותם עם גורם אחר כלשהו.

392. כיוון שלא שוכנعني כי ניתן להוכיח שליטה של ליברמן בכל אחת מהחברות בנפרד או בעלות שלו בכל אחת מהן בנפרד, נבדקה האפשרות להוכיח שליטתו ל"מארג החברות" – ככלל – תוך מתן משקל מצטבר לטביעות האצבע שיש לו בכל אחת מהן בנפרד.

393. לעניין זה ייאמר תחילה, כי על סמך הריאות המצביעות בידינו לא ניתן לגבות מסקנה חד משמעות לפיה, כלל החברות פועלו במקשה אחת, "כמארג חברות" עם בעלות משותפת לכולם. עם זאת, ניתן והיה קיים בינהין שיתוף פעולה עסקית כלשהו, שאינו נהיר לנו, בהיעדר ראיות על טיבו.

394. יתרה מזו, מכלול הריאות שפורטו, עולה כי גם בהענקת משקל לריאות הקשורות את החברות זו, תוך ראייתן כמארג כולל, אין כדי לחזק את המכלול הריאתי בהקשר של הוכחת עובדת שליטתו

בכלן או היו הינה מכלן. בכך הדבר ביחס מכיון שישנו ראיות מסוימות היכולות ללמידה שגורם אחר היה הבעלים של חלק מהחברות. נתון זה משליך על כלל החברות, ככל שהן קשורות אחת לשניה.

הסיבות לכך שלא ניתן לדעת להוכיח את שליטה ליברמן בכל החברות, תוך התייחסות לכל החברות במכלול, הן שלוש:

האחת, לאור קיומו של הסבר חלופי למרבית הראיות, בלבד ולחוד, שיש בהן כדי לבסס זיקה של ליברמן לחברות.

השנייה, לאור העובדה, שלצורך הוכחת היותו של ליברמן בעל שליטה במרקם הכלול של החברות, בהעדר ראיות מספקות להוכחת היותו בעל שליטה בכל אחת מהן בנפרד, יש להוכיח תחילתה כי החברות הוחזקו ונוהלו "מרקם חברות" אשר מתקיים ביןיהן קשר ניהולי ועסקי מוכח (כגון: חברת אם או חברת בת וכיווץ"ב). רק בהתקיים קשר מוכח מסווג 'מרקם חברות', ניתן לבדוק את טביעות האצבוע של ליברמן באופן מצטבר בכל החברות, ולבחון האם יש בהן, כשהן נבחנות במצטבר, ב"מבט עלי", כדי להציג על היותו בעל שליטה במרקם הכלול.

דא עקא, שחרף העובדה שנמצאו אינדייקציות מסוימות לכך, שבין החברות התקיימו קשרים עסקיים כלשהם, אין בידינו ראייה לכך שהחברות נוהלו כמרקם כולל. על כן לא ניתן לבסס את היותו של ליברמן בעל שליטה בהן, על בסיס בחינה מצטברת, ב"מבט עלי", כאמור.

השלישית, גם אם נניח שניתן היה להוכיח כי מדובר במרקם חברות אחד, הרי שעדיין יקשה לשולול את האפשרות שיש לה תימוכין בראיות, לפיה שולדינר המנוח, הוא שהיה בעל השליטה בחברות ולא ליברמן. זאת לאחר שלגבי חלק מהחברות, האפשרות כי שולדינר הוא שהיה בעל השליטה בהן, היא אפשרות סבירה (ודאי ברמת הספק), ועובדזה זו משליפה, מיניה ובה, על זיקתו של שולדינר לכל החברות שבמרקם החברות, וממילא מכרסמת באופן ממש ביכולת להוכיח כי דזוקא ליברמן הוא שהיה בעל השליטה במרקם החברות.

משכך, ועל רקע כל האמור לעיל, הגעתני לכל מסקנה כי ככל שאין בחומר הראיות כדי לבסס את העובדה כי החברות התנהגו ונוהלו כמרקם, ולאחר מכן כל אחת מהן אישיות משפטית נפרדת, הרי שלצורך הוכחת היותו של ליברמן בעל שליטה בהן, נדרש מילא להוכיח כי ליברמן שמר בכל אחת מהן זיקת בעלים או זיקה אסורה אחרת, ובתווך כך, החזיק בידו את האפשרות לכונן פעילותן, וביחס לכך, כאמור, אין די ראיות כאלה ביחס לאף אחת מהחברות.

יודגש ויטועם. גם אם ניתן היה להוכיח כי מדובר במרקם חברות שבReLUו אחד, עדין, לא ניתן היה להוכיח במידת הودאות הנדרשת בפלילים, כי ליברמן, ולא אדם אחר, הוא אותו אחד.

לכך נוסף, כי גם אם מאגדים יחדיו את כל האינדייקציות, שנוטרו ללא מענה תקף - לקיומה של זיקה אסורה של ליברמן לחברות - התמונה המתקבלת אינה כזו שניתנת לקבוע על פיה, כי מדובר בזיקה אסורה – כגון זיקת בעליות, התווות פעילות, או זכות להינות מנכסי חברות. לפיכך אין בזיקות אלה, כשלעצמם, די כדי לשרטט על פיהם מסכת עובדותית ברורה ותקפה במשפט פלילי לקיומה של זיקה אסורה. בכך הדבר ביחס כאשר מנגד ישנה תשתיית ראייתית בעלת משקל המצביעת על גורם אחר, אפשרי, שלט בחברות, כפי שהושבר לעיל.

פרק שני: השימוש והשלכותיו

395. הוכחת התשתיות העובdotית העולה מן הריאות בתיק זה, נתקלה בקשיים לא מעטים. כבר עובר לשימוש, הערכו כל הפרקליטים שהשתתפו בדיונים כי חומר הריאות שנאסף ע"י המשטרה מורכב וייחודי בקשיים שעורר. עם זאת הדעה אותה עת הייתה, שדי בו, למורות הקשיים והערכת הריאות כ"גבוליות", כדי להצדיק שקידת הגשת כתוב אישום נגד ליברמן בכפוף לקיומו של שימוש.
396. השימוש התקיים על פני שלוש ישיבות ביןואר – פברואר 2012, ולאחריו, נתקבלו במאי 2012 מאת באי כוחו של ליברמן, טיעונים משלימים בכתב. אבקש להציג, כי הליך השימוש נערך על ידי, כאמור ונדרש, בנפש חפות ובלב פתוח, ובמהלכו, שמעתי מבאי כוחו של ליברמן ארכות, יחד עם פרקליט המדינה והוצאות הבכיר שעסוק בתיק, את ההסברים החלופיים שהם נתנו לריאות שיצרו לדעת הפרקליטות תשתיות ראייתית למעורבות ליברמן בעבירות. ב"כ של ליברמן טענו כי הריאות שנאספו מובילות למסקנה אחרת.
397. על חשיבותו של מוסד השימוש נכתב רבות. עניין זה כבר נפסק, כי בעקבות שימוש, רשאי תובע, במקרים מתאימים, לשנות מעמדתו כפי שהובעה בטיעות כתב-אישום (ראו למשל: דברי המשנה-לשניה ריבלין בג"ץ 1400/06 התנוועה למען aicota השולטן בישראל כי מלא מקום ראש הממשלה (פורסם בנבו, 6.3.2006, פס' 15; עוד ראו: דברי השופט (כתוארו אז) גרוןיס בג"ץ 11221/05 נאסר כי היועץ המשפטי לממשלה (פורסם בנבו, 19.4.2007, פס' 9).
398. די אם נפנה למקצת הדברים שנאמרו בעניין זה בפרש פלונית (בג"ץ 5699/07 פלונית נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ז סב(3) 550 (2008)).
- כך למשל, השופט לוי (בפס' 5 כתוב, בדילקנו):
- על חשיבותו של הליך שימוש ועל תפקידו החיוני בתהליך גיושא של עדמות הטבעה – אין חולק.
- בדגム הנשיאה ביןיש צינה כי (פס' 18):
- "אין חולק בדבר מעמדו וחשיבותו של מוסד השימוש, המעוגן כיוון בסעיף 56א לחוק סדר הדין הפלילי. תכליתו של השימוש לאפשר לנחקר להציג את טענותיו בטרם תתקבל החלטה סופית בעניין הגשת כתב-אישום נגדו. עניין זה כבר נפסק מפני השופט פרוקצ'יה כי: "בגדרי השימוש שוטח הנחקר את טענותיו במלואן, ועל הגורם המחייב לשקל את דבריו בנפש חפות, ומתוך נוכנות להשתכנע, ככל שיש בדברים ממש...".
399. כן נכתב שם על ידי השופט פרוקצ'יה (פס' 60) כי:
- "הסביר חלקו, וחקי בלבד, לפער שנוצר, עשוי להיזקף לשימוש שנערך, המסיע לתביעה להתמקד בקשישים העולים בחומר הריאות, ולהתעמת באופן חייתי עם נקודות התרופת העולות בהן, ומאפשר לה להעריך בצורה מלאה ומדויקת יותר את עווצמת ההסתברות להרשותה על בסיסו".

400. יפים לעניינו במינוח דבריו של המשנה לנשיאה ריבלין (פס' 7) :

"בקשר זה יש לשוב ולהזכיר את חשיבותו של השימוש שעורכת התביעה לנחקר, ואת הצורך להבטיח כי תהא בו תועלת וכי תהא לו נפקות ממתבקש בדיון. כבר צינו כי "ניתן לומר שאין לך החלטה בדבר הגשת כתוב אישום כל עוד לא נערך שימוש – שams לא תאמרו לנו, יש בכך ממשם הקדמת 'אחרית ראשית'" (בג"ץ 1400/06 התנווה למען aicوت השלטון בישראל נ' מלא מקום ראש הממשלה (פורסם ב公报, 6.3.2006, בפס' 15))."

401. עוד הוסיף המשנה לנשיאה ריבLIN (בפס' 8) כי:

"אוסף ואמר: גם כאשר לא נאמרים בשימושם דברים חדשים לחלוינו, וגם כאשר לא מוצגות בו ראיות חרוכות-גורלות – הוא עשוי ליצור תמורות כבודה-משקל בעמדת התביעה. בשימוש יש יסודות של "משפט זוטא". הקלפים של הצדדים נחשים, ولو באופן חלקי. המפגש בין איש התביעה לבין הסגורה – ככל אחד מביא את זווית הראייה שלו – עשוי ליצור אצל כל אחד מהצדדים "חשבון נפש משפטי". לכן, השימוש הוא חשוב גם כאשר הליבור הנערך במסגרתו מתיחס לנושאים שהיו מוכרים מצדדים עוד קודם לכן".

וכן (בפס' 23) :

"אולם, מעבר לכך, יש לשוב ולהזכיר כי בתהליך של שימוש, ולמעשה גם בתהליך של משא-ומתן להסדר טיעון, אין זה אלא טבעי שתיערכ בჩינה מחדש או חדש סוגיות דיוות הראיות ושל השאלה – מה הייתה הליבה של התקיק. תהליך השימוש או המשא-ומתן הוא תהליך של ליבורן, עימות, חשיפה (ולו חלקית) של הקלפים. ניתן לצפות כי בתהליכי זהה, כל צד מבצע הערכה מחדש של עמדת הצד שכנגד ושל עמדתו-שלו, ובפרט של סיכויי ההרשעה והזיכוי. זהו תהליך של "חשבון נפש משפטי". ... אך, למשל, עשויה התביעה לסביר בעקבות שימוש או משא-ומתן להסדר טיעון, כי הראיות שבידיה חלשות יותר מכפי שהשבה, או כי הקrokע מתחזק לאיושומים מסויימים הזדעה-משהו...".

402. בטיעוניהם בשימוש, אשר נדונו בהרחבה לעיל, במסגרת הדיון בכל אחת מהחברות, נימקו באיש כוחו של ליברמן, על בסיס הראיות, מודיע לא ניתן לדעתם, על סמך ראיות אלה, להגיע למסקנה אחת ויחידה לפיה ליברמן נותר בעל שליטה או זיקה פסולה אחרת לחברות.

403. אמנם, חלק נכבד מהתענות שעלו בשימוש, הושמעו כבר בדיונים שקייםתי, ואלו נידונו ונלקחו בחשבון על ידי ערב קבלת ההחלטה לשקל הגשת כתוב אישום בכפוף לשימוש. יחד עם זאת, במהלך השימוש, חידדו באיש כוחו של ליברמן, טענות הגנה אפשריות, נתנו הסברים חלופיים לראיות שניתנו לתת להן פירוש מפליל, וחידדו את הקשיים הרבים והיחודיים בהם צפואה להיתקל התביעה במהלך הוכחת אישום בבית המשפט, קשיים הנעוצים בסוגיות מורכבות מתחום דעתן הראיות וסדרי הדין. כן הושם דגש על טענות לגבי מחדלי חקירה שאירעו לטענותם.

404. יפים לעניינו דבריו בית המשפט הנכבד, לאחרונה, בג"ץ 4395/12 דדור כהן נ' פרקליטות מחוז מרכז, פסקה 12 לפסק דין של המשנה לנשיאה נאור (פורסם ב公报, 15.11.2012). באותו עניין העמידה

הפרקליטות שורה של נאשימים לדין בעבירות של גרים מות ברשנות. לאחר שהחל המשפט נוהלו מגעים במגמה להגעה להסדר טיעון, ובסופה של דבר, במסגרת ההסדר אליו הגיעו הפרקליטות עם כמה מהנאשימים, נמחקו שני נאשימיםقلיל מכתב האישום. מחיקה זו נבעה מכך שבמהלך המגעים להסדר טיעון התהדרו קשיים ראייתיים שנגעו לנאשימים אלה.

405. משפחות הקורבנות עתרו לבג"ץ נגד ההסדר וטענו כי מכיוון שלא חל כל שינוי במסכת הראיות, כפי שאישרה הפרקליטות, אסור היה לפרקLIMITOT לבטל את כתוב האישום שהוגש על ידה.

406. בדוחתו את העטירה קבע בית המשפט, מפי המשנה לנשיא, השופטת מ. נאור, כי לא נפל פגס בהחלטת הפרקליטות. בית המשפט הדגיש כי מלאכת הערכת הראיות הינה מלאכה מורכבת ביותר, ועל כן, ככלונו:

"לא רק אנשים שונים יכולים להשיקף אחרת על הראיות. לעיתים, שמיעת טענות של צדדים שונים, על סמך אותן ראיות, עשויה לשנות את הערכת בעניין סיבובי הרשותה".

407. לשמיעת הטענות של ב"כ ליברמן, שהציפו וחידדו קשיים ראייתיים מסוימים ושינו הערכתן של ראיות מסוימות, הctrפו גם ההתפתחויות שאירעו בעניין עדת התביעה המרכזית דניאל, שפורטו בהרחבה לעיל, והבהירו, שעל עדותה של עדת מפתח כביכול זו, יהיה קשה מאד לשם.

פרק תשיעי: סוף דבר

סיכום המסקנות

408. לאחר בחינת התשתיות הראייתית והנורמטיבית ובחינת מכלול הראיות הרלוונטיות להכרעה בתיק זה, החלטתי, כאמור, כי התשתיות הראייתית בתיק אינה מקימה אפשרות סבירה להרשותה, וממילא אין מקום להעמדתו של ליברמן לדין, בגין המעשים והעבירות בהן נחגד. אפרט להלן את מסקנותי:

409. הקביעה, האם בנסיבות פרשה זו עשה ליברמן מעשה של מרמה או הפרת אמונות, התבasseה, כאמור, בראש וראשונה על מכלול הראיות הקיימות בתיק, לגבי קשריו של ליברמן לחברות "נתיב אל המזרחה" ישראל" ו"נתיב אל המזרחה קפריסין", (M.V.) Mountain view (MF) ו- מ.ל. I.

410. ראיות אלה נבחנו על ידי גופן, תוך בחינה מתמדת שלהם אל מול מטרת האיסור הפלילי שבഫורת אמונות, שהינו מכשיר מרכזי לשמירה על טוהר השירות והשירות, למניעת סטיות מהஸורה ולהבטחת אמון הציבור במשרתنى הציבור.

411. כמובן, אם ליברמן לא היה בעל זיקה כלשהי לחברות נשוא הדיוון, בנסיבות בהם מילא תפקידים ציבוריים, כפי שנטען על ידו, הרי שככל הראיות היו אמורים ללמד על חוסר מעורבות מוחלטת של ליברמן לחברות אלה, שכן על פי גרסתו של ליברמן, בחודש מרץ 2001, פרש לחולtin מעיסוק לחברות נתיב אל המזרחה ומכאן לחברו, יוסף שולדינר המנוח; ביחס לחברות MV ו- MF טען, כי כלל לא שמע עליהם; וביחס לחברת מ.ל. I טען כי פרש מתפקידו בה באפריל 2006, עת מונה לשר.

אך זהה אילנה התמונה הריאיתית שנפרשה בפנינו. בחומר הראיות ניתן למצוא "טביעות אצבע" של ליברמן ביחס לכל חברה, ומשכך, מלמדותلقאה "טביעות אצבע" אלו על מעורבות מסוימת שלו בחברות הללו.

412. דא עקא, שהראיות בשאלת הזיקה של ליברמן לחברות הין ראיות נסיבותיות, ולא ראיות ישירות, שכן אין בנמצא עד המUID באופן ישיר שליברמן קיים זיקה לחברות אלה לאחר השלב שלדבריו הוא נתק מלהן, למעט דינאליה, שמעידה כי כך היא "הבהינה", תזק שהדgesה בהמשך כי מדובר ב"התרשומות בלבד". טיב עדותה הצפוייה כברណון בהרחבה לעיל.

אשר לראיות הנסיבותיות, הרי שלמרביתן ניתן למצוא הסברים חולפיים העשויים לעורר ספק סביר. ככל אלה יש כמובן להוסיף את העבודה כי אין ראיות ממשיות להוכחת **שליטותו** של ליברמן כבעליים בחברות, וראיות על זיקות לא ברורות, אין מקומות, הן כשלעצמם, את התשתית הראיתית הנדרשת. יתרה מזו, ישן ראיות מרכזיות שספק אם יבווע בשערו בית המשפט, בשל קשיים שבידי הראיות שרובם נובעים מכח שחק נכבד מן העדים והמומינים בתיק זה מקורם בחו"ל, ואף אם יבווע ראיות אלה בשערו בית המשפט, משקלן עלול להיות נמוך, כפי שהסביר לעיל.

413. אמנים, מסכת הראיות מקימה, גם לאחר שמייעת הסבירו של ליברמן ובאי כותו, חישד ממשי לפיו עשה ליברמן כמייטב יכולתו להמשיך ולהנחות משנה העולמות - הציבורי והעסקי כאחד. מחד גיסא, ביקש להצטרף לחו"ל הצבוריים והפוליטיים, ומайдץ גיסא, על פי החשד, טירב לוותר על עסקיו הפרטיים ועל החנאות החומריות שאלו מניבים לו.

אלא שنمצאו הסברים חולפיים אפשריים למרבית הראיות אשר קשוו את ליברמן לחברות וחידדו ספקות שמלילא קינו טרם החלטה על שkeitת הגשת כתוב אישום בכפוף לשימוש. כאשר לכך הצלבו בעיות מתחום סדרי הדין ודיני הראיות, שפורטו לעיל, הגעתו למסקנה כי אין אפשרות להוכיח במידת הוודאות הנדרשת הודות לתפקידים בפלילים, שטיבעות אצבע אלו מעידות במידת הוודאות הנדרשת בפלילים על זיקת שליטה ובעלות של ליברמן לחברות.

414. בחינה ודקנית של חומר הראיות מעלה, כי לא נשלל החשד שעלה, לפיו ליברמן נקט במסכת מרכיבת של תחבולות, השלכות זו בזו, ופעל כדי להסתיר את מעשיו, והכל כדי לאפשר לו להמשיך בעסקים ולהנות מפרוטיהם, גם במהלך כהונתו הציבורית.

415. אלא שמאידך, לא ניתן לשלול את האפשרות לפרש את הראיות גם בדרך אחרת, המזיעה הסברים חולפיים לתמונה פלילת זו. העדרת הבמעט מוחלט של עדדים המUIDים לחובת ליברמן, לצד מתן הסברים חולפיים למרבית הראיות המשחיזות שהונחו לפני, ולצד קיומן של ראיות התומכות בגרסת ליברמן, הביא להחלשה משמעותית של ראיות התביעה עד כי לא יותר בעניין עוד סיכוי סביר להרשותה.

416. הסברים חולפיים אלה, מחייבים משמעותית את הראיות היכלות לשלול את גירסת ליברמן ומחייבים ספק ביחס להתקיימותן של עובדות מרכזיות, אשר בלבדיהן נשמטה הקרע מתחת האפשרות להרשייע בעבירה של מרמה והפרת אמוןיהם. בנסיבות אלה, לא ניתן יהיה להוכיח ברמה הנדרשת במשפט פלילי כי ליברמן התערב בניהול העסקי של חברות, כי הבעלים החדשים, אשר נכנסו בנעליו של ליברמן, היו אנשי קש, או כי ליברמן נהנה מרוחבי החברות בתקופה בה כיהן כעובד ציבור.

417. הנה כי כן, הסוגיה המרכזית שנידונה בבחינת הראיות בתיק עסקה בשאלת, האם טביעות האצבע של ליברמן בחברות נשוא פרשה זו, מצביעות על שליטה שהיתה לו בהן, והאם הן הין בעלות גוון כזה, העשויה להעמיד את ליברמן בפוטנציאל לניגוד עניינים; לפיכך, מירב הממצאים בניתו והערכת חומרוי החקירה, כוונו לבחינות של טביעות אצבע אלו ולבוחינת השאלה אם יש בהן כדי ללמד על שליטה או בעלות של ליברמן בחברות. מכלול חומר הראיות כפי שהוצע לפני, ניתןאמין להגעה למסקנה, לפיה ליברמן שמר על קשרים עם ידידו, אשר היו רשותם כבעליים הפורמלאים של החברות, ואף עם לקוחות של חברות אלו, אנשי עסקים תושבי מדינות זרות, שהיו ידידו אף הם. כן ניתן להסיק כי יתכן שהיא לו קשר מסוים עם החברות ובוודאי עם בעלייה. עם זאת, מכלול החומר לא מעלה אפשרות סבירה להוכיח כי הוא שלט בחברות, היה בעלייה, או הכוין את פעילותו.
418. לא נמצאו ראיות כדי להוכיח כנדרש כי לאחר תחילת כהונתו של ליברמן כשר, הוא פעל לצורך קידום עסקיו של החברות או שנרג בחברות אלה מנהג בעליים.
- לא נמצאו ראיות, אשר עולה מהן מסקנה חד משמעית לכך שליברמן שמר על שליטה בחברות. לא נמצאו ראיות, אשר עולה מהן תמונה חד משמעית של מעורבותו במרקם החברות, באופן שמאפיין זיקת בעליים והנאה מרוחתיהם. הראיות לא מלמדות ברמה הנדרשת בהליך הפלילי, מה היה טיבה של מעורבותו של ליברמן באירועים שתוארו בהחלתי זו.
- לא נמצאו ראיות כדי להוכיח כנדרש שליברמן שלט בחברות באמצעות איש קש', איש אמונו, איגור שמיידר, שנרשם כבעליים הפורמלאים של החברות. איגור שנميدר העיד בחקירה זו כי החברות היו בעלותו, ולא נמצאה ראייה ישירה כדי לסתור בדברים אלה. בנוסף, יש ראיות מסוימות היוכלו להוביל למסקנה שניידר היה איש קש' דזוקא של שולדינר, כמפורט לעיל, ואין בידינו כל ראייה לסתור את האפשרות כי גם לשולדינר היה עניין בהסתתרת בעלותו בחברות נשוא הדין.
419. בקשר זה אבקש להציג את מסקنتי, שפורטה לעיל, לפיה יקשה להסתמך על עדותה של דニアלה מורצוי, ממשרד עורכי הדין הקפריסאי, אשר נחשבת לדעת הכל כעדת המרכזית להוכחת החשדות. עדות זו משקפת את הבנת מי שטיפלה באורח שוטף בחברות, ובליברמן האש, במשך שנים. דニアלה, כאמור לעיל, העידה תחילתה כי "הבינה" משך שנים, שליברמן הוא בעל השליטה בחברות. מבחינה זו, דニアלה הייתה אמורה להיות עדת מפתח, מבון זה שהוא "סידרה" את הראיות לכל סיפור מעשה, ויישבה את הפרטים והנתונים האחרים שנמצאו בחקירה כדי "סבירו", לפיו ליברמן נותר בתמונת העסקים גם אחרי הפרישה, לה טען.
420. דא עקא, שדニアלה ביססה את מסקנתה לפיה ליברמן הוא מי שעומד מאחורי החברות, לא על מסמכים שרואה ולא על מידע קונקרטי שקיבלה באופן ישיר מבני משרד עורכי הדין בו עבדה, ממעורבים בפרשה, מליברמן או אדם אחר מטעמו, אלא אך ורק על רשםים אישיים שלה, שהתבוסטו, בין היתר, על התנהלות המעורבים בפגישות עמה, על מסקנות שהסיקה מהתוכנות שהופנו אליה ביחס לחברות ועל עבודות שמטרו באזניה חוקריה.
421. נוסף על כן, במכtab שכתבה דニアלה לרשות החקירה בקפריסין לאחר שמסרה את שתי הודעותיה, היא הבחירה לחוקריה כי כל האמורות שמסרה בהודעותיה הקודמות, ביחס למעמדו של ליברמן בחברות, נעוצות במשמעותה והתרשומיותה האישיות וכי היום, במבט לאחרר, איןנה בטוחה עוד,

לאחר שشكلה שוב את דבריה, בהיעדר הלחץ בו הייתה נתונה במהלך החקירה, כי מסקנות אלה, ביחס למועדו של ליברמן, הין נכונות.

422. **יתירה מזו, בפיגשת ריענון הזיכרון,** שהתקיימה עם דניאלת לאחרונה, בחודש נובמבר 2012, היא התמקה מلعנות לרוב השאלות שהופנו אליה. בנסיבות אלה, עדותה איננה יכולה עוד לעמוד בצריך מרכזי של ראיות התביעה ובוודאי שהיא איבדה את מעמדה בעדעת מפתח.

423. לפיכך, ועל רקע האמור, המסקנה המתבקשת הנה כי הסכוי שבית המשפט יקבע מצאים פיזיטיביים אוזות מידת מעורבותו של ליברמן בחברות, על סמך התרשימיותה של דניאלת, כפי שאלה באו לידי ביתו בהודעותיה, לאור המכtab שכtabה לאחר חקירותיה ולאור הידוע לנו כבר בעט כי עתידה היא להיות עונית את התביעה, הינו נמו.

424. בהתחשב בכל האמור, לא נמצא ראיות מספיקות כדי להוכיח כי הבעלים הפורמלאים הרשומים בעסקים נשוא פרשה זו הנם 'אנשי קשי', או עשוי דברו של ליברמן, או כי ליברמן זיקת בעלים לעסקים אלה, או זיקה אסורה אחרת, המקימה חשש לניגוד עניינים כנדרש בהחלט הפלילי.

425. **בפרשת פלונית, שאזכרה לעיל,**קבע בית המשפט העליון כי החלטה שעלה טובע לקבל, הנוגעת להערכת הראיות, צריכה להתבסס על הערכה עובדתית ומשפטית גם יחד. זהה הערכה כמותית וערכית משולבת. היא מתאפשרת כפרי של ניתוח ההיגיון בשילוב עם התרשומות של חוותם בדבר טיב הראיות ומשקלן. היא אינה مستכמת בהערכת כמותן של הראיות ובקיים של גרסאות מפלילות בחומר החקירה. היא מחייבת את התביעה להערכת ערכית של הראיות מבחינות עצמאית הגולמיות וקיים גרעין ראייתי המצביע על סיכוי סביר להרשעה. היא מחייבת הערכה לא רק לגבי טיב הראייה במצבה החיוili כפי שהוא בתיק התביעה קודם למשפט. היא מחייבת הערכה מה יהיה משקלה, כאשר העד שמסר אותה יעמוד על דוכן העדים וייה נתון לחקירה נגדית שתעמיד במחנו את דבריו הראשוניים. היא מחייבת בוחנת כל ראייה בנפרד, ובחינה כולה של כל הראיות בהצטרופותן זו לזו ככלל.

426. ברוח המבחן האמור, בוחנתי את הראיות. לטעמי, לא ניתן להגיע על סמך הראיות שבתיק, שרווח נסיבותיות, למסקנה חד משמעית לפיה טביעות האצבע של ליברמן בעסקים הנ"ל, מצביעות בהכרח על זיקת בעלים או זיקה אסורה אחרות לתחבורה. הספקות העולים נוכחות ההסבירים החלופיים לראיות, מקריםים בתשתיות הראייתית שבתיק.

427. ככל האמור יש להוסיף, כי הנитוח דלעיל מבוסס על כלל הראיות, ועל ההנחה כי ניתן יהיה להגיש את כולם או מקצתם במשפט. אלא שכי שהסביר לעיל, לאחר שעדים מרכזים התיונאים לתיק זה מתגוררים בחו"ל, וראיות רבות נתפסו בחו"ל, צפויים קשיים ניכרים בהעדות העדים ובהגשות המסמכים לבית המשפט. **יתירה מזו,** אף אם ייעדו העדים המתגוררים בחו"ל בהחלט הликוי דין, הרי שבשלibus שהליך זה מעורר, מתעורר ספק באשר למשקל שינוי לעדותם.

428. לאור העובדה חלק מהעדים תושבי מדינות זרות, נדרש להעריך כבר בשלב זה את הסכוי להביא לכך שעדים אלו אכן ייעדו, וכן להעריך מה תהיה איכות עדותם ומשקלם באס ייעדו באמצעות חיקורי דין בחו"ל. ויבורר, חבאתם לעדות היא בעייתית, בעיקר בשל העובדה שהדבר אינו תלוי במערכת המשפט והאכיפה בישראל, אלא, בקיומו, במימוש ובתוכנן המדוקדק של אמונה לסיוע משפטי והסדרים בלתי פורמליים של עזרה משפטית הקיימים בין מערכות המשפט של המדינות.

429. בנסיבותיו המורכבות של תיק זה, הישענות יתר על עדויות שיימסרו מעבר לים, על פי שיטות משפט שאינן בהכרח תואמות את המקובל בישראל, עלולה להוביל לכך שההתיחסות אליהו תהא מורכבת ביותר ומשקלן יהיה נמוך מן המקובל. בהיעדר יכולת לקיים חקירה נגדית, על פי הדין החל במדינה הזורה, או בהיעדר יכולת לשאל שאלות נוספת מעבר לאלו שיזוכנו מראש ויימסרו לשופט החוקר השואל את השאלות, עלולה להפגע מכך יכולת התביעה לבירר עם עדים אלה את העובדות שיימסרו מעלה דוכן העדים.

430. עוד יש להוסיף, כי בשל כך שחלק ניכר מהחקירה התנהל בחו"ל, היה קשה מאד לעיתים להשיג מידע שנדרש לחקירה. כאמור לעיל, חלק מהמידע שהתקבש לא התקבל. בשל מסיבות הוחלט להימנע מהעברה של בקשות מסוימות נוספות לעוזרת משפטית, בעיקר בפרשת מייפלאור (שהחקירה מלכתחילה כלל לא מוקדה בה, והיא "הועלתה לדין") רק לקראת מועד העברת התקיק לפרקיות). החלטה זו הותבסה על חלוף זמן ניכר ממועד פתיחת החקירה ועל הרצון למנוע "עינוי דין" נוספים, וכן, ובעיקר, על כך שהנסיך בנושא חיקורי הדין בארצות הרלונטיות לימד כי קיים רק סיכוי נמוך יחסית שהחיקורי דין נוספים יביאו לממצאים של ממש. גם בשל כך נוצרו בעיות ראייתיות מסוימות, שפורטו לעיל.

431. מכלול בעיות אלה ובבעיות אחרות מתחום דיני הראיות וסדרי הדין, שפורטו בהרחבה לעיל, הצרפו למכלול הקשיים הראייתיים שנדונו בפרקיהם הקודמים.

432. **כאן המקום להזכיר שוב את דברי בית המשפט הנכבד בפרשת יהב:**

"עزم בחינת הסתרות החרשעה פירושה התתקות גם אחר אופן החלטתו של בית-המשפט במשפט. הינו, הסתרות סבירה להרשעה, אין פירושה רק הסתרות סבירה כי על-פי חומר הראיות אכן ביצעה הנאשם את העבירה המוחשת לו, אלא הסתרות סבירה שבית-המשפט יפסוק שאין כל ספק סביר שהנאשם אשם בביצוע העבירה"

הגשת כתב אישום, על אף שהותבע עצמו מעידך כי רב הסיכוי שהנאשם יזכה על הסיכוי שיורשע בדיון, איננה מצב תקין ורצוי. תוצאותיו של ההליך הפלילי, גם אם אין מסתויים בהרשעה, גורליות מכדי שייעשה "ニיסוי" בהגשת כתב אישום." (ראו פרשת "יהב", בקטעים שאוזכרו וצוטטו לעיל).

433. **מכיוון שהערכתי היא כי "רב הסיכוי" שלibrמן יזכה בבית המשפט אם יוגש כתב אישום נגדו, החלטתי שלא להגיש נגדו כתב אישום.**

על חלוף הזמן

434. בטרם סיום, אבקש לומר מספר מילים על התרששות התקירה והטיפול בתיק. כעולה מפרק המבוא, התקירה הגלואה הראשונה החלה נגד ליברמן בשנת 2001, והתקירה נשוא החלטה זו החלה נגדו בשנת 2006. נמצא, כי מאז תחילת התקירה השנייה ועד מתן החלטה לגבי תיק זה, החלפו כוש וחצי שנים.
435. עיון בלוח הזמנים מעלה כי יש הסברים סבירים להתרששות התקירה ולהתרששות בדיקת התקיק משרדנו. ואולם עדין, ב"מבחן התוצאה" – התוצאה רחוקה מלהיות רצiosa.
436. כפי שפורט בפרק המבוא, תקירות התקיק החודש החלה בחודש אפריל 2006. התקירות תיק זה ארכה שלוש שנים, ומדובר בפרק זמן שהוא סביר, בהתחשב בנסיבות הריאות שנאספה בתיק, במורכבות התקירה, ובכך שהחלק ניכר מהעדויות והמסמכים בתיק נאספו בשמונה מדיניות שונות בחו"ל, באמצעות חיקורי דין, שלא היו בשליטת מדינת ישראל. לכך יש להוסיף כי גם ליברמן ופרקlientו תרמו להתרששות התקירה, משך כמנה וחצי, בהעלו טענת "חסין עורך דין לכהן" בשלוש ערוכאות, טענה שנדחתה שוב ושוב.
437. תיק התקירה הועבר למחקרה הכלכלית בפרקlientות בחודש אוגוסט 2009. לאחר העברות חוות דעת ראשונית בחודש נובמבר 2009 וקיים סבב דיונים בלשכת פרקליט המדינה, גיבשה המחלקה הכלכלית חוות דעת מסכמת, אותה העבירה אליו בחודש יולי 2010.
438. לאחר קבלת חוות הדעת ולמידתה, קיימתי סדרה של דיונים שבסיום, בחודש אפריל 2011 הודיע ליברמן על כך שאני שוקל להגיש נגדו כתב אישום בעבירות שפורטו, בכפוף לשימושו.
439. חומר התקירה הועבר לב"כ של ליברמן, ובמהמשך בכך, לביקורתם, קווים שימוש בעלפה בחודשים ינואר – פברואר 2012, שנמשך באמצעות השלמת טיעונים בכתב, בחודש Mai 2012.
440. בשלב האחרון, לאחר תום הליכי השימוש, ביום 31.5.12, הוגשה חוות דעת עדכנית של המחלקה הכלכלית, שהתייחסה למכלול הטענות שהועלו בשימוש. בנוסף, משניתן פסה"ד בעניינו של מר אולמרט, הוכנה חוות דעת נוספת שהתייחסה להשפעתו על הפרשה דן. בהמשך לכך, בחודשים הבאים קיימתי סדרה נוספת של דיונים עם הפרקליטות, שבסיום גובשה ההחלטה זו.
441. הנה כי כן, כאמור, בחינת כל פרק זמן בהשתלשות הטיפול בתיק זה, כשלעצמם, מבהירה כי יש הסבר סביר לפרק הזמן שלקח למשטרה לטפל בתיק ולפרק הזמן שלקח למשרדנו הטיפול בתיק. עם זאת, כאמור, התוצאה הכוללת היא, כי הטיפול הכוללת בתיק ארך זמן ניכר. על כך אני מצר.
442. ודוק. משך הזמן, כשלעצמם, לא היה שיקול בחחלוטתי אם להגיש בתיק זה כתב אישום אם לאו. אולם לא יכולתי שלא להתייחס לנושא זה ولو רק נוכח טענות רבות שנשמעו הציבור בדבר משך הזמן בו טיפול התקיק.

געלת

443. לסימן, אבקש להזות לכל חוקרי המשטרה והפרקליטים שעסקו בתיק זה וליווהו לכל אורכו במיסירות ובנאמנות. כן אבקש להוסיף מספר מילים בנימה אישית.
444. בסופו של יום, נותר התובע אל מול המסתת הראייתית. עליו לבחון מסכת זו במבט קר, בחינה מדוקדקת ומקיפה. עליו לבחון את מהימנותן של הראיות ולאמוד את סיכוןיה להיכנס בשער בית המשפט. האחריות להכרעה אם מתקיים סיכוי סביר להרשה לעולט מציה על כתפיו של התובע והוא רשאי לגלל אחריות זו לחצרו של בית המשפט.
445. מטיבם הדברים, נגד עיני הציבור עומדת "השורה התחתונה" ותו לא. על-כן, במקרה דוגמת זה שלפניו, מתעורר באופן טבעי החשש בדבר מסר מוטעה העולם להתקבל הציבור, לפיו אין התביעה חזורה "רזה קרבת" במלחמותה בשתיות. חשש זה מDIR שינה מעוני. ברם, חשש זה זור בתכליות למלאכת בחינת הראיות. ההחלטה צייתה את התביעה הכללית כי "מבחן הסיכוי הסביר להרשה" ינתח את התובע בחינת דיוות הראיות. על טמך מבחן זה, ולארו בלבד, בחנתי את הראיות שהונחו בפני בתיק זה.
446. בסופו של יום הגעתינו לכל מסקנה כי לא הונחה לפני תשתיית ראייתית מספקת לכך כי טביעות אצבעותיו של ליברמן בחברות, לאחר תחילת מועד כהונתו כשר, כפי שפורטו בהחלטה, יהיה בהן כדי להוכיח, בrama הנדרשת במשפט פלילי, כי ליברמן נותרה זיקהASA להבראות. התשתיית הראייתית שנפרשה לפני, אינה רציפה, קוהרנטית וברורה דיה כדי לבסס מסקנה אחרת ויחידה, לפיו עסקינו בויקת בעלים מהותית או זיקהASA אחרת לחברות, אותה דאג ליברמן להסתיר מעיני הציבור, המקימה עבירות פליליות של מרמה והפרת אמונים וקיבלה דבר במרמה.
447. בהתחשב בכל אלה, הנני סבור, כי לא מתקיים בתיק זה סיכוי סביר להרשה בעבירות בהן נחשד ליברמן ויש על כן לסגור את התיק. זאת, למעט בפרשת מינוי השגריר, לגבייה החלטתי להגיש כתב אישום.
448. אשר על כן, החלטתי לסגור את התיק בעילה של העדר ראיות מספיקות.
449. כעולה מפирוט הדברים בהחלטה, נותרו שאלות ותמיינות לא מבוטלות נוכחות ראיות שהציבו לאורה על מעורבותו של ליברמן בחברות ועל זיקה פסולה שלו אליהן. למוטר להציג, כי סגירת תיק פלילי מחוסר ראיות מספיקות, אינה מהוות "תיעודת 가능" ציבורית ואין בה כדי למתוק כליל ורישומן של תמיינות אלו. ברם, החלטה זו עוסקת בהיבטים הפליליים של הפרשה. בהעברת מסכת איורים דרך המסנית הפלילתית של בחינת וشكילת ראיות ועדויות, קורה לא אחת שנواتרים חדשות וספקות באשר לטויהר כפיו של החשוד. אלא שאין באלה כדי להוות תחליף לתשתיית ראייתית המקימה את "האפשרות הסבירה להרשה", כנדרש לשם הגשת כתב אישום. כך אירע במקרה דנו ועל כן הוחלט, כאמור, לסגור את התיק.

זהה איפוא ההחלטה בתחום הפלילי, הנתון לסמכותי. ביחס לתחומיים האחרים - יקרה הציבור וишפט.

כ"ט כסלו תשע"ג

13 דצמבר 2012

יהוּדָה וְשַׁׂעֲדִין
היועץ המשפטי לממשלה